

İlkeler ve Kriterler

Sürüm 3.0 | Mart 2023

Başlık

Better Cotton İlkeleri ve Kriterleri v.3.0

Standardın Yürürlüğe Giriş Tarihi

Better Cotton Konseyi tarafından 7 Şubat 2023'te onaylanmıştır.
1 Mart 2024 tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir (Better Cotton 2024 -2025 Sezonu)

Çevirinin Doğruluğu

Bu belgenin resmi dili İngilizcedir. Çeviri nedeniyle sürümler arasında herhangi bir tutarsızlık olması durumunda, lütfen İngilizce sürümüne başvurun. Diğer dillere çeviri yapıldığı takdirde, Better Cotton çeviriden kaynaklanan hatalar veya yanlış anlamalar için sorumluluk kabul etmez.

Bir Sonraki Revizyon

Better Cotton İlkeleri ve Kriterleri en az beş yılda bir gözden geçirilir. Bir sonraki revizyonun 2028'de yapılması beklenmektedir.

Herhangi bir sorunuz veya tavsiyeniz var mı?

Bizimle standards@bettercotton.org adresinden iletişime geçebilirsiniz.

Better Cotton Girişimi
7-9 Chemin de Balxert
1219 Châtelaine, İsviçre

İçindekiler

Giriş	5
İlke 1: Yönetim	13
KRİTER 1.1 – Üretici düzeyindeki faaliyetler bilinçli, etkili ve kapsayıcı bir şekilde yönetilir.	13
KRİTER 1.2 – Gelişmiş karar almayı destekleyen, etkili ve ilgili veri yönetimi mevcuttur.	17
KRİTER 1.3 – Yerele ilişkin sürdürülebilirlik alanlarında Sürekli İlerleme gösterilir.	18
KRİTER 1.4 – Kapasiteler kapsayıcı ve etkili bir yaklaşımla güçlendirilir.	20
KRİTER 1.5 – Kadınların eşit katılımı ve tanınması söz konusudur.	23
KRİTER 1.6 – Yerele ilişkin sürdürülebilirlik sorunları iş birliği eylem yoluyla ele alınır.	25
KRİTER 1.7 – İklim değişikliğine uyumu ve iklim değişikliğini azaltımı geliştirmeye yönelik önlemler alınır.	26
İlke 2: Doğal Kaynaklar	28
KRİTER 2.1 – Toprak sağlığı geliştirilir.	29
KRİTER 2.2 – Suyun kalitesi ve kullanılabilirliği en uygun hale getirilir.	32
KRİTER 2.3 – Biyoçeşitlilik ve doğal yaşam alanları korunur ve geliştirilir.	34
KRİTER 2.4 – Doğal ekosistemler ve Yüksek Koruma Değerine sahip alanlar korunur.	36
İlke 3: Ürün Koruma	38
KRİTER 3.1 – Bir Entegre Zararlı Yönetimi stratejisi uygulanır.	39
KRİTER 3.2 – Zirai ilaçlar ruhsatlıdır ve uygun şekilde etiketlenmiştir.	45
KRİTER 3.3 – Yüksek Derecede Tehlikeli Zirai İlaçlar etkin bir şekilde, aşamalı olarak kullanımdan kaldırılır.	46
KRİTER 3.4 – Yüksek Derecede Tehlikeli Zirai İlaçların çevresel zararları azaltılır.	48
KRİTER 3.5 – Zirai ilaçlar bilinçli bir şekilde kullanılır ve saklanır.	50
İlke 4: Lif Kalitesi	57
KRİTER 4.1 – Lif kalitesi korunur ve geliştirilir.	57
İlke 5: İnsana Yakışır İş	59
KRİTER 5.1 – İşçi hakları ihlali risklerini ve vakalarını tanımlayan ve ele alan etkili bir sistem mevcuttur.	60
KRİTER 5.2 – Çiftçiler ve işçiler işçi haklarını anlamaktadır.	64
KRİTER 5.3 – Çocuk işçiliği yoktur, çocukların ve genç işçilerin hakları korunur.	64
KRİTER 5.4 – Zorla çalıştırma yoktur ve işçiler özgürce istihdam edilir.	67

KRİTER 5.5 – Çiftçiler ve işçiler örgütlenme özgürlüğü ve toplu pazarlık hakkına sahiptir.	71
KRİTER 5.6 – İş gücü uygulamalarında ayrımcılık yoktur.	72
KRİTER 5.7 – İşçilere en az asgari ücret ödenir.	73
KRİTER 5.8 – İşçilerin sağlığı ve güvenliği korunur.	74
KRİTER 5.9 – İşçilerin, şiddet veya tacizden uzak, adil bir iş yerinde çalışma hakkı vardır.	77
KRİTER 5.10 – İşçilerin işle ilgili belirgin anlaşmaları ve beklentileri vardır.	78
<hr/>	
İlke 6: Sürdürülebilir Geçim Kaynakları	80
KRİTER 6.1 – Sürdürülebilir geçim kaynaklarını ve dayanıklılığı geliştirmek için önlemler alınır.	80
<hr/>	
Ek 1: Kesişen Konu: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği	82
Ek 2: Kesişen Konu: İklim Değişikliği	88
Ek 3: Terimler Sözlüğü	94

Giriş

Better Cotton Hakkında

Better Cotton, pamuk için dünyanın en önde gelen sürdürülebilirlik girişimidir. Misyonumuz, çevreyi korur ve iyileştirirken aynı zamanda pamukla ilişkili toplulukların hayatta kalmasına ve gelişmesine yardımcı olmaktır. Çok paydaşlı bir platform olarak, tüm pamuk üretiminin sürdürülebilir olduğu bir dünya yaratmak için tedarik zincirindeki bütün ortakları bir araya getiriyoruz. Better Cotton 2030 Stratejisi pamuğu çevre, onu üreten tarımla uğraşan topluluklar ve sektörün geleceğinde payı olan herkes için daha iyi hale getirmeye yönelik 10 yıllık planımızın yönünü belirliyor. Bizi stratejiye ulaştıracak olan; sürdürülebilir pamuk üretiminin çevresel, sosyal ve ekonomik olmak üzere üç boyutunu da kapsayan, bütünsel yaklaşımımız ve rehberimiz Better Cotton Standart Sistemi (BCSS)'dir.

Better Cotton İlkeleri ve Kriterleri (İ&K), tüm Üreticilerin Better Cotton satış lisansı almak için karşılaşması gereken küresel gereksinimleri belirlediği için BCSS'nin çok önemli bir bileşenidir. Bu gereksinimler, saha düzeyinde sürdürülebilirliğe yönelik belirgin iyileştirmeler sağlayan alanlara odaklanmaya yardımcı olmak için tasarlanmıştır.

Etki Yaratmak: Değişim Teorimiz Hakkında

Better Cotton Değişim Teorisi (DT), neyi neden yaptığımızı ortaya koyar. DT, çalışmalarımızın sonuçlarını ölçmek, pamuk üretimi yapan topluluklarda ve geniş ölçüde moda, giyim ve tekstil sektöründe amaçladığımız etkilere doğru gelişim için temeli sağlar. Better Cotton'ın tüm pamuk tarımının sürdürülebilir olduğu bir dünya vizyonunu iletirmek için hem saha hem de pazar düzeyinde nasıl çalıştığını açık bir şekilde göstermektedir. İ&K, sürdürülebilirlik çıktılarının elde edilmesine katkıda bulunan ve çiftlik düzeyinde sürekli ilerleme için bir yol tanımlayan bütünsel ve kapsayıcı bir standart belirlemektedir.

Doğal Kaynaklara ilişkin İlke 2, Ürün Korumaya ilişkin İlke 3'teki kriterler ve İklim Değişikliğine ilişkin Kesişen Öncelik, toprak sağlığının geliştirilmesine, su koruyuculuğuna ve biyoçeşitliliğe katkıda bulunacaktır. Çevrenin iklim değişikliğine karşı dayanıklı olmasını sağlamaya, karbon depolama kapasitesini artırmaya ve sera gazı emisyonlarını azaltmaya yardımcı olurlar. Verimlilik artar, girdi maliyetleri azalır ve bunun yanı sıra zirai ilaçların sorumlu kullanımı yoluyla insan sağlığına yönelik riskler azalır; bunlar ayrıca pamuk tarımıyla uğraşan topluluklarda refahın ve ekonomik kalkınmanın geliştirilmesiyle bağlantılıdır.

İnsana Yakışır İş hakkında İlke 5, Sürdürülebilir Geçim Kaynakları hakkında İlke 6'daki kriterler ve Cinsiyete ilişkin Kesişen Öncelik, daha iyi toplumsal kapsayıcılığa, iyileştirilmiş çalışma koşullarına ve toplulukların dayanıklılığının artmasına katkıda bulunacaktır ve bunlar hep birlikte pamuk tarımıyla uğraşan topluluklarda refahı ve ekonomik kalkınmayı geliştirmeyi amaçlamaktadır. Dolayısıyla, gelişmiş ekonomik kalkınma, daha iyi çalışma koşulları ve daha az eşitsizlik de daha sürdürülebilir tarım uygulamalarının benimsenmesini hızlandırmaya yardımcı olacaktır.

İlke 1 'deki kriterler, saha düzeyindeki tüm alanlarda etki yaratmanın bir ön koşulu olan güçlendirilmiş yönetim sistemlerine katkıda bulunacaktır. Veri toplama ve raporlama da dahil olmak üzere daha iyi yönetim, yalnızca en geçerli ve çok etkili ilerleme alanlarının öğrenilmesini ve tanımlanmasını sağlamakla kalmaz, aynı

zamanda şeffaflığı güçlendirmeye ve pazar güveninin artmasına katkıda bulunur. Lif Kalitesine dair kriterleri ile İlke 4, ekonomik refahın daha iyi olmasına katkıda bulunur, tüketici bilinirliği ve pazar güvenliğini artırarak İlke 1'deki Yönetim Kriterlerini tamamlar. Bu, diğer İlkelerdeki Kriterlerle birleştirildiğinde, moda, giyim ve tekstil sektörünün kendi sürdürülebilirlik performansı için uğraşmasını ve yatırım yapmasını teşvik edecek ve sonuç olarak genel anlamda sürdürülebilirliği destekleyecektir.

İ&K'nın etkileri; kapasite güçlendirme, ortaklık, tarımla uğraşan topluluklara bir eşitlikçi erişimi vurgusuyla araç ve hizmetler sağlama, çalışmalarımızın etkinliği ve etkisi hakkında veri ve bulgu toplama, politika savunuculuğu yapmayı içeren tamamlayıcı faaliyetlerle artırılmaktadır. Better Cotton ayrıca, İ&K'yı uygulayan Üreticiler tarafından yetiştirilen pamuğu, sektörün sürdürülebilirlik performansına yatırım yapan değer zinciri aktörleriyle ilişkilendirecek ölçekte, güvenilir bir güvence de sağlamaktadır. Bu, Better Cotton'a olan talebi artırır ve değişim döngüsünü hareket halinde tutar. Better Cotton Stratejisi ve DT hakkında daha fazla bilgi için lütfen www.bettercotton.org adresindeki Better Cotton web sitesine başvurunuz.

İlkeler ve Kriterleri Anlama

Kapsam ve Uygulanabilirlik

İ&K, pamuk üretim sektörü için çiftlik düzeyinde bir sürdürülebilirlik standardıdır. Tüm Üreticilerin pamuklarını Better Cotton olarak satmasını sağlayan lisansı almak için karşılaması gereken belirgin çevresel, ekonomik ve sosyal gereksinimleri tanımlar. Küresel olarak uygulanabilir olmakla birlikte, İ&K'in dünya çapındaki pamuk Üreticileri arasındaki önemli farklılıkları ele almak için çeşitli yolları mevcuttur. İlk olarak, [çiftlik büyüklüğünün üç kategorisine](#) göre ayrılmış gereksinimlerle üretim yöntemlerindeki ve ölçekteki farklılıkları kabul eder. İkinci olarak, Better Cotton'ın [sürekli ilerleme yaklaşımı](#), Üreticilerin çok farklı seviyelerde başladığını göz önüne alır. Son olarak, yerelleştirilmiş kılavuz ve uygulama desteği (örneğin, yerele ilişkin iyi uygulamalar hakkında), farklı tarım şartları karşısında geçerliliğinin sağlanmasına yardımcı olur.

İ&K'nın kapsamı, çiftlik veya Üretici Birim (ÜB) içindeki pamuk üretim faaliyetlerine odaklanmaktadır. Bununla birlikte, birçok gereksinim ve/veya ilişkili kılavuz daha geniş çapta uygulanır ve uygulanabildiği yerlerde Üreticilerin bunları diğer ürünlerde ve çiftliğin dışında da dikkate almaları teşvik edilir.

Uyum ve Güvence

İ&K'nın önceki sürümlerinden farklı olarak ve [sürekli ilerleme yaklaşımımız](#) doğrultusunda, İ&K S.3.0'daki tüm Göstergeler lisans alabilmek için zorunludur. Bu, Üreticilerin Better Cotton satmak için lisans almadan önce çiftlik kategorileriyle ilişkili tüm Göstergeleri karşılamaları gerektiği anlamına gelir. Better Cotton'ın [Güvence Programı](#) değerlendirmeler, lisanslama ve uygunsuzlukların nasıl ele alınacağı ve çözüleceği hakkında daha fazla bilgi sağlar.

Lisans Sahipleri: İ&K Kapsamında Üreticilerin Tanımlanması

Better Cotton İ&K'lerine uyumun sağlanması için genel sorumluluk, [Üretici](#) olarak adlandırılan lisans sahibi kuruluş(lar)a aittir. [Çiftlik kategorisine](#) bağlı olarak, "Üretici" terimi aşağıdakileri ifade eder:

- Küçük Ölçekli Çiftlikler (KÖÇ) veya Orta Ölçekli Çiftlikler (OÖÇ) durumunda: çok sayıda Küçük Ölçekli Çiftliği veya Orta Ölçekli Çiftliği tek bir lisanslama biriminde gruplayan bir Üretici Birimi (ÜB)
- Büyük Çiftlik (BÇ) durumunda: tek bir çiftliği

ÜB'ler için, Göstergelerin uygulanmasına ilişkin sorumluluk İ&K karşısında değişiklik gösterir: Bazı durumlarda, sorumluluk Üretici Birim (ÜB) Yönetimine aittir, diğerlerinde ise çiftçiler ve onların ev halkı belirli bir Göstergenin gereksinimlerini karşılamakla yükümlüdür. İlgili yerlerde, bu durum Gösterge kılavuzunda netlik kazandırılır.

Sürekli İlerleme

Sürekli ilerleme, Better Cotton DT'nin temel bir parçasıdır. Üreticiler, başladıkları seviye ne olursa olsun, zaman içinde sürdürülebilirlik performanslarını geliştirmeye teşvik edilir. Sürekli ilerleme, İ&K'de iki ana şekilde yansıtılır:

- Yönetim İlkesinde, Kriter 1.3 kapsamında, tüm Üreticilerin sürekli ilerleme için bireysel olarak tanımlanmış odak alanlarında gelişim göstermeleri beklenmektedir. Odak alanlarının yerele ilişkin sürdürülebilirlik önceliklerini kapsaması ve çiftlik düzeyinde pamuk üretimiyle uğraşan bireylerle yapılan danışmalara dayanması gerekmektedir.
- Sürekli ilerleme, (yalnızca bir sonuca bakmak yerine) üreticilerin zaman içinde gelişmeye yönelik adımlar atmasına odaklanacak şekilde çeşitli Göstergelere kilit bir unsur olarak da entegre edilmiştir. Göstergeler uyum için zorunlu olmaya devam eder, ancak farklı Üreticilerin farklı seviyelerden başladığını kabul eder.

Toplumsal Kapsayıcılık Taahhüdü

Better Cotton, insanların hayatlarının kimlikleri, ilişkileri ve sosyal faktörler tarafından şekillendiğini ve bunların, kişiye ilişkin duruma ve mevcut güç yapılarına (kesişimsellik olarak adlandırılır) bağlı olarak bir araya gelerek farklı ayrıcalık ve baskı biçimleri yarattığının bilincindedir.¹ İ&K'de çiftçi veya işçilerden bahsedildiğinde, bu kavramlar cinsiyet kimliği, cinsiyet özellikleri, cinsel yönelim, yaş, milliyet, etnik köken, dil, ırk, sınıf, kast, sosyal köken, din, inanç, yetenekler ve engellilik, sağlık, siyasi yakınlık, siyasi görüşler, dernek veya kuruluşlara üyelik, medeni hal veya başka herhangi bir statüden bağımsız olarak tüm kişileri içerir. Better Cotton Üreticilerinden, hassas durumlarda ve/veya dışlanma ile karşı karşıya kalan tüm kişilerin katılımını ve dahil edilmesini, özellikle dikkate alması ve proaktif olarak teşvik etmesi beklenmektedir. Ayrımcılığa izin verilmez.

¹ Hankivsky, Olena. "Kesişimsellik 101". Kesişimsellik Araştırma ve Politika Enstitüsü, Simon Fraser Üniversitesi, (2014). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. https://www.researchgate.net/publication/279293665_Intersectionality_101.

İnsan Haklarına ve Olumsuz Etkilerin Risklerinin Azaltılmasına Bağlılık

İ&K'in temelinde Better Cotton üretmenin insanlar veya çevre üzerindeki olumsuz etkileri azaltacağı varsayımı yatmaktadır. Better Cotton üretimi, Birleşmiş Milletler (BM) İş Dünyası ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri doğrultusunda, uygun durum tespiti, izleme önlemleri ve çözüme yeterli erişim yollarıyla insan haklarına saygı göstermeli, bunları teşvik etmeli, güçlendirmeli ve zararı azaltmalıdır.

İlkeler ve Kesişen Öncelikler

Better Cotton İ&K S.3.0 aşağıdaki altı İlkeye odaklanmaktadır: Yönetim, Doğal Kaynaklar, Ürün Koruma, Lif Kalitesi, İnsana Yakışır İş ve Sürdürülebilir Geçim Kaynakları. Buna ek olarak, Better Cotton hem toplumsal cinsiyet eşitliğinin hem de iklim değişikliğinin tüm İlkelerle ilişkisini vurgulamakta ve bu nedenle bunları baştan sona saygı duyulması gereken kesişen öncelikler olarak içermektedir. Üreticilerin cinsiyet ve/veya iklimle ilgili hususlara özellikle dikkat etmesi gereken göstergeler açıkça işaretlenmiştir ve belgenin sonundaki tablolarda düzenlenmiştir (Bkz. [Ek 1](#) ve [Ek 2](#)).

İ&K S.3.0'da Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadınlar

Better Cotton, sürdürülebilir pamuk üretiminde etki elde etmede kadınların rolünün farkındadır. Better Cotton, BCSS genelinde yaptığı çalışmalarıyla, sistematik cinsiyet eşitsizliklerinin üstesinden gelmek ve kadınların katılımını ve dahil edilmesini destekleyerek kadın haklarını teşvik etmek için önemli bir fırsata sahiptir. İ&K bu çabaları iki şekilde desteklemektedir. İlk olarak, kadınların katılımı önündeki yerel engelleri belirlenmesi ve etkili bir şekilde ele alınması adına bir Toplumsal Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Toplumsal Cinsiyet Komitesi için Yönetim İlkesinde gereklilikler içerir. İkinci olarak, Üretici uyumunun kadınların katılımını teşvik etme ve cinsiyet eşitsizliklerinin üstesinden gelme etme çabalarına göre belirli Göstergelerde değerlendirilmesi sayesinde bir ana akımlaştırma yaklaşımı sağlar (Ayrıca bkz. [Ek 1](#)).

İ&K, herhangi bir kimliğe ayrımcılık yapmamak için bilinçli olarak "çiftçileri ve işçileri" ikili cinsiyet (yani, 'kadın ve erkek çiftçiler ve işçiler') kullanarak tanımlamaktan kaçınır. Bununla birlikte, toplumsal kapsayıcılık taahhüdümüz doğrultusunda, "çiftçiler ve işçiler" her zaman tüm cinsiyet kimliğine ve cinsiyet özelliklerine sahip insanları ve bu nedenle her zaman kadınların dahil edilmesini ifade eder.

İ&K S.3.0'da İklim Değişikliği

Better Cotton, iklim krizini ele almanın acil ihtiyacını kabul eder. İklim değişikliği, artan sıcaklıkların neden olduğu olağanüstü hava olaylarının ürünleri ve geçim kaynaklarını riske atması nedeniyle dünyanın dört bir yanındaki tarımla uğraşan toplulukları halihazırda etkilemektedir. Aynı zamanda tarım sektörü, sera gazı emisyonlarını artıran ve çevrenin karbon depolama kapasitesini azaltan sürdürülemez tarım uygulamaları yoluyla iklim değişikliğine katkıda bulunmaktadır. Pamuk topluluklarının iklim değişikliğine karşı dayanıklılığını artırmak ve uygulamalarının iklim üzerindeki etkisini azaltmalarına yardımcı olmak, Better Cotton Üreticilerinin tüm karar alma süreçlerine rehberlik etmelidir. Bu nedenle, İ&K S.3.0 Yönetim İlkesinde iklim eylemine ilişkin bir Kriter içermektedir. Buna ek olarak, iklim değişikliği ile ilgili gereklilikler tüm İlkelere dahil edilmiştir, Ek 2'de görünür şekilde işaretlenmiş ve düzenlenmiştir.

Belge Yapısı

İlkeler, Kriterler ve Göstergeler

İ&K İlkeler, Kriterler ve Göstergeler ile çalışır. İlkeler kapsayıcı sürdürülebilirlik alanlarıdır, Kriterler bir İlke içinde hedeflenmesi gereken sonuçlardır ve Göstergeler Üreticilerin Better Cotton satmak için lisans alabilmesinden önce uygunlukları açısından değerlendirildikleri her Kriter kapsamındaki özel gerekliliklerdir.

Gösterge Kılavuzu

Göstergenin yanındaki sütun, Göstergenin amacının ve ilgisinin daha iyi anlaşılmasını sağlar ve gerekliliğe en iyi şekilde nasıl uyulacağı konusunda yüksek seviyede destek sağlar.

Çiftlik Kategorileri

- **Küçük Ölçekli Çiftlikler (KÖÇ):** Pamuk alanı genellikle 20 hektarı aşmayan ve yapısal olarak sürekli işçiye bağımlı olmayan çiftlikler. Küçük Ölçekli Çiftlikler lisanslama amacıyla Üretici Birimler halinde gruplandırılır.
- **Orta Ölçekli Çiftlikler (OÖÇ):** Pamuk alanı genellikle 20 ila 200 hektar arasında olan ve çoğunlukla yapısal olarak sürekli işçiye bağımlı olan çiftlikler. Orta Ölçekli Çiftlikler, lisanslama amacıyla Üretici Birimler halinde gruplandırılmıştır.
- **Büyük Çiftlikler (BÇ):** Pamuk alanı genellikle 200 hektar üzerinde olan ve mekanize üretime sahip ya da yapısal olarak sürekli işçiye bağımlı olan çiftlikler. Büyük Çiftlikler, bireysel olarak veya (bazı durumlarda) Büyük Çiftlik grup güvence modeli aracılığıyla Better Cotton'a katılır.

Kesişen Öncelikler

Toplumsal cinsiyet eşitliği ve iklim değişikliği konuları İ&K'deki birçok Gösterge ile ilgilidir. İklim değişikliği veya toplumsal cinsiyet eşitliği hususlarında özellikle dikkat edilmesi gereken göstergeler, sağ üstte ilgili kesişen önceliklerle işaretlenmiştir.

Anahtar Terimler

Çiftçi:

Better Cotton İlkeleri ve Kriterlerinde kullanılan çiftçi kavramı herhangi bir cinsiyet, öz geçmiş ve kimliğe sahip tüm kişileri (bkz. [toplumsal kapsayıcılık taahhüdü](#)) ve çiftçilik görevlerini ve karar verme sorumluluklarını paylaşan ev halkının tüm üyelerini (eşler ve çocuklar) içerir. Eğer girdi maliyetlerini paylaşıyorlarsa ve üretim uygulamalarından öncelikli olarak sorumlularsa, kiracılar ve ortakçılar da çiftçi olarak kabul edilirler.

Çiftlik düzeyinde pamuk üretiminde yer alan kişiler:

Üretimsel rolleri, cinsiyetleri, öz geçmişleri ve kimlikleri ne olursa olsun (bkz. [toplumsal kapsayıcılık taahhüdü](#)) tarımla uğraşan ev halkının tüm üyelerini, işçileri, kiracıları, ortakçıları ve çiftlik düzeyinde Better Cotton üretimine dahil olan herkesi içerir.

Üretici: Better Cotton lisans sahipleri. (Bkz: [Lisans Sahipleri: İ&K Kapsamında Üreticilerin Tanımlanması](#))

Üretici Yönetimi:

- Büyük Çiftlik durumunda çiftliğin yönetimini ve genellikle çiftçilerin kendilerini ifade eder.
- Bir Üretici Birim (ÜB) durumunda, ÜB Yöneticisi, Saha Kolaylaştırıcılar, Toplumsal Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Toplumsal Cinsiyet Komitesi, (bazı durumlarda) Lider Çiftçiler ve diğer ÜB personeli dahil olmak üzere, standardı uygulamak için ÜB düzeyinde yer alan herkese ilişkindir. ÜB Yönetimi ile birbirinin yerine kullanılır.

İşçiler:

Better Cotton işçileri cinsiyete, öz geçmişe veya kimliğe bakılmaksızın pamuk çiftliklerinde çalışan tüm bireyler olarak tanımlar (bkz. [toplumsal kapsayıcılık taahhüdü](#)). İşçiler geçici, sezonluk veya sürekli olabilir ve doğrudan çiftçiler tarafından veya örneğin bir tarım aracısı vasıtasıyla taşeron olarak işe alınabilir. İşçilere normalde çalışmaları karşılığında ödeme yapılır, ancak aile üyeleri veya imece usulü (topluluk içinde iş gücü takası yapılması) gibi ücretli olmayan işçiler de olabilir. Bazı durumlarda, çiftlik düzeyinde üretim uygulamaları ve girdi maliyetleri üzerinde sınırlı veya hiç karar verme yetkisi olmayan ortakçılar da işçi olarak sınıflandırılabilir. Ortakçının ayrıntılı tanımı için lütfen Better Cotton İşçi Profiline bakınız.

Terimlerin detaylı tanımları Ek 3'teki Sözlükte bulunmaktadır.

Hazırlama Kuralları

İ&K S.3.0, standartların hazırlanması, benimsenmesi ve uygulanması için Dünya Ticaret Örgütü Ticaret Anlaşmasının Önündeki Teknik Engeller Ek 3 İy Uygulama Kuralları ile Uluslararası Standardizasyon Örgütü'nün (ISO) rehberliğini ve Uluslararası Elektroteknik Komisyonu'nun (IEC) ulusal kuruluşlar tarafından standardizasyon için önerilen uygulamalarını takip etmektedir.²

İlgili Dış Kaynaklı Dokümanlar

- Küresel uygulama kılavuzu ve/veya prosedürleri sağlayan küresel referans belgeleri, www.bettercotton.org adresindeki Better Cotton web sitesinde bulunabilir.
- Better Cotton Güvence El Kitabı
- Better Cotton Standart Belirleme ve Revizyon Prosedürü s.2.0, Eylül 2021

² ISO/IEC. "Ulusal Kuruluşlar Tarafından Standardizasyon için ISO/IEC Kılavuzu 59, ISO ve IEC Tarafından Tavsiye Edilen Uygulamalar" (2019). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://www.iso.org/standard/71917.html>.

- Uluslararası Sosyal ve Çevresel Akreditasyon ve Etiketleme (ISEAL) Birliği Sosyal ve Çevresel Standartların Belirlenmesine İlişkin İyi Uygulama Kuralları, Genel Sürüm 6.0, Aralık 2014

Revizyon ve Sürüm Geçmişi

İ&K S.3.0, birden fazla paydaşla danışma sonrasında, ISEAL Sosyal ve Çevresel Standartların Belirlenmesine İlişkin İyi Uygulama Kuralları'yla uyum içerisinde³ ve ISO ve IEC'nin Ulusal Kuruluşlar Tarafından Standardizasyon İçin Tavsiye Ettiği Uygulamalar rehberliğinde önceki standardın önemli bir revizyonuna dayanmaktadır.⁴

İ&K SÜRÜMÜ	TARİH	Yorum
Better Cotton İlkeler ve Kriterler S.1.0	2010	Better Cotton İ&K'nın ilk kez piyasaya sürümü
Better Cotton İlkeleri ve Kriterleri S.2.0	Eylül 2015-Kasım 2017	İki kez kamu paydaşları danışmasını içeren revizyon süreci
	Kasım 2017	İ&K S.2.0'ın Better Cotton Konseyi tarafından onaylanması
	Mart 2018-Şubat 2019	İ&K S.2.0'ın resmi olarak piyasaya sürümü (Mart 2018); geçiş dönemi
	1 Mart 2019	Better Cotton İ&K S.2.0'ın yürürlüğe girmesi
Better Cotton İlkeler ve Kriterleri S.2.1	17 Nisan 2019	Esaslı olmayan değişikliklerle güncelleme; İ&K S.2.1'in yürürlüğe girmesi
Better Cotton İlkeler ve Kriterleri S.3.0	Ekim 2021	Revizyon sürecinin başlangıcı
	Ekim 2021-Şubat 2023	60 günlük kamu paydaşları danışmasını içeren revizyon süreci (Ağustos-Eylül 2022)
	Şubat 2023	Better Cotton Konseyinin onayı
	Haziran 2023	Better Cotton İ&K S.3.0'ın resmi olarak piyasaya sürümü
	Nisan 2023-Mart 2024	Geçiş süreci
	Mart 2024	Better Cotton İ&K S.3.0'ın yürürlüğe girmesi (2024-2025 pamuk sezonu) ⁵

³ISEAL Alliance. "ISEAL Standart Belirleyici İyi Uygulama Kuralları Sürüm 6.0." (2014). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://www.isealalliance.org/get-involved/resources/iseal-standard-setting-code-good-practice-version-60>.

⁴ISO/IEC. "ISO/IEC Kılavuz 59, Ulusal Kuruluşlar Tarafından Standardizasyon için, ISO ve IEC'nin Tavsiye Ettiği Uygulamalar" (2019). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://www.iso.org/standard/71917.html>.

⁵ Better Cotton sezonları, Uluslararası Pamuk Danışma Komitesi (ICAC) sezonlarına uygundur.

Kısaltmalar

BCSS: Better Cotton Standart Sistemi
KMR: Kanserojen, Mutajenik veya Reprotoksik (Üreme sistemini zehirleyen) (maddeler)
İYİ: İnsana Yakışır İş
FAO: Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü
GHG: Sera Gazları
GHS: Kimyasalların Sınıflandırılması ve Etiketlenmesine Dair Küresel Uyumlaştırılmış Sistem
YKD: Yüksek Koruma Değeri
YDTZİ: Yüksek Derecede Tehlikeli Zirai İlaçlar
ILO: Uluslararası Çalışma Örgütü
EZY: Entegre Zararlı Yönetimi
BÇ: Büyük Çiftlikler
OÖÇ: Orta Ölçekli Çiftlikler
İSG: İş Sağlığı ve Güvenliği
PAN: Uluslararası Zirai İlaçlar Eylem Ağı
İ&K: İlkeler ve Kriterler
KKD: Kişisel Koruyucu Donanım
ÜB: Üretici Birim
KÖÇ: Küçük Ölçekli Çiftlikler
WHO: Dünya Sağlık Örgütü

İlke 1: Yönetim

Bilinçli, etkili ve kapsayıcı bir yönetim sistemi, İ&K'daki tüm kriterlerin başarılı bir şekilde karşılanması için yalnızca bir ön koşul değil, aynı zamanda şeffaflığı ve izlenebilirliği güçlendirmenin, tüketici güvenini oluşturmanın ve sürekli ilerlemeyi sürdürülebilirlik çıktıları yönünde yürütmenin de önemli bir bileşenidir. Yönetim Prensipleri bu amaçla ilgili faaliyetlerin planlanması ve izlenmesi, veri yönetimi ve sürekli ilerlemeye ilişkin gereklilikleri kapsar. Aynı zamanda, tarımla uğraşan toplulukları uzun vadeli sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmayı merkezine alan iş birlikçi ve kapsayıcı bir yaklaşımın benimsenmesinin önemini de kabul eder ve vurgular. Bu bakımdan iş birlikçi eylem, tarımla uğraşan topluluklarla kapsamlı danışmalar, etkili ve kapsayıcı kapasite güçlendirme faaliyetlerine ilişkin gereklilikler içerir. Kesişen iki öncelik olan Toplumsal Cinsiyet ve İklim Değişikliği de bu İlke'de iç içe geçmiştir. Bunları önceden dahil etmek, Better Cotton üretiminde üstlenilen faaliyetlerin herhangi birinde bu iki alanın duruma özgü dinamiklerinin dikkate alınması gerektiğini vurgulamayı amaçlamaktadır.

KRİTER 1.1 – Üretici düzeyindeki faaliyetler bilinçli, etkili ve kapsayıcı bir şekilde yönetilir.

1.1.1

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği / İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım

Üretici Birim (ÜB) için belirgin ve yerele uygun bir faaliyet planı geliştirilir, uygulanır ve:

- (i) Güncel tutulur ve tüm faaliyetleri, zaman çizelgelerini ve sorumlulukları içerir;
- (ii) İzleme faaliyetlerinin bulguları dikkate alınarak, en az yılda bir kez gözden geçirilir.

KÖÇ
ÖÖÇ

Amaç, ÜB Yönetiminin ÜB çapındaki tüm faaliyetleri planlamak ve yürütmek için organize bir yonteme sahip olmasıdır. Bu, ÜB Yöneticisinin, Saha Kolaylaştırıcıların ve diğer ÜB personelinin sorumluluklarını ve zaman çizelgelerini anlamalarını sağlamaya, çabaları ve kaynakları koordine etmeye yardımcı olur.

Entegre bir yaklaşım sağlamak için faaliyet planı, örneğin; eğitim, danışma, tarımla uğraşan ev halklarının desteklenmesi, İ&K'daki tüm İlkelere genelindeki diğer ilgili faaliyetler ve kesişen alanlar dahil olmak üzere, Better Cotton Programı'nın uygulanmasıyla ilgili tüm faaliyetleri içermelidir. Kriter 1.3'e göre sürekli ilerleme hedefleri ve bunlara ilişkin faaliyetler de yer almalıdır. ÜB Yönetiminin planı en az yılda bir kez gözden geçirilmesi ve izleme faaliyetlerinden (Gösterge 1.1.2), saha düzeyindeki danışmalardan (Gösterge 1.1.3), iklim değişikliğiyle ilgili önceliklerden (Kriter 1.7) ve Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesinin tavsiyelerinden (Kriter 1.5) elde edilen bilgilere dayanarak planı gerektiği şekilde düzeltilmesi beklenmektedir. Faaliyet planı, çiftliğin gündelik operasyonlarına rehberlik eden bir çalışma belgesi olmalıdır. ÜB Yönetimi plana ve bu planın nasıl geliştirilip yenilendiğine aşina olmalıdır.

1.1.2

Uygunsuzluk risklerini belirlemek, gelişimi ölçmek ve Üretici Birim (ÜB) faaliyetlerinin etkinliğini anlamak için kullanılan veri ve yöntemleri tanımlayan bir izleme planı geliştirilir ve uygulanır.

Veriler ve bilgiler kaydedilir ve öğrenimler Gösterge 1.1.1'deki faaliyet planını bilgilendirmek için kullanılır.

KÖÇ
ÖÖÇ

Amaç, ÜB Yönetiminin faaliyetlerinin etkinliğini ve saha düzeyindeki gelişimi düzenli olarak izleyebilmesi için güçlü geri bildirim yapılarına sahip olmasıdır.

Faaliyetlerin ve gelişmenin düzenli olarak izlenmesi (verilere, danışmalara ve diğer yöntemlere dayalı olarak) iyi işleyen bir yönetim sisteminin önemli bir parçasıdır. ÜB Yönetiminin saha düzeyinde iyileştirme sağlamada faaliyet ve yaklaşımlarının nerede başarılı ve nerede başarısız olduğunu anlamasına yardımcı olur. Bu bilgi ÜB'nin faaliyetlerini daha etkili olacak şekilde gözden geçirmesine ve uyarlamasına yardımcı olmalıdır.

İzleme planında hangi verilerin hangi yöntemlerle toplandığı açıklığa kavuşturulmalıdır. İzleme yöntemlerinin verilerin hem temsili hem de kapsayıcı olmasını sağlaması gerekir (özellikle kadınlar ve savunmasız durumdaki ve/veya dışlanmayla karşı karşıya olan kişiler için) ve anketleri, odak grup toplantılarını, çiftçi tarla defterlerini, danışma etkinliklerini (yalnızca kadınlara yönelik), topluluk gruplarından yerel risklere ilişkin edinilen bilgileri, proje değerlendirmelerinden elde edilen verileri ve daha fazlasını içerebilir. İzleme hem niceliksel hem de niteliksel verileri içermelidir. En az önceki iki sezona ait izleme verileri saklanmalıdır.

Bu Göstergeye uygunluk, yalnızca planın kalitesini ve netliğini değil aynı zamanda izleme faaliyetlerinin plana uygun olarak uygulanıp uygulanmadığını da dikkate alacaktır. ÜB Yöneticisi, Saha Kolaylaştırıcılar ve diğer ÜB personelinin plana aşına olmaları, izlemeden elde edilen temel bulguları ve bunların Gösterge 1.1.1'deki gibi ÜB düzeyindeki faaliyetleri şekillendirmede nasıl kullanıldığını açıklayabilmeleri beklenmektedir.

1.1.3

Çiftlik düzeyinde pamuk üretimine yer alan bireylerin temsili ve kapsayıcı örneği olan bir grupla, yılda en az bir kez, öncelikleri ve ihtiyaçları hakkında danışma yürütülür. Bu danışmalardan elde edilen temel bulgular belgelenir ve tüm İlkeler genelindeki faaliyet planlamasında ve sürekli ilerleme için önceliklerin belirlenmesinde dikkate alınır.

KÖÇ
ÖÖÇ

Amaç, saha düzeyindeki tüm ilgili ve etkilenen kişilerin çıkarlarının ÜB düzeyindeki yönetim ve karar alma süreçlerinde dikkate alınmasını sağlamaktır. Tarım faaliyetleriyle uğraşan insanlar pamuğu daha sürdürülebilir hale getirmenin merkezinde yer almaktadır. Bu nedenle, onların deneyimlerinin, ihtiyaçlarının ve çıkarlarının dikkate alınması, sürdürülebilirlik etkisinin uzun süreli olarak sağlanması açısından hayati önem taşımaktadır.

Kadın çiftçilere ve işçilere, gençlere ve savunmasız durumdaki ve/veya dışlanmayla karşı karşıya olan kişilere özel olarak odaklanması gerekmektedir. Danışma yöntemleri, zamanlaması ve yeri, yerel şartlara ve katılımcı gruplarına göre uyarlanmalıdır.

Danışmaları yürütenlerin dil, okuryazarlık, toplumsal cinsiyet ve ayrıca katılımcıların kendi aralarındaki ve kolaylaştırıcılar ile katılımcılar arasındaki potansiyel güç dinamikleri (örneğin, kadınların diğer kadınlarla olan sohbetleri yönetmesi karşısında erkeklerin kadınlarla olan sohbetleri yönetmesi gibi) konularında duyarlı olmaları gerekmektedir. Danışma faaliyetlerinin olumsuz etkilerinin (işe devamsızlık nedeniyle gelir kaybı veya seyahat nedeniyle güvenlik sorunları gibi) hafifletilmesi gerekmektedir.

Danışma, programın uygulanmasıyla ilgili zorluklar ve fırsatların tartışılması, eğitim ve diğer desteklere yönelik tercihler veya diğer ihtiyaçlar veya öncelikleri içerebilir. Katılımcılar tartışmaların amacı ve geri bildirimlerinin nasıl kullanılacağı konusunda bilgilendirilmelidir.

Danışmalar çiftçilerin en az %10'unu (daha fazlası tavsiye edilir) kapsmalı ve karar almada söz sahibi olan tüm ilgili ev halkı üyeleriyle, özellikle de kadınlarla olan görüşmeleri içermelidir. Ek olarak, Üreticiler işçilere, ilgili diğer ev halkı üyelerine ve diğer ilgili topluluk paydaşlarına, özellikle de savunmasız durumdaki ve/veya dışlanmayla karşı karşıya olan kişilere danıştıklarını kanıtlamalıdır.

Üreticiler, danışma bulgularının faaliyet planlamasına ve sürekli ilerleme için öncelik belirleme sürecine nasıl dahil edildiğini açıklayabilmelidir. Bu Göstergedeki danışmalar, Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesi tarafından üstlenilen faaliyetlerle örtüşebilir (bkz. Kriter 1.5) ve aynı zamanda geçim kaynakları çalışmalarına bilgi sağlamak için de kullanılabilir (bkz. İlke 6).

1.1.4

Tarım faaliyetlerin planlanması ve uygulanması için etkili bir yönetim sistemi mevcuttur. Sistem, Better Cotton Göstergelerine ve sürekli ilerleme hedeflerine yönelik gelişmenin izlenmesine olanak sağlar.

BÇ

Amaç, Üreticinin faaliyetleri planlamak ve yönetmek, gelişimi izlemek ve İ&K kapsamındaki tüm alanlara yönelik uygunsuzluk riskini belirlemek için organize bir yöntemle sahip olmasıdır.

Sistem, Kriter 1.3 kapsamında olduğu gibi, tarım faaliyetlerinin planlanması ve yönetiminin yanı sıra sürdürülebilirliğin geliştirileceği alanları da kapsamalıdır. Üreticinin halihazırda bu

gereklilikleri karşılayan etkili bir yönetim sistemi varsa Better Cotton için özel sistemler kurmasına gerek yoktur.

1.1.5

Üretici yürürlükteki tüm yasa ve düzenlemelere uyar.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, yasaya uygunluğun tüm Better Cotton Üreticileri için asgari bir beklenti olmasıdır.

Yürürlükteki yasalar, bir devletin uluslararası bir anlaşmayı imzalamasıyla ulusal yasaya entegre edilmiş veya yasal olarak ulusal yasadan üstün olduğu kabul edilenler de dahil olmak üzere yerel, ülke, il, eyalet veya ulusal düzeydeki yasa ve düzenlemeleri içerir. Gösterge aynı zamanda ilgili toplu pazarlık anlaşmalarını da içerir.

Eğer yürürlükteki yasa ve yönetmelikler ya da toplu pazarlık anlaşmaları İ&K'deki gerekliliklerle uyumlu değilse, Göstergede aksi açıkça belirtilmediği sürece daha katı olan gereklilikler esas alınır.

1.1.6

Üretici, çiftlikte yürütülen eylemlerin çevredeki topluluklar ve araziler için oluşturduğu her türlü sosyal ve/veya çevresel riski belirlemek ve azaltmak için önlemler alır.

OÖÇ
BÇ

Amaç, Üretici Yönetiminin tarım faaliyetlerinin çiftlik sınırlarının ötesindeki insanlar veya ekosistem üzerindeki olumsuz etkilerinin farkında olmasını ve bu etkileri hafifletmesini sağlamaktır.

Tüm tarım işlemlerinin çiftlik sınırları dışına etki etmesi muhtemeldir. Üreticilerin, olumsuz etkileri (örneğin zirai ilaç akışı veya ilaçlamadan kaynaklanan sürüklenmenin yerel sakinleri veya yaban hayatını olumsuz yönde etkilemesi) belirlemeye ve en aza indirecek adımları atmaya yardımcı olmaları beklenir. Üreticiler bu etkileri değerlendirmek için sosyal ve çevresel etki değerlendirmeleri, halk şikâyet mekanizmaları veya etkilenen kişi ve topluluklarla danışmaları gibi araçları kullanabilir. Çevredeki yerel halkı hakları, arazileri, kaynakları, bölgeleri, geçim kaynakları veya gıda güvenliği açısından etkileyebilecek herhangi bir faaliyetten önce Üreticiler "Önceden, Bilgilendirilmiş ve Özgürce Verilmiş Onay" almak için ilişkili ve etkilenen paydaşları bilgilendirmeli ve onlara danışmalıdır.

Üreticiler, topluluk üyeleri tarafından dile getirilen endişelerin nasıl dikkate alındığını ve üzerine gidildiğini gösterebilmelidir.

KRİTER 1.2 – Gelişmiş karar almayı destekleyen, etkili ve ilgili veri yönetimi mevcuttur.

1.2.1

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Better Cotton Çiftlik Veri Gereklilikleri Belgesi doğrultusunda, Üretici düzeyindeki veriler doğru ve tam bir şekilde toplanır, doğrulanır ve raporlanır.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, ÜB veya BÇ'nin Çiftlik Veri Gereklilikleri Belgesi'nde belirtildiği gibi iyi kalitede verileri toplamak, kontrol etmek ve raporlamak için etkili bir sisteme sahip olmasıdır. KÖÇ ve OÖÇ durumunda bu Gösterge ÜB düzeyinde toplanan ve rapor edilen tüm ilgili verileri kapsar. BÇ'ler için bu Gösterge tüm veri gerekliliklerini kapsar.

Amaç, Üreticiler için üretici düzeyinde ilgili, doğru ve kaliteli verilerin toplanmasıdır. Eksiksiz ve güncel veriler, Üreticilerin sürdürülebilirlik gelişimini takip etmesine, neyin iyi çalıştığını ve nerede yeni veya düzeltilmiş yaklaşımlara ihtiyaç duyulduğunu belirlemesine yardımcı olur. Kaliteli ve doğru veri, diğer paydaşların bilgilendirilmesi ve sonuçların gösterilmesi açısından da kilit noktadır.

Üretici düzeyinde gerekli olan özel veriler Better Cotton Çiftlik Veri Gereklilikleri Belgesi'nde tanımlanmaktadır. Veri toplama, doğrulama ve raporlama süreçleri, çiftlik düzeyinde pamuk üretiminde yer alan tüm bireyleri, özellikle de kadınları ve savunmasız durumdaki ve/veya dışlanmayla karşı karşıya olan kişileri temsil etmeli ve kapsayıcı olmalıdır. Sistemler, toplanan verilerin öğrenme amacıyla ilgili paydaşlarla (örneğin, ÜB durumunda Saha Kolaylaştırıcılar, Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesi ve/veya çiftçiler ve işçiler) paylaşılmasını sağlayacak şekilde tasarlanmalıdır. Cinsiyete göre ayrıştırılmış veriler, kadınların tüm faaliyetlere dahil edilmesini sağlamak için önemli bir ilk adımdır.

Üreticinin halihazırda etkili bir veri yönetim sistemi varsa Better Cotton için özel sistemler kurmasına gerek yoktur.

Daha fazla bilgi için:

Better Cotton Çiftlik Veri Gereklilikleri Belgesi

1.2.2

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Better Cotton Çiftlik Veri Gereklilikleri Belgesi doğrultusunda, çiftlik düzeyindeki veriler doğru ve eksiksiz bir şekilde kaydedilir.

KÖÇ
OÖÇ

Amaç, ÜB'deki çiftçilerin, çiftlik düzeyinde ilgili, doğru ve iyi kalitede verileri toplamasıdır. BÇ'ler için ilgili tüm veriler Gösterge 1.2.1'de karşılandığından bu Gösterge geçerli değildir.

Çiftlik düzeyindeki eksiksiz ve güncel veriler, ÜB Yönetiminin sürdürülebilirlik hedeflerine doğru saha düzeyindeki gelişimi izlemesine olanak tanır. Bilgi aynı zamanda tarımla uğraşan ev halklarının gerçekleştirilen uygulamaları öğrenmesi ve takip etmesi, ÜB'nin eğitim ve diğer ilgili faaliyetleri değerlendirip uyarlaması için de yararlı olabilir.

Bir ÜB'de çiftçiler tarafından toplanacak belirli veriler, Better Cotton Veri Gereklilikleri Belgesi'nde belirtilmiştir. Toplanan veriler, çiftlik düzeyinde pamuk üretiminde yer alan tüm bireyleri, özellikle de kadınları ve savunmasız durumdaki ve/veya dışlanmayla karşı karşıya olan kişileri temsil etmeli ve kapsayıcı olmalıdır. ÜB Yönetimi, toplanan verilerin öğrenme amacıyla tarımla uğraşan ev halklarıyla paylaşılmasını sağlamalıdır.

Daha fazla bilgi için:

Better Cotton Çiftlik Veri Gereklilikleri Belgesi

KRİTER 1.3 – Yerele ilişkin sürdürülebilirlik alanlarında Sürekli İlerleme gösterilir.

1.3.1

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği / İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım

Sürekli ilerleme için özel odak alanları ve ilgili üç yıllık hedefler belirlenir, bu hedeflere yönelik çalışmak üzere yıllık faaliyetler, Gösterge 1.1.1 ve 1.1.2'deki genel faaliyet ve izlemenin planlanması ve uygulamasının tamamına bir parça olarak dahil edilir ve uygulanır. Odak alanları şunları dikkate alır:

- (i) Yerele ilişkin sürdürülebilirlik öncelikleri;
- (ii) İzleme faaliyetlerinden elde edilen öncelikleri (Gösterge 1.1.2);
- (iii) Gösterge 1.1.3 uyarınca saha düzeyinde

KÖÇ
OÖÇ
*

Amaç, ÜB'nin yerel koşullarda ve halka ilişkin alanlarda zaman içinde sürdürülebilirliğe yönelik iyileştirmeleri yapma taahhüdünde bulunmasını sağlamaktır.

Sürekli ilerlemeye yönelik özel odak alanları, yerel koşullarda en acil ve anlamlı konuların seçilmesinde esneklik sağlayacak şekilde ÜB düzeyinde belirlenir. Odak alanlarının seçiminde yerel sürdürülebilirliğin sıcak noktaları veya önceliklerinin yanı sıra toplumsal cinsiyet eşitliği ve iklim değişikliği konuları da dahil olmak üzere saha düzeyindeki danışmalardan elde edilen girdiler (bkz. Gösterge 1.1.3) dikkate alınmalıdır. Toplumsal Cinsiyet Lideri ve Toplumsal Cinsiyet Komitesinin yanı sıra İnsana Yakışır İş'in (İYİ) izlemesinden sorumlu kişi/kişiler, sürekli ilerleme alanlarına ilişkin karar alma sürecine dahil edilmelidir. (Özellikle yeni ÜB'ler için) sürekli ilerleme odak alanları ile İ&K gereklilikleri

yürütülen kapsayıcı danışmalardan ve Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesi (Kriter 1.5) tarafından yürütülen çalışmalardan elde edilen öncelikleri.

arasında örtüşmeler olabilirse de ÜB'lerin İ&K'nın ötesine geçen sürdürülebilirlik alanlarını dikkate alması teşvik edilmektedir. Ayrıca daha fazla odaklanma, kaynak ve gelişim sağlamak için sürekli ilerleme alanlarının sayısını üç ila beş civarında sınırlamaya çalışmalıdırlar.

Sürekli ilerleme hedefleri, faaliyetleri ve izlemesi ÜB'nin Gösterge 1.1.1 ve 1.1.2'deki genel planlama ve izleme sistemlerine entegre edilir.

Yeni ÜB'ler için, bu Gösterge yalnızca ikinci lisanslama döngüsüne (genellikle katılımın üçüncü veya dördüncü yılı) girdiklerinde değerlendirilecektir. İlk lisans döneminde ÜBler bu Gösterge açısından değerlendirilmeyecektir. Ancak, ikinci lisans değerlendirmeleri gerçekleşene kadar danışmalarda bulunmaları ve öncelikli alanları, hedefleri ve faaliyetleri belirlemeleri gerekecektir.

*İkinci lisanslama döngüsünden itibaren ÜB'ler için geçerlidir.

1.3.2

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği / İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım

Sürekli ilerleme için odaklanılacak özel ve yerele ilişkin sürdürülebilirlik hedefleri belirlenir. Gösterge 1.1.4'teki genel yönetim sisteminin bir parçası olarak bu hedeflere ulaşmaya yönelik faaliyetler uygulanmakta ve gelişim izlenmektedir.

BÇ

Amaç, tüm Üreticilerin yerel koşullarda ve halka ilişkin alanlarda zaman içinde sürdürülebilirliğe yönelik iyileştirmeleri yapma taahhüdünde bulunmasını sağlamaktır.

Üreticilerin İ&K'daki gerekliliklere basitçe uymanın ötesine geçmeleri ve sürdürülebilirlik etkilerini daha da iyileştirebilecekleri temel alanları belirlemeleri beklenir. Sürekli ilerlemeye yönelik özel odak alanları, Üreticilerin kendileri tarafından belirlenerek, yerel koşullarındaki en acil ve anlamlı konular için esneklik kazandırılabilir. Odak alanlarının seçiminde yerel sürdürülebilirliğin sıcak noktaları veya öncelikleri, işçilerin ve/veya topluluk paydaşlarının girdileri dikkate alınmalı ve toplumsal cinsiyet eşitliği ve iklim değişikliği konularıyla ilgili konulara önem verilmelidir.

Çiftçiler bu odak alanlarını nasıl belirlediklerini, planlanan ve tamamlanan belirli faaliyetleri ve gelişimi nasıl izlediklerini açıklayabilmelidir. Daha fazla odaklanma, kaynak ve gelişim sağlamak için sürekli ilerleme alanlarının sayısını iki ila üç civarında sınırlamaları teşvik edilir.

KRİTER 1.4 – Kapasiteler kapsayıcı ve etkili bir yaklaşımla güçlendirilir.

1.4.1

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği / İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım

Çiftlik düzeyinde pamuk üretiminde yer alan bireylerin kapasitelerinin güçlendirilmesine yönelik etkili bir program uygulanmaktadır. Eğitim ve ilgili aktiviteler:

- (i) Yerele ilişkin uygulamalara ve yeniliklere odaklanır;
- (ii) Gösterge 1.1.3 uyarınca arazi düzeyinde yürütülen kapsayıcı danışmaların yanı sıra önceki eğitimlerden elde edilen geri bildirimlerle beslenir;
- (iii) Arazi düzeyinde etkiyi artırmak için etkili yaklaşımları ve araçları kullanır.

KÖÇ
ÖÖÇ

Amaç, eğitim ve diğer kapasite güçlendirme faaliyetlerinin saha düzeyindeki değişimi yönlendirmede ilgili, kapsayıcı ve etkili olmasını sağlamaktır.

Uygulamaları ve davranışları değiştirmek, çiftlik düzeyindeki faaliyetlerle uğraşan kişilerin işlerini ve yaşamlarını her zaman doğrudan ve dolaylı olarak etkilediği için karmaşık ve zorludur.

Kapasite güçlendirmenin etkili olabilmesi için yaklaşımın, gerekli değişikliklerin ilgili kişiler için oluşturabileceği risklere karşı duyarlı olması gerekir. Bu, faaliyetleri yürütenlerin yalnızca güçlü teknik uzmanlığını değil, aynı zamanda temel işlevsel becerilerini de gerektirir (iletişim, ölçülülük ve eğitim becerileri, toplumsal cinsiyet eşitliği ve toplumsal kapsayıcılık konusunda duyarlılık, yetişkin eğitimi, davranış değişikliği, katılımcı yaklaşımlar ve yenilikçi yayılım yöntemleri bilgisi gibi).

İçerik açısından, kapasite güçlendirme faaliyetleri yerele ilişkin sürdürülebilirlik zorluklarının ele alınmasına odaklanmalı, katılımcıların öğrenme ihtiyaçlarını ve isteklerini dikkate almalı ve yerel şartlarda etkili olduğu kanıtlanmış uygulamaları teşvik etmelidir. Konular, uygun olduğu ölçüde, toplumsal cinsiyet eşitliği, iklim değişikliğine uyum ve azaltım, girişimcilik, finans ve çiftlik muhasebesi, işletme ve girişimcilik, iş yerinde haklar, sağlık ve güvenlik gibi alanları kapsayacak şekilde tarımsal konuların ötesine geçebilir ve geçmelidir.

Kullanılan yaklaşımlar ve araçlar ilgi çekici ve katılımcılar tarafından kullanılabilir olmalıdır (ayrıca bkz. Gösterge 1.4.2). Klasik eğitim-çiftçi eğitim oturumlarının ötesine geçilmeli ve örneğin; çiftçiler arası (çiftçiden-çiftçiye) öğrenme, deneme arazileri, bilgi iletişim teknolojisinin kullanımı veya topluluk düzeyinde katılımcı faaliyetler dahil olmak üzere daha geniş bir yelpazedeki yöntemlerden yararlanılmalıdır. ÜB Yönetimi yenilikçi olmalı ve programın uygunluğunu, kapsayıcılığını ve etkinliğini artırmak için çeşitli/farklı araçlar aracılığıyla geri bildirim istemelidir.

Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesi, kapsayıcılığı sağlamak ve toplumsal cinsiyet konusunda farkındalık yaratma faaliyetlerini entegre etmek için

kapasite güçlendirme faaliyetlerinin tasarımında ve uygulanmasında yer almalıdır (ayrıca bkz. Gösterge 1.4.2).

1.4.2

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Eğitim ve diğer ilgili faaliyetler, yararlanabilecek herkes için kapsayıcı ve eşit derecede erişilebilir olacak şekilde tasarlanmıştır.

KÖÇ
ÖÖÇ

ÜB Yönetimi için amaç, çiftlik düzeyinde pamuk üretimiyle uğraşan herkesin beceri ve bilgisinin geliştirilmesi ve iyileştirmesine yönelik fırsatların sunulmasını sağlamaktır.

Tüm Better Cotton faaliyetlerinde kapsayıcılığı sağlamak ve saha düzeyinde etkiye ulaşmak için, eğitim veya ilgili faaliyetleri tasarlarırken ve uygularken özellikle kadınlara, gençlere ve savunmasız durumdaki ve/veya dışlanma ile karşı karşıya kalan kişilere odaklanmak çok önemlidir. İçeriğin, yaklaşımların ve araçların yerel koşullara ve ilgili insan gruplarına uyarlandığına dair bulgular mevcut olmalıdır. Hem potansiyel katılımcılar arasında hem de kolaylaştırıcı ve katılımcılar arasında dil ve okuryazarlık zorlukları, toplumsal cinsiyet ve bunların pamuk üretimindeki rolleri, güç dinamikleri gibi unsurları dikkate almaları gerekir (Örneğin, sadece kadınlara yönelik öğrenim gruplarını kullanarak). Eğitime katılımın ortaya çıkaracağı herhangi bir olumsuz etki (işe devamsızlık nedeniyle gelir kaybı veya seyahat nedeniyle güvenlik sorunları gibi) hafifletilmelidir. Faaliyetler ayrıca katılımcıların diğer üretimsel rollerini üstlenmelerini sağlayabilecek yeni beceri ve bilgi taleplerini de dikkate almalıdır (kadın işçileri isterlerse daha fazla mekanize iş yapmaları için eğitmek, kadınların ev gelirine katkıda bulunabilecekleri beceriler ve diğerleri gibi).

Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesine ve İnsana Yakışır İş'i (İYİ) izlemeden sorumlu olan kişilere danışılmalı ve karar alma sürecine dahil edilmelidir.

1.4.3

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Katılımcılar, eğitim ve diğer ilgili faaliyetler yoluyla teşvik edilen bilgi, beceri ve uygulamaların ilgisini ve faydalarını anlar.

KÖÇ
ÖÖÇ

Amaç, kapasite güçlendirmeye yönelik faaliyetlerin tüm katılımcıların farkındalığını, bilgisini ve becerilerini geliştirmede etkili olmasını sağlamaktır.

ÜB Yönetimi, bilgi, tutum ve uygulamalardaki değişiklikleri doğrudan izlemeli ve alınan derslerin eğitim ve ilgili faaliyetler için içerik, yaklaşım ve araçlarda yapılacak düzeltmeleri yönlendirme amacıyla kullanılmasını sağlamalıdır. İyileştirmelerin izlenmesinde kadınlara ve savunmasız durumlarda ve/veya dışlanma ile karşı karşıya kalan kişilere özel olarak

odaklanılmalıdır. Bu nedenle Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesi ve İYİ'i izlemeden sorumlu olanlar dahil edilmelidir.

1.4.4

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

İşçilerin kapasitelerini güçlendirmek için etkili bir program uygulanmaktadır. Eğitim ve ilgili faaliyetler:

- (i) Yerele ilişkin uygulamalara ve yeniliklere odaklanır;
- (ii) İşçilerle yapılan danışmalardan ve önceki eğitimden elde edilen geri bildirim döngüleriyle beslenir;
- (iii) Etkili yaklaşımları ve araçları kullanır;
- (iv) Yararlanabilecek tüm **işçiler** için kapsayıcı ve eşit derecede erişilebilir olacak şekilde tasarlanmıştır.

BÇ*

Amaç, Üreticinin **işçilerin** kapasitelerini güçlendirmek için ilgili eğitim ve diğer ilişkili faaliyetlere eşit ve kapsayıcı erişime sahip olmalarını sağlamasıdır.

Kapasite güçlendirme faaliyetleri, katılımcıların ihtiyaçları, talepleri ve üretimsel rolleri ile uyumlu olmalıdır. Temel iş becerilerinin ötesine geçmeli ve örneğin **işçi** hakları, sağlık ve güvenlik, toplumsal cinsiyet eşitliği ve sürdürülebilir tarım uygulamalarını içermelidir.

Tüm Better Cotton faaliyetlerinde kapsayıcılığı sağlamak ve saha düzeyinde etkiye ulaşmak için, eğitim veya ilgili faaliyetleri tasarlarırken ve uygularken özellikle kadınlara, gençlere ve savunmasız durumdaki ve/veya dışlanma ile karşı karşıya kalan kişilere odaklanmak çok önemlidir. İçeriğin, yaklaşımların ve araçların yerel koşullara ve ilgili insan gruplarına uyarlandığına dair bulgular mevcut olmalıdır. Hem potansiyel katılımcılar arasında hem de kolaylaştırıcı ve katılımcılar arasında dil ve okuryazarlık zorlukları, toplumsal cinsiyet ve bunların pamuk üretimindeki rolleri, güç dinamikleri gibi unsurları dikkate almaları gerekir. Eğitime katılımın ortaya çıkaracağı herhangi bir olumsuz etki (işe devamsızlık nedeniyle gelir kaybı veya seyahat nedeniyle güvenlik sorunları gibi) hafifletilmelidir. Faaliyetler ayrıca katılımcıların diğer üretimsel rollerini üstlenmelerini sağlayabilecek yeni beceri ve bilgi taleplerini de dikkate almalıdır (kadın işçileri isterlerse daha fazla mekanize iş yapmaları için eğitmek, kadınların ev gelirine katkıda bulunabilecekleri beceriler ve diğerleri gibi).

Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesine ve İYİ'i izlemeden sorumlu olan kişilere danışılmalı ve karar alma sürecine dahil edilmelidir.

*15'ten fazla **işçisi** olan BÇ'ler

KRİTER 1.5 – Kadınların eşit katılımı ve tanınması söz konusudur.

1.5.1

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Kadınların eşit katılımını ve tanınmasını desteklemek için başlı başına bir Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesi belirlenir. Temel görevleri şunları içerir:

KÖÇ
OÖÇ
BÇ*

- (i) Toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin yerel zorlukları ve iyileştirme fırsatlarını belirlemek için çiftlik düzeyinde pamuk üretiminde yer alan kadınların yanı sıra diğer ilgili topluluk düzeyindeki aktörlere (erkekler dahil) danışmak;
- (ii) Üretici Yönetiminde ve tarımla uğraşan topluluklarda, farklı tarımsal uygulamalar ve üretimsel rolleriyle bağlantılı olanlar da dahil olmak üzere yerele özgü cinsiyet dinamikleri konusunda farkındalık yaratmak;
- (iii) Belirlenen zorluklara ve fırsatlara yönelik önlemler geliştirmek için Üretici Yönetimi ile birlikte çalışmak.

Amaç, Üretici Yönetimini, kadınların Better Cotton faaliyetlerindeki ve ötesindeki görünürlüğünü, katılımını ve tanınmasını güçlendirmek için temel zorlukların ve fırsatların yanı sıra ilgili önlemlerin belirlenmesinden sorumlu kılmaktır.

Daha fazla bilgi için aşağıdaki rehber kutucuğa bakınız.

*Sadece 10'dan fazla kadın işçisi olan BÇ'ler için

1.5.2

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesi ile yakın iş birliği içinde Üretici, faaliyet ve izleme planlarının bir parçası olarak toplumsal cinsiyet eşitliğini ve kapsayıcılığı artırmak için önerilen önlemleri uygular.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ*

Üretici Yönetimi için amaç, Gösterge 1.5.1'de tanımlanan önlemlerin uygulanmasını ve izlenmesini sağlamaktır.

Daha fazla bilgi için aşağıdaki rehber kutucuğa bakın.

*Sadece 10'dan fazla kadın işçisi olan BÇ'ler için

Kriter 1.5 için Rehber: Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesi

Kadınlar pamuk üretiminde temel bir rol oynamaktadır ve sektörü daha sürdürülebilir hale getirmeye yardımcı olmak için önemli bir potansiyele sahiptir. Yine de genellikle somut bir katkıda bulunmak için gereken kritik kaynaklara, bilgiye, güce ve seçime erişimden yoksundurlar (Örneğin arazi haklarına, karar verme pozisyonlarına ve hatta eğitime sınırlı erişim nedeniyle). Üretici Birimler ve Büyük Çiftlikler, kadınların tam olarak tanınmasını ve pamuk tarımına entegre olmasını engelleyen bariyerlerin üzerine gidilmesinde aktif bir rol oynayabilir.

Üreticilerin, toplumsal cinsiyetle ilgili sorunları belirlemekten, ele almaktan ve farkındalık yaratmaktan açıkça sorumlu olan bir kişi veya komite olan bir Toplumsal Cinsiyet Lideri belirlemesi beklenir. Bu kişi/grup, Üretici Yönetimi ile yakın iş birliğinde bulunmalı, ilgili durumlarda sivil toplum ve ötesindeki ilgili ortakların ve çıkar birliklerinin (müttefiklerin) desteğini almalıdır. Örneğin, toplumda çiftçiler ve işçiler tarafından zaten tanınan ve güvenilen kadın bireyler, Toplumsal Cinsiyet Lideri/Komitesi rolleri için ideal adaylardır ve mevcut cinsiyet komiteleri veya yapıları, başlangıç noktaları olarak kullanılabilir.

Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesinin nasıl atandığı ve oluşturulduğu Üreticinin sorumluluğundadır. Ancak bu kişi/grup:

- (i) Yerel toplumsal cinsiyet dinamikleri hakkında bilgi ve deneyime sahibi olmalı;
- (ii) Bu rolü yerine getirmek için zaman ve kaynaklara sahip olmalı;
- (iii) Eylemleri uygulamak için Üretici Yönetimi tarafından tanınmalı ve desteklenmelidir.

Bir komite söz konusu olduğunda, bunun en az bir kadın (ideal olarak çiftçilerin veya işçilerin temsilcisi) ve bir Üretici Yönetimi üyesini içermesi önerilir.

Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesinin rolü, tek seferlik bir faaliyet değil, devam eden, uzun vadeli bir çalışmayı ifade eder. Faaliyetler yerel koşullara uyarlanmalı ve aşağıdaki unsurları içermelidir:

- **Cinsiyetle ilgili yerel zorlukların ve fırsatların değerlendirilmesi ve önceliklendirilmesi:** Kadınların pamuk sektörüne ve Better Cotton Programının çalışmalarına dahil edilmesinin ve katılımının yanı sıra liderlik ve karar verme kapasitelerinin önündeki mevcut engellerin belirlenmesine özellikle dikkat edilmelidir. Kesişimsellik, yani bir kişinin farklı özelliklerinin örtüşmesi ve farklı potansiyel baskı kalıpları yaratması gerçeği, etkili çözümler geliştirmek için dikkate alınmalıdır. Saha düzeyinde danışmalara ek olarak, temel değerlendirme (baseline assessment), kilit alanları belirlemek ve ilerlemeyi ölçmek için yararlı bir araç olabilir. Öncelikli zorluklar belirlenirken kısa ve uzun vadede en çok zarar veren etkilerle başlanması önerilmektedir. Üretici veya Toplumsal Cinsiyet Lideri/ Toplumsal Cinsiyet Komitesi, zorlukların ve fırsatların nasıl belirlendiğini ve önceliklendirildiğini göstermelidir.
- **Farkındalık yaratma:** Bu sürekli bir faaliyet olmalı, Toplumsal Cinsiyet Lideri ve Üretici; tüm seviyelerdeki kapasite güçlendirme faaliyetleri (ÜB Yöneticisi, Saha Kolaylaştırıcılar ve diğer ÜB personeli dahil), yıllık planlama, izleme ve sürekli ilerleme çabaları dahil olmak üzere diğer faaliyetler yoluyla toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların dahiliyeti konusunda farkındalığın nasıl artırılacağını belirlemek için iş birliği yapmalıdır.

- **Önlemlerin geliştirilmesi:** Toplumsal Cinsiyet Lideri, belirlenen zorlukların ve fırsatların üzerine eğilecek önlemleri tasarlamak için Üretici Yönetimi, toplum ve ilgili durumlarda İYİ'i izlemeden sorumlu birey(ler) ile birlikte çalışmalıdır. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında etkili oldukları için önlemlerin erkekleri içermesi önemlidir.
- **Uygulama:** Faaliyetlerin türüne bağlı olarak, önlemlerin uygulanmasından sorumlu olanlar, yerel toplumsal cinsiyet sorunları hakkında bilgi ve birikimin yanı sıra uygulama için elverişli araçlarla donatılmalıdır. OÖÇ veya BÇ durumunda, Davranış Kuralları gibi ilgili politikaların geliştirilmesi ve uygulanması, önerilen faaliyetlerin bir parçası olarak yararlı olabilir. Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesi, önlemlerin uygulanması, izlenmesi ve iyileştirilmesinde yönetimi desteklemelidir.

Hedeflenen faaliyetlere ek olarak, Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesi, tüm İlkelerde çeşitli gerekliliklerin uygulanmasında yer almalıdır. Bu alanların tam listesi için [Ek A'ya](#) bakınız.

KRİTER 1.6 – Yerele ilişkin sürdürülebilirlik sorunları iş birlikçi eylem yoluyla ele alınır.

1.6.1

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği / İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım

Üretici, yerele ilişkin sürdürülebilirlik konularında diğer ilgili paydaşlarla iş birliğini veya bağlantısını kanıtlar.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, Üreticileri iş birlikçi eylem yoluyla sürdürülebilirliğe ilişkin zorlukları ele almak için diğer paydaşlarla iş birliği yapmaya teşvik etmektir.

Pamuk tarımıyla ilgili çevresel, sosyal ve ekonomik zorlukların çoğu, belirli bir ürünün, çiftliğin veya ÜB'nin sınırlarının ötesine uzanır (Örneğin; yeterli su olmaması, kötü çalışma koşulları, cinsiyetle ilgili sorunlar veya zararlı baskısı). Diğer paydaşlarla güçleri birleştirmek, sorunların daha etkili bir şekilde ele alınmasını mümkün kılarak daha anlamlı ve uzun vadeli çözümlere yol açar. Diğer aktörler; bölgedeki diğer Üreticileri, yerel kurumları (Örneğin; sağlık merkezleri, okullar vb.), yerel olarak mevcut yayım hizmetlerini, kadın gruplarını veya diğer sivil toplum kuruluşlarını, araştırma kuruluşlarını ve özel aktörleri (Örneğin zirai ilaç tedarikçileri) içerebilir.

Üretici, yerel zorluklara ve fırsatlara ve/veya halihazırda dahil oldukları mevcut endüstri düzeyindeki etkileşime dayanarak iş birliği için hangi alanlara öncelik verileceğini belirleyebilir. ÜB Yönetimi, iş birliği için seçilen belirli alanları gerekçelendirebilmeli ve üstlenilen faaliyetleri, ilerlemenin ne şekilde izlendiğini ve sonuçların herhangi birini açıklayabilmelidir.

KRİTER 1.7 – İklim değişikliğine uyumu ve iklim değişikliğini azaltımı geliştirmeye yönelik önlemler alınır.

1.7.1

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği / İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım

Üretici, yerele ilişkin iklim değişikliğine uyum önlemlerinin farkındadır ve bunları faaliyet ve izleme planları doğrultusunda uygular.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Üreticiler ve çiftçiler için amaç, iklim değişikliğinin pamuk üretimlerini nasıl etkileyeceğini açıklayabilmeleri ve uyum sağlamalarına ve dayanıklılık geliştirmelerine yardımcı olacak uygulamaları uygulayabilmeleridir.

İklim değişikliğinin kesin etkileri koşullara özgü olsa da neredeyse tüm pamuk üreten bölgeler iklim değişikliğinden önemli ölçüde etkilenmektedir veya etkilenecektir. İklim değişikliğinin çiftçilik eylemleri ve tarımla uğraşan topluluklarının geçim kaynakları için yarattığı riskleri anlamak, uyumsal eylemler hazırlamak ve gerçekleştirmek için önemli bir adımdır. Üreticiler ideal olarak çiftlik veya ÜB düzeyinde bir iklim etki değerlendirmesi yapmalıdır. Ayrıca, yerleştirilmiş iklim değişikliği risklerini ve farklı grupların bunlara karşı savunmasızlığını anlamak için güvenilir araçlar veya bilgi kaynakları kullanılabilir.

İklim değişikliğine uyum önlemleri, tarımla uğraşan ev halklarının dayanıklılığı artırmak ve iklim olaylarına daha iyi hazırlanmak için uyguladıkları tüm faaliyetleri içermektedir. Bunlar, diğerlerinin yanı sıra, etkili su yönetimi (hem kuraklıklar hem de yoğun yağış olayları için) ve erozyon veya akıntıyı önlemeye yardımcı olan, yerel olarak uyarlanmış tohumları destekleyen veya hem çiftlik içi hem de çiftlik dışı gelir çeşitlendirmesini teşvik eden uygulamaları içerebilir.

Kadınlar ve kız çocukları iklim değişikliği etkilerine karşı daha savunmasızdır ve aynı zamanda etki azaltım ve uyum önlemlerini uygulayan ve etkilerini hisseden kişilerdir. Bu nedenle bu faaliyetlere ve karar vermeye dahil edilmeleri özellikle önemlidir. Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesine danışılmalıdır.

Birçok uygulama, İ&K genelinde teşvik edilen diğer uygulamalarla örtüşebilir. Mümkün olduğunda hem iklim değişikliğine uyumu hem de iklim değişikliğinin etkilerinin azaltımını destekleyen uygulamalar teşvik edilmelidir.

1.7.2

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği / İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım

Üretici, yerele ilişkin iklim değişikliği azaltım önlemlerinin farkındadır ve bunları faaliyet ve izleme planları doğrultusunda uygular.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Üretici için amaç pamuk üretiminin iklim değişikliğinde nasıl payı bulunduğunu anlaması ve bu payı hafifletmeye yardımcı olacak faaliyetleri uygulamasıdır.

Pamuk üretimi ve genel olarak tarım, sera gazı emisyonlarına ciddi bir katkıda bulunmaktadır. Pamuk tarımında emisyonların temel etmenleri arasında toprak hazırlama, bitki kalıntılarının yakılması, gübre üretimi ve uygulaması, sulama ve zirai ilaç uygulaması yer almaktadır, ancak bunlar yerel koşullara göre değişmektedir. Elverişli uygulamalar (Örneğin; azaltılmış toprak işleme, organik madde kullanımı veya baklagillerle rotasyon) karbon giderimini artırabilir ve sera gazı emisyonlarını azaltabilir. Üreticiler, çiftlikleri veya ÜB'leri ile ilgili ana sera gazı emisyon/giderim kaynaklarını daha iyi anlamak için adımlar atmalıdır. Bu amaçla, bir karbon ayak izi analizi, temel değerlendirmeler (baseline assessments) yapabilir veya kamuya açık bilgi ve araçlardan yararlanabilirler.

Etki azaltım önlemleri; toprak sağlığını korumaya ve geliştirmeye yönelik uygulamaları (toprakların karbon yutakları olarak işlev görme yeteneği dahil), etkili sulama yöntemlerinin kullanımını, fosil yakıtların aşamalı olarak kaldırılmasını ve mekanize tarım uygulamaları için daha sürdürülebilir enerji kaynaklarının ve teknolojilerinin kullanılmasını, arazi temizliğinden kaçınmayı, biyolojik çeşitliliği artırmayı, kalıntıların yakılmasını veya ormanlık arazilerin yakılarak tarlaya dönüştürülmesi uygulamalarını önlemeyi içerebilir. Üreticiler ayrıca yerel veya bölgesel karbon projelerine de katılabilirler. Bu önlemlerin birçoğunun kadınları da etkilediği göz önüne alındığında, bu faaliyetlere dahil edilmeleri esastır. Bu nedenle, Toplumsal Cinsiyet Komitesine veya Liderine danışılmalıdır.

Birçok uygulama, İ&K genelinde teşvik edilen diğer uygulamalarla örtüşebilir. Mümkün olduğunda hem iklim değişikliğine uyumu hem de iklim değişikliğinin azaltımını destekleyen uygulamalar teşvik edilmelidir.

İlke 2: Doğal Kaynaklar

Tarımda doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı, dünyadaki yaşamı sürdürmek ve insan refahını korumak için esastır. Ayrıca, tarımla uğraşan toplulukların iklim değişikliğine karşı dayanıklılığını artırır ve tarımın iklimimiz üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmaya yardımcı olabilir. Bu İlke; toprak sağlığını, su miktarını, su kalitesini ve biyoçeşitliliği koruyan ve geliştiren tarım uygulamalarına odaklanmaktadır. Onarıcı tarım uygulamalarının temel ilkelerini kapsar; gübre kullanımını en iyi hale getirmeyi ve azaltmayı hem yağmurla beslenen hem de sulanan çiftliklerde suyun verimli kullanımını sağlamayı amaçlar. Aynı zamanda, doğal ekosistemlerin ve Yüksek Koruma Değerine sahip alanların dönüştürülmemesine ilişkin bir kriter de dahil olmak üzere, biyoçeşitliliğin ve doğal ekosistemlerin korunmasının ve geliştirilmesinin önemini vurgulamaktadır. Bu uygulamalar birlikte, pamuk tarımı ve tarımla uğraşan topluluklar için en hayati kaynakları korumak ve geliştirmek için çalışır.

Better Cotton'ın Onarıcı Tarıma Yaklaşımı

Onarıcı tarım, Better Cotton'ın çevreyi korur ve onarıırken, pamuk tarımı yapan toplulukların hayatta kalmasına ve gelişmesine yardımcı olma misyonunun ayrılmaz bir parçasıdır. Better Cotton, çiftçiliğin doğadan ve toplumdaki almaya yerine verici olacağı onarıcı tarım temel fikrini benimser. Yüzyıllardır bilinen bilgi ve uygulamalarla uyumlu olarak, Better Cotton'ın onarıcı tarıma yaklaşımı, sürdürülebilir tarım uygulamaları ile sürdürülebilir geçim kaynakları arasındaki iki yönlü bağımlılığı vurgulayarak, insanlar ve doğa arasındaki bağlantılara güçlü bir önem vermektedir.

Onarıcı tarım uygulamaları iklim değişikliğine uyum ve iklim değişikliği azaltım çabalarına da katkıda bulunabileceğinden, bu bütüncül yaklaşımla Better Cotton, onarıcı tarımı 2030 Stratejisine ve iklim değişikliği azaltım da dahil olmak üzere tüm iddialı hedeflerine ulaşmada önemli bir katkı olarak görmektedir. Buna bağlı olarak, Better Cotton adil bir geçiş sağlamaya odaklanmaktadır. Bu, tarımla uğraşan ev halklarının geçim kaynaklarını iyileştirmede desteklediği, dolayısıyla da tarım uygulamalarını değiştirmeleri sırasında desteklenecekleri anlamına gelir.

Better Cotton Programı, iyileştirilmiş toprak sağlığı, artan biyoçeşitlilik, azaltılmış zirai ilaç kullanımı, iyileştirilmiş karbon tutumu ve çiftlik düzeyinde faaliyetlerle uğraşanların iyileştirilmiş sosyal ve ekonomik refahı (iyileştirilmiş çalışma koşulları ile kadınların ve savunmasız durumlarda ve/veya dışlanma ile karşı karşıya kalan kişilerin kapsanması dahil) gibi onarıcı tarım uygulamalarının sonuçlarına odaklanmaktadır.

İ&K, Better Cotton'ın onarıcı tarım çabalarını desteklemede kilit bir rol oynamaktadır. Yenilenmiş İ&K, ürün çeşitliliğini en üst düzeye çıkarmak (tarımsal ormancılık dahil), toprak bozulmasını en aza indirmek ve toprak örtüsünü en üst düzeye çıkarmak gibi tüm pamuk yetiştirilen ülkelerde geçerli olan onarıcı tarımın temel ilkelerini içermektedir. Canlı köklerin korunması, yukarıdaki üç gereksinimin doğal bir parçası olarak görülmektedir ve hayvancılığın entegrasyonu, ilgili olduğu durumlarda teşvik edilecektir. Çiftçilik uygulamalarına ek olarak Better Cotton, İ&K'in tamamına onarıcı tarımın doğasında bulunan sosyal unsuru dahil eder. Belirgin bir gereklilik olarak, karar verme sürecini öğrenmek ve yönlendirmek için çiftlik düzeyinde faaliyetlere katılan farklı insan gruplarıyla düzenli ve kapsayıcı danışmayı içerir. Yenilenmiş İ&K ayrıca, İnsana Yakışır İş ile ilgili katı gereklilikler ve Geçim Kaynakları üzerine bir İlke içerir. Son olarak, genellikle tarımla uğraşan toplulukların temel bilgi aktarıcıları ve temel taşları olan kadınların ve savunmasız durumlarda ve/veya dışlanma ile karşı karşıya kalan kişilerin rolünü, katılımını ve tanınmasını güçlendirmeyi amaçlayan çeşitli gereksinimleri de detaylandırmaktadır.

KRİTER 2.1 – Toprak sağlığı geliştirilir.

2.1.1

İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım

Ürün çeşitliliğini en üst düzeye çıkaran yerele uygun uygulamalar yürütülmektedir.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, çiftçilerin tarım arazilerindeki bitki çeşitliliğini en üst düzeye çıkararak toprak sağlığını iyileştirmeleridir.

Bir arazi parçasına ekilen bitkileri çeşitlendirmeye yönelik uygulamalar arasında karmaşık ürün rotasyonu, birlikte ekim, örtü bitkisi ekimi ve örneğin çok yıllık bitkilerin ekimi veya tarımsal ormancılık yoluyla bir canlı kök sisteminin korunması sayılabilir. Bu uygulamalar, besin döngüsü kapasitelerinin iyileştirilmesine, biyoçeşitliliğin ve toprak organik maddesinin artmasına ve ayrıca sınırlı toprak erozyonu ve yüzey akışı da dahil olmak üzere daha iyi su tutma veya drenaj kapasitelerine yol açabilir. Bu aynı zamanda gübre ve zirai ilaç uygulamasının en iyi hale getirilmesine ve azaltılmasına, toprağın CO₂ depolama ve tutma kapasitelerinin artırılmasına olanak sağlayacaktır.

Kesin olarak seçilen uygulamalar; toprak tipi, topoğrafya, iklim, mevcut ürünler, iş gücü, verim, kültürel ve sosyal dinamikler açısından geçerli yerel koşulları dikkate alacaktır. İzleme faaliyetlerinden elde edilen sonuçlar (bkz. İlke 1), yerel bilgi, denemeler ve/veya nitelikli uzmanlarla yapılan danışmalardan elde edilen bulgular, çeşitli uygulamaların faydalarının ve zorluklarının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilir ve karar sürecini destekleyebilir. Gösterge 2.1.2 ve 2.1.3 'te tanıtilen ve sıkı bir EZY yaklaşımına uygun olan uygulamalarla örtüşebilir ve en iyi sonuçları elde etmek için birleştirilebilir ve eşleştirilebilir.

Bu Göstergeye uyum için Üreticiler, bu uygulamaların test edilmesi ve kavranmasında zaman içinde iyileşme göstermek veya bunları diğer sürdürülebilir tarım uygulamalarıyla birlikte toprak sağlığına yarar sağlayan en üst seviyede uyguladıklarını göstermek zorunda kalacaklardır.

2.1.2

İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım

Toprak örtüsünü en üst düzeye çıkaran yerele uygun tarım uygulamaları yürütülmektedir.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, çiftçilerin toprağı örtülü tutan ve çıplak bırakmayan uygulamalar yoluyla toprak sağlığını iyileştirmeleridir.

Toprak örtüsünü en üst düzeye çıkarmaya yardımcı olan uygulamalar arasında örtü bitkisi ekimi, tarımsal ormancılık, çok yıllık bitkilerin ekimi, birlikte ekim veya malçlama sayılabilir.

Su tutma kapasitesini güçlendirerek, yüzey akışını ve erozyonu (hem su hem de rüzgâr yoluyla) azaltarak, besinlerin sızmasını önleyerek ve biyoçeşitliliği artırarak (örneğin, kuşlar ve böcekler için habitatlar sağlayarak) genel toprak sağlığına katkıda bulunurlar.

Kesin olarak seçilen uygulamalar; toprak tipi, topoğrafya, iklim, mevcut ürünler, iş gücü, verim, kültürel ve sosyal dinamikler açısından geçerli yerel koşulları dikkate alacaktır. İzleme faaliyetlerinden elde edilen sonuçlar (bkz. İlke 1), yerel bilgi, denemeler ve/veya nitelikli uzmanlarla yapılan danışmalardan elde edilen bulgular, çeşitli uygulamaların faydalarının ve zorluklarının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilir ve karar sürecini destekleyebilir. Gösterge 2.1.2 ve 2.1.3'te tanıtilan ve sıkı bir EZY yaklaşımına uygun olan uygulamalarla örtüşebilir ve en iyi sonuçları elde etmek için birleştirilebilir ve eşleştirilebilir.

Bu Göstergeye uyum için Üreticiler, bu uygulamaların test edilmesi ve kavranmasında zaman içinde iyileşme göstermek veya bunları diğer sürdürülebilir tarım uygulamalarıyla birlikte toprak sağlığına yarar sağlayan en üst seviyede uyguladıklarını göstermek zorunda kalacaklardır.

2.1.3

İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım

Toprak bozulmasını en aza indiren yerele uygun tarım uygulamaları yürütülmektedir.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, çiftçilerin toprak bozulmasını en aza indiren uygulamalar yoluyla toprak sağlığını iyileştirmesidir.

Toprak bozulmasını en aza indiren uygulamalar; azaltılmış toprak işleme, doğrudan (anıza, işlemez) ekim, bölgesel (zon) işleme veya malçlı işleme ve kalıntı entegrasyonu veya kompostlama gibi bitki kalıntı yönetimini içerir. Bu uygulamalar, toprak yapısının korunmasına ve su dinamiklerinin iyileştirilmesine, toprak organik maddesinin korunmasına ve besin döngüsünün iyileştirilmesine yardımcı olur.

Kesin olarak seçilen uygulamalar, toprak tipi, topoğrafya, iklim, mevcut ürünler, iş gücü, verim, kültürel ve sosyal dinamikler açısından geçerli yerel koşulları dikkate alacaktır. İzleme faaliyetlerinden elde edilen sonuçlar (bkz. İlke 1), yerel bilgi, denemeler ve/veya nitelikli uzmanlarla yapılan danışmalardan elde edilen bulgular, çeşitli uygulamaların faydalarının ve zorluklarının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilir ve karar sürecini destekleyebilir. Gösterge 2.1.2 ve 2.1.3'te tanıtilan ve sıkı bir EZY yaklaşımına uygun olan uygulamalarla örtüşebilir ve en iyi sonuçları elde etmek için birleştirilebilir ve eşleştirilebilir.

Bu Göstergeye uyum için Üreticiler, bu uygulamaların test edilmesi ve kavranmasında zaman içinde iyileşme göstermek veya bunları diğer sürdürülebilir tarım uygulamalarıyla birlikte toprak sağlığına yarar sağlayan en üst seviyede uyguladıklarını göstermek zorunda kalacaklardır.

2.1.4

İklim Değişikliği Azaltım

Toprak ve bitki ihtiyaçlarına dayanarak, gübrelerin en uygun şekilde uygulaması, aşağıdakileri göz önünde bulundurarak ve seçerek faydaları en üst düzeye çıkarmayı ve olumsuz etkileri en aza indirmeyi amaçlamaktadır:

- (i) Doğru besin kaynağı;
- (ii) Doğru oran;
- (iii) Doğru zamanlama;
- (iv) Doğru uygulama yeri.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, organik veya inorganik gübre uygulanması durumunda, tarımla uğraşan ev halklarının bilinçli kararlar vermelerini, toprak ve bitki besin ihtiyaçlarına göre kullanımlarını en iyi hale getirmelerini sağlamaktır.

Gübreler toprak sağlığını, suyu ve biyoçeşitliliği etkileyebilir (örneğin, yüzey akışı ve toprak profiline sızma yoluyla) ve sera gazı emisyonlarının önemli bir kaynağıdır. Ayrıca pahalıdır ve insan sağlığı üzerinde olumsuz etkileri olabilir. Genel olarak uzun vadeli hedef, gübre uygulama ihtiyacını tümüyle en aza indiren sürdürülebilir bir tarım sistemi oluşturmak olsa da (ayrıca bkz. Gösterge 2.1.5), gübre uygulamasına karar verilmesi ve uygulaması bilinçli yapılmalıdır. Gübre uygulaması her zaman için toprak ve bitki beslenme ihtiyaçlarının düzenli toprak veya bitki testi ve analizi yoluyla izlenmesine ve ideal olarak bir gübre uygulama planına da dayanmalıdır. Kararlar, "4D" yaklaşımının kullanıldığı, aşağıdaki unsurları dikkate almalıdır:

- Doğru besin kaynağı: Doğru bileşenler (aşırı azot uygulamasından kaçınmak) ve doğru gübre türü (organik gübrelere öncelik verilmesi ve potansiyel olarak farklı gübrelerin emisyon faktörlerinin dikkate alınması)
- Doğru oran: Ürünün besin alım kapasitesine uygun gübre miktarı
- Doğru zamanlama: Mevsim koşullarını, ürünün büyüme aşamasını ve hava durumunu göz önünde bulundurun
- Doğru uygulama yeri: Gübre, gübre türüne bağlı olarak (örneğin, köke veya yaprağa yakın) en etkili olabileceği yerde uygulanmalıdır. Doğru uygulama yeri sadece bitki üzerinde doğru yeri değil, aynı zamanda doğal yaşam alanlarına ve su kütlelerine yakınlığı da göz önünde bulundurmalıdır.

Bu Göstergenin yalnızca gübrelerin çiftçiler için mevcut ve erişilebilir olduğu durumlarda geçerli olduğunu unutmayın.

Daha fazla bilgi için:

[FAO, Gübrelerin sürdürülebilir kullanımı ve yönetimi için uluslararası Davranış Kuralları \(2019\)](#) (Erişim tarihi 7 Şubat 2023)

2.1.5

İklim Değişikliği Azaltım

Bitkilerin ve toprakların **besin** ihtiyaçlarını karşılamak için alternatif yöntemler (sentetik gübrelerin ötesinde) kullanılmaktadır. Zaman içinde sentetik gübre kullanımını en aza indirmek için adımlar atılır.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, çiftçilerin zaman içinde sentetik gübre ihtiyacını ve fiili uygulamasını azaltmak adına yenilik ve iyileştirme için çaba göstermesidir.

Toprak verimliliğini koruyan ve geliştiren tarım uygulamaları uygulanmalı ve teşvik edilmelidir (ayrıca bkz. Göstergeler 2.1.1.-2.1.3). Besin ihtiyaçları varsa, sentetik gübreler yalnızca son çare olarak ve/veya kritik verim sorunlarıyla başa çıkmak için en hassas seçenek olduklarında kullanmak üzere, organik gübreler ve toprak ıslahı düşünülmelidir. Uygulamalarda kısa vadede bir değişiklik mümkün olmadığında, Üreticiler sentetik gübreleri azaltmak için uzun vadeli bir plan oluşturmak adına bulgu ve bilgi aramalıdır.

İlgili alternatif yöntemler; baklagillerin veya diğer azot sabitleyicilerin rotasyona entegre edilmesi, mantar, bakteri veya diğer biyo-gübrelerin kullanımı, hayvancılık rotasyonu, tarlada daha fazla biyokütle bırakılması, vermikültürün geliştirilmesi, biyolojik kömür ve/veya kompostlama veya çiftlik gübrelerinden faydalanılması gibi sürdürülebilir tarım uygulamalarını (ayrıca bkz. Göstergeler 2.1.1-2.1.3) içerebilir.

Not: Bu Gösterge yalnızca gübrelerin tarımla uğraşan ev halkları için mevcut ve erişilebilir olduğu durumlarda geçerlidir.

KRİTER 2.2 – Suyun kalitesi ve kullanılabilirliği en uygun hale getirilir.

2.2.1

İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım

Sulama etkinliğini artırmak ve su verimliliğini en üst düzeye çıkarmak için sulama yöntemleri, teknolojileri ve zamanlaması planlanmakta ve uygulanmaktadır.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ
(Sadece sulanan çiftlikler)

Amaç, sulama uygulamaları seçiminin yerel koşullara uyarlanmasını, ürünler için faydasının en üst düzeye çıkarmayı, çevre ve iklim üzerindeki olumsuz etkilerinin en aza indirmesini sağlamaktır.

Sulama, ürün verimliliğini ve verimi artırmak için önemli bir araçtır. Ayrıca, artan su kıtlığının üzerine eğilmek ve olağanüstü hava olaylarının yanı sıra daha az güvenilir yağış

olan zamanlarda dayanıklılığı artırmak için önemli bir iklim değişikliği adaptasyon önlemidir. Bununla birlikte, sulamanın ayrıca havzalardaki tatlı su üzerinde ciddi bir etkisi vardır – genellikle kullanılabilirliği sınırlar veya azaltır – bu nedenle etkili sulama sistemlerinin uygulanması hayati önem taşımaktadır. Etkili sulama sistemleri, suyun verimli bir şekilde ve doğru zamanda kullanılmasına yardımcı olur. Ayrıca, daha düşük enerji ve/veya çalıştırma için ihtiyaç duydukları diğer kaynaklar (örneğin, dizel motorlu sulama yerine güneş enerjili sulama) yoluyla iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılmasına katkıda bulunurlar.

Sulama yönteminin, zamanlamasının ve teknolojisinin seçimi, farklı büyüme aşamalarında ürünün su gereksinimleri, topoğrafya, toprak tipi ve toprak nemi, yağış modelleri, su kaynağı ve kullanılabilirliği ve iklim değişikliği risklerine ilişkin geçerli yerel koşulu dikkate alınmalıdır. Sulama planlaması; infiltrasyonu, toprak nemi yönetimini, su tutma ve güneş ışığına maruz kalmayı destekleyen sürdürülebilir toprak yönetimi uygulamalarıyla birlikte yapılmalıdır.

2.2.2

İklim Değişikliğine Uyum

Değişen yağış miktarını, yoğunluğunu ve zamanlamasını etkin bir şekilde yönetmek için uygulamalar tatbik edilir.

**KÖÇ
OÖÇ
BÇ**
(Sadece yağmur suyuyla sulanan çiftlikler)

Amaç, çiftçilerin değişen yağış modelleri, su mevcudiyeti de dahil olmak üzere değişen zamansal dağılım modelleri ve değişen yağış yoğunluğu seviyelerinin etkilerini yönetmeye yardımcı olan etkili uygulamaları gerçekleştirmesini sağlamaktır.

Su zaten pamuk üretiminde önemli bir sınırlayıcı faktör iken iklim değişikliğinin etkileri çiftçiler için yağmur suyu (örneğin, kuraklıklar), zamanlama (örneğin, muson veya yağışlı mevsimlerin değişimi) ve yoğunluk (örneğin, aşırı hava olayları) açısından ek zorluklar oluşturmaktadır. Bu değişiklikler hakkında bilgi sahibi olmak ve bu değişiklikleri yönetmeye hazır olmak, yalnızca daha yüksek üretkenliğe ve verime katkıda bulunmakla kalmaz, aynı zamanda iklim değişikliğine karşı direnç oluşturmaya da yardımcı olur.

Bu Göstergeye başarılı bir şekilde uymak için çiftçiler değişen yağış miktarlarının, yoğunluğunun ve zamanlamasının yanı sıra infiltrasyon etkilerinin farkında olmalıdır. Ayrıca, su verimliliğini artırmaya yönelik uygulamaların sonuçlarının geçim kaynakları için ne şekilde faydalı olduğunu anlamalıdır. Duruma bağlı olarak su verimliliği uygulamaları; etkili drenaj, akıntı ve erozyon kontrolü, sulama amacıyla yağmur suyu hasadı ve depolama yöntemlerini, toprağın su infiltrasyonu ve alımı için kapasitesini artırmayı sağlamaya yönelik faaliyetleri içerebilir. Uygulanabilir ve ilgili yerlerde doğaya

dayalı çözümlere öncelik verilmelidir (Örneğin, erozyon kontrolü için çimento yerine tarımsal ormancılık). Yağmurla beslenen su yönetimi uygulamaları infiltrasyonu, toprak nem yönetimini, su tutulumunu ve güneş ışığına daha az maruz kalmayı destekleyen toprak yönetimi uygulamalarını tamamlamalıdır.

KRİTER 2.3 – Biyoçeşitlilik ve doğal yaşam alanları korunur ve geliştirilir.

2.3.1

İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım

Su kütlelerini korumak için önlemler alınmaktadır.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, Üreticilerin su kütlelerinin önemini anlamaları ve kalitelerinin, kullanılabilirliklerinin ve ilgili biyoçeşitliliğin tarım faaliyetlerinin olumsuz etkilerinden korunması için adımlar atmalarını sağlamaktır.

Tatlı su kütleleri arasında mevsimsel ve kalıcı nehirler, dereler, göller, göletler, sulak alanlar, drenajlar, kanallar ve rezervuarlar bulunur. Bunlar, diğer ekosistemler ve geçim kaynakları için birçok önemli rol oynayan, biyolojik olarak zengin, hayati ekosistemlerdir. Sağlıklı su kütleleri su akışını yönetmeye, erozyonu azaltmaya ve selden korunmaya yardımcı olmanın yanı sıra çok çeşitli bitki ve hayvanlara yaşam alanları sağlar. Aynı zamanda su kütleleri bozulmaya, kirlenmeye ve bulaşmaya karşı hassastır ve bu da tüm havza ekosistemi (tarım alanları dahil) üzerinde olumsuz etkilere sahiptir.

Su kütlelerini belirlemek, su kalitesini, su kullanılabilirliğini ve biyolojik çeşitliliğini korumak için önlemler alınmalıdır. Su yollarının yanı sıra doğal bitki örtüsü (yani su kıyısı tampon alanların), su yollarının ve akarsuların dengelenmesinde, erozyonun önlenmesinde ve su kalitesini korumak için kirleticilerin filtrelenmesinde kritik bir rol oynamaktadır. Tampon bölgelerin genişliği, tamponun işlevi (örneğin, biyoçeşitliliğin korunması veya kimyasal akışın filtrelenmesi), tampon alanın eğimi ve nehrin veya akarsuyun büyüklüğü ile belirlenmelidir. Bazı ülkelerde tampon boyutları ulusal, bölgesel veya yerel düzenlemelerle tanımlanır. Su yollarını ve sulak alanları korumaya yönelik ek uygulamalar arasında zirai ilaçlar ve gübreler için 'uygulama dışı' bölgeler, zirai ilaçların ve gübrelerin güvenli kullanımı ve depolanması (ayrıca bkz. İlke 3) ve drenaj suyu filtrasyonu yer almaktadır.

İyi toprak ve su yönetimi uygulamaları, bu önlemleri tamamlamak için kritik olmaya devam etmektedir.

2.3.2

İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım

Doğal yaşam alanları ve biyoçeşitlilik korunur, bunları zaman içerisinde ve yerel veya bölgesel öncelikler doğrultusunda geliştirmek için adımlar atılır.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç Üreticilerin çiftlikteki ve çevresindeki doğal yaşam alanlarını ve biyoçeşitlilik de dahil olmak üzere temel ekosistemleri korumak ve geliştirmek için yerel olarak ilgili ve etkili önlemleri uygulamasıdır.

Biyoçeşitlilik – hayvanlar, bitkiler, mantarlar ve mikroorganizmalar – sağlıklı ekosistemleri düzenlemenin, uzun süreli ekosistem hizmetlerini sürdürmenin ve ekosistem direncini artırmanın merkezinde yer almaktadır.

Üreticiler, doğal yaşam alanlarının ve biyoçeşitliliğin durumunu belirlemek ve ölçmek için etkili bir sisteme erişebilmelidir. Bu, topluluk düzeyinde iletişim, haritalama ve/veya yerel bilgi paydaşlarıyla ortaklık yoluyla yapılabilir.

Üreticiler ve çiftçiler, çiftçilik uygulamaları ve geçim kaynakları için belirlenen biyoçeşitliliğin ve doğal habitatların ekosistem işlevleri hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Buna karşılık, tarım uygulamalarının onları nasıl olumlu veya olumsuz etkileyebileceğine dair farkındalıkları olmalıdır (hem çiftlik içi hem de dışı, örneğin su yollarının kirlenmesi yoluyla). Bu bilgiye dayanarak, zaman içinde doğal yaşam alanlarını ve biyoçeşitliliği korumak ve geliştirmek için gerekli önlemleri almalıdırlar. Bu uygulamalar, tozlayıcılar için özel alanlar eklemeyi, istilacı türlerin yayılmasını önlemeye yönelik önlemleri (Uluslararası Doğa Koruma Birliği [IUCN]/ Türleri Yaşatma Komisyonu İstilacı Türler Uzman Grubu tarafından atıfta bulunulduğu şekilde), verimsiz tarım arazilerini biyoçeşitliliği teşvik etmeye uygun bir kullanıma dönüştürmeyi, hastalıkların çapraz bulaşmasını önlemek için önlemleri, çorak arazileri yerel ve endemik türlerle yeniden yabanlaştırmayı veya ağaçlıkların, çitlerin ve vahşi yaşam koridorlarının korunmasını ve birleştirilmesini içerebilir. Yüksek Koruma Değerine (YKD) sahip alanların yanı sıra korunmasına ilişkin endişe olan (örneğin, korunan türler), tehditlere duyarlı (örneğin, tarım uygulamaları kaynaklı) veya ekosistem sağlığı ve habitat koşullarının göstergeleri olan odak türlere özel dikkat gösterilmelidir.

Seçilen faaliyetler yerel veya bölgesel öncelikler ve projelerle uyumlu olmalı ve ideal olarak diğer ilgili yerel aktörlerle iş birliğine dayalı bir yaklaşımla uygulanmalıdır.

İyi toprak ve su yönetimi uygulamaları, bu önlemleri tamamlamak için kritik olmaya devam etmektedir.

Daha fazla bilgi için:

[BM, Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi \(1992\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

[IUCN web sitesi, biyoçeşitlilikle ilgili kaynaklar \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

2.3.3

İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım

Ekim alanlarındaki bozulmuş alanlar tespit edilir, bunları zaman içerisinde ve yerel veya bölgesel öncelikler doğrultusunda eski haline getirmek için adımlar atılır.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, Üreticinin bozulmuş ekim alanlarını tespit edebilmesi ve daha fazla bozulmayı önlemek ve bunları zaman içinde eski haline getirmek için gerekli adımları atabilmesidir.

Bozulmuş arazi, doğrudan veya dolaylı olarak insanların neden olduğu süreçler nedeniyle doğal verimliliğinin veya diğer çevresel değerlerinin bir kısmını kaybeden arazidir. Pamuk çiftliklerindeki bozulmuş alanlar, yüksek erozyon, sıkışma veya tuzluluk seviyelerine sahip arazileri içerebilir ve bitki büyümesinin azalması (toprak sağlığının azalması nedeniyle) ve toplum sağlığının kötüye gitmesi (kötü su kalitesi nedeniyle) dahil olmak üzere geniş kapsamlı olumsuz etkileri olabilir.

Bozulmuş alanlar belirlenmeli ve görünür şekilde işaretlenmelidir. Daha fazla bozulma önlenmeli ve zaman içinde bunları eski haline getirecek önlemler uygulanmalıdır. Bu durumda eski haline getirme, hem araziye tarım için verimli hale getirmeye yönelik tedbirleri hem de doğal ekosistemleri onarmaya yönelik tedbirleri içermektedir. İlgili olduğu durumlarda eski haline getirme planları, yerel veya bölgesel öncelikleri ve projeleri tamamlamalıdır.

KRİTER 2.4 – Doğal ekosistemler ve Yüksek Koruma Değerine sahip alanlar korunur.

2.4.1

İklim Değişikliği Azaltım

Üretici, Better Cotton Arazi Dönüştürme Referans Belgeleri doğrultusunda, 31 Aralık 2019 ve sonrasında doğal ekosistemlerden dönüştürülen arazilerde pamuk

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç Üreticilerin 31 Aralık 2019'dan sonra doğal ekosistemlerden dönüştürülen arazilerde pamuk yetiştirilmemesini sağlamalarıdır.

yetiştirilmemesini sağlar.

Bu Göstergenin uygulanması için Üreticiler Better Cotton Arazi Dönüştürme Referans Belgelerine başvurmalıdır.

Daha fazla bilgi için:

[Sorumluluk Çerçevesi Girişimi, çevrim içi kaynaklar \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

Better Cotton Arazi Dönüştürme Referans Belgeleri

2.4.2

İklim Değişikliği Azaltım

Herhangi bir araziyi dönüştürmeden önce, doğal ekosistemlerin ve Yüksek Koruma Değeri alanların (YKD'ler) korunmasını sağlamak için Better Cotton Arazi Dönüştürme Değerlendirmesi yapılmalıdır. Ortaya çıkan önlemler, İlke 1'deki faaliyet ve izleme planlarının bir parçası olarak tümüyle olarak uygulanır.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç Üreticilerin doğal ekosistemleri ve YKD'leri tanımlanması; dönüşümden, dönüştürmeyle ilgili faaliyetlerden veya dönüştürülen arazideki gelecek tarım uygulamalarından olumsuz etkilenmemesini sağlamalarıdır.

Bu Gösterge, Üreticilerin önerilen herhangi bir arazi dönüşümünden önce Better Cotton Arazi Dönüştürme Değerlendirmesini kullanmasını gerektirir. Değerlendirme, arazinin herhangi bir şekilde dönüştürülüp dönüştürüleceğini belirlemek (Gösterge 2.4.1 doğrultusunda), YKD'lerin varlığını ortaya çıkarmak ve arazinin dönüştürülmesi durumunda uygulanması gereken potansiyel etki azaltma önlemlerini belirlemek için basitleştirilmiş bir yaklaşım içerir.

Değerlendirme, Üreticinin arazi dönüşümüne ilişkin tüm verileri ve kararları belgelemesini gerektirir. Değerlendirme sonucunda gerekli etki azaltma önlemlerinin, faaliyet ve izleme planlarının bir parçası olarak tam olarak uygulanması ve izlenmesi gerekmektedir.

Daha fazla bilgi için:

Better Cotton Arazi Dönüştürme Referans Belgeleri

İlke 3: Ürün Koruma

İlke 2 'de ele alınan doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı ve dolayısıyla iklim eylemi ile yakından bağlantılı olan bu İlke hem ekonomik olarak uygulanabilir hem de insan sağlığı ve çevre üzerindeki zararlı etki riskini en aza indiren ürün koruma uygulamalarını detaylandırmaktadır. Sentetik zirai ilaçların tek ve basit kullanımının ötesinde, ürün koruma uygulamalarının kullanılması bir dizi olumlu etkiye sahiptir. Sadece doğal kaynakların korunmasına ve geliştirilmesine katkıda bulunmakla kalmaz, aynı zamanda artan verim, düşük girdi maliyetleri ve sağlık sorunları risklerinin azaltılması yoluyla tarımla uğraşan toplulukların geçim kaynaklarını iyileştirir. Bu amaçla bu İlke, sentetik zirai ilaçlara olan ihtiyacı azaltmak için biyolojik, kültürel ve mekanik veya fiziksel uygulamaların bir kombinasyonunu teşvik eden Entegre Zararlı Yönetimi Yaklaşımının benimsenmesine odaklanmaktadır. Ayrıca, zirai ilaçların ve uygulama malzemelerinin güvenli bir şekilde kullanılmasını sağlamak için gereklilikler de dahil olmak üzere hangi zirai ilaçların hangi koşullar altında kullanılmasına izin verildiğini değerlendirmek için bir çerçeve sağlar, böylece insan sağlığına ve çevreye yönelik riskler azaltılır.

KRİTER 3.1 – Bir Entegre Zararlı Yönetimi stratejisi uygulanır.

3.1.1

İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım

Bir Entegre Zararlı Yönetimi (EZY) stratejisi geliştirilir ve uygulanır:

- (i) Gösterge 3.1.2-3.1.6'yı kapsar;
- (ii) EZY uygulamalarının zamanla gelişen farkındalığını ve benimsenmesini destekler;
- (iii) İlke 1 kapsamındaki faaliyet ve izleme planlarına bilgi sağlar.

KÖÇ
ÖÖÇ

Amaç, ÜB Yönetiminin EZY İlkeleri ile uyumlu (aşağıdaki rehber kutucuğa bakınız) ve saha düzeyindeki faaliyetlere öncelik veren bir zararlı yönetimi stratejisi geliştirmesidir. Sonuç, çiftçilerin zaman içinde EZY tabanlı ürün koruma uygulamalarına ilişkin farkındalığının ve benimsemesinin arttığını göstermesi olmalıdır.

Sürdürülebilir doğal kaynak yönetimi ile yakından bağlantılı olarak (bkz. İlke 2) EZY, tarımsal ekosistemlerde mümkün olan en az bozulma ile sağlıklı bir ürünün gelişmesini vurgular ve doğal zararlı kontrol mekanizmalarını teşvik eder. EZY tabanlı bir yaklaşım benimsemek sadece çevresel faydalar sağlamakla kalmaz, aynı zamanda çiftçilerin girdi maliyetlerini düşürmelerine ve karlarını artırmalarına da yardımcı olabilir.

EZY stratejisi, ÜB'nin çiftçiler arasında EZY anlayışını ve benimsenmesini geliştirmeye yönelik genel yaklaşımını açıklamalıdır. Bu stratejiyi destekleyen yerel ilişkin iyi uygulamalar da dahil olmak üzere belirli faaliyetler (Örneğin; eğitim, demonstrasyon arazileri, farkındalık yaratma vb.), genel faaliyet ve izleme planlarının bir parçası olarak uygulanmalıdır (Gösterge 1.1.1 ve 1.1.2 'de olduğu gibi).

ÜB Yönetimi, teknik tavsiye kaynakları da dahil olmak üzere EZY stratejisinin nasıl geliştirildiğini açıklayabilmelidir. Ayrıca, saha düzeyindeki faaliyetlerin genel stratejiyle nasıl ilişkilendiğini ve uygulamayı sağlamak için çiftçilerle nasıl fikir alışverişinde bulduklarını açıklayabilmelidirler.

ÜB'nin en az yılda bir kez gözden geçirilen ve güncellenen belgelenmiş bir EZY stratejisine sahip olması önerilir.

Daha fazla bilgi için:

[FAO web sitesi, EZY ile ilgili kaynaklar \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

[PAN UK web sitesi, EZY ile ilgili kaynaklar \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

3.1.2

İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım

Sağlıklı bir ürünün yetiştirilmesine yardımcı olan, zararlı popülasyonlarının ve hastalıkların güçlenmesini engelleyen ve faydalı organizmaların popülasyonlarını koruyan ve geliştiren yöntemler uygulanmaktadır.

KÖÇ
OÖÇ

Amaç, tarımla uğraşan ev halklarının ilk etapta zararlı etkenlerini önleyen veya en az indiren uygulamaları anlaması ve uygulamasıdır.

EZY perspektifinden bakıldığında, müdahale ihtiyacını azalttıkları için önleyici tedbirlere her zaman öncelik verilmelidir. Sağlıklı ürünler daha dayanıklıdır, zararlılardan ve hastalıklardan kaynaklanan hasara daha az duyarlıdır.

Sağlıklı ürünleri teşvik etme yöntemleri arasında ürün seçimi, uygun tohum seçimi (Gösterge 3.1.3'te de ele alınmıştır) ile, toprak hazırlama ve ekim uygulamaları, sulama, besin yönetimi ve yabancı ot yönetimi (İlke 2'de ele alındığı gibi) dahil olmak üzere toprak, su ve biyoçeşitliliğin sürdürülebilir yönetimi yer almaktadır. Ürün artıklarının giderilmesi de dahil olmak üzere iyi tarla hijyeni, zararlı popülasyonlarının birikmesini engellemeye yardımcı olabilir. Tarım arazilerinin etrafındaki doğal yaşam alanlarının korunması, tarla sınırlarında bitki örtüsü çeşidinin artırılması ve zirai ilaçların dikkatli bir şekilde seçilmesi ve uygulanması da faydalı böcek popülasyonlarının geliştirilmesine yardımcı olabilir.

ÜB Yönetimi ve çiftçiler, ürün sağlığı için hangi önleyici tedbirleri uyguladıklarını ve bunların nasıl çalışmasını beklediklerini açıklayabilmelidir.

3.1.3

İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım

Çiftçiler, yerel yetiştirme koşullarına uygunluk ve önemli zararlılara ve/veya hastalıklara karşı duyarlılığın azaltılmasını dikkate alarak, uygun tohum çeşitleri hakkında bilgilendirilir.

KÖÇ
OÖÇ

Amaç, çiftçilerin sağlıklı ve dirençli bir ürün yetiştirmek için iyi tohum seçiminin önemini anlamalarını sağlamaktır.

Uygun tohum çeşitlerinin iyi verim verme, yerel zararlılardan ve hastalıklardan kaynaklanan hasara karşı daha dirençli olma ve iklim değişikliğine uyum sağlamaya yardımcı olma olasılığı daha yüksektir.

Bu nedenle tohum seçimi, EZY yaklaşımının temel bir bileşenidir. Tohum çeşitleri tercihen zararlılara ve hastalıklara genetik direnç ve tolerans göz önünde bulundurularak seçilmelidir. Tohum gücü ile sert tohum katları gibi diğer fizyolojik özellikler, zararlıların vereceği zararı önlemeye yardımcı olacaktır.

Better Cotton, bazı durumlarda çiftçilerin pazar yapısı, maliyetler veya diğer engeller nedeniyle uygun tohumlara erişmekte zorluk yaşayabileceğini kabul etmektedir. Mümkün olduğunca güvenilir kaynaklardan tohum satın almalı veya kendi tohumlarını üretebilmelidirler. Kendi tohumlarını hasat ediyorsa, sadece sağlıklı bitkiler kullanılmalıdır. Tohumlar hastalık potansiyelini azaltmak için kimyasal işleme tabi tutulabilirken, bu süreçte yasaklanmış zirai ilaçları kullanmaktan kaçınılmalıdır.

ÜB Yöneticisi, Saha Kolaylaştırıcıları ve diğer ÜB personeli, genel EZY yaklaşımlarının bir parçası olarak tohum seçiminin önemini ve yerel olarak mevcut olan farklı tohum çeşitlerinin dikkate alınmasını açıklayabilmelidir. Çiftçiler, en azından uygun tohum çeşitlerinin önemini ve tohum seçiminde dikkate aldıkları hususları açıklayabilmelidir.

3.1.4

İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım

Ürün sağlığı, zararlı ve faydalı organizmaların seviyeleri düzenli olarak izlenmektedir. Zararlıların ne zaman ve ne şekilde kontrol edileceğini belirlemek için saha gözlem ve karar verme süreçleri kullanılır.

KÖÇ OÖÇ

Amaç, çiftçilerin zararlılara yönelik kontrol önlemlerini yalnızca kesinlikle gerekli olduğunda kullanmasını sağlamak için etkin izleme ve gözlem yapmalarını sağlamaktır. EZY yaklaşımında temel bir kavram, zararlıların varlığının otomatik olarak kontrol önlemlerinin uygulanmasına yol açmaması gerektiğidir.

Zararlıların ve faydalı organizmaların seviyesi de dahil olmak üzere ürün gelişiminin yakından izlenmesi, zararlı popülasyonlarını kontrol etmek ve ekonomik kaybı önlemek için müdahalenin gerekli olup olmadığına, ne zaman ve nasıl yapıldığına dair kararları yönlendirmek için gereklidir. Çiftçiler – bireysel olarak veya uzman desteği ile – en az düzeyde saha gözlemlerine ve analizlerine dayanarak zararlı yönetimine ilişkin kararları alma kapasitesine sahip olmalıdır. Avcı-zararlı oranları gibi kavramları uygulamalı ve zararlı kontrol önlemleri için ekonomik eşikleri (Gösterge 3.1.6'da açıklanmıştır) kullanmalıdırlar.

Önceden belirlenmiş tarihlerde, gözlem yapılmaksızın zirai ilaçların uygulanması, bu Göstergenin amacını karşılamayacaktır. Önceden belirlenmiş bir programda izole bir zirai ilaç uygulamasının güvenilir bir araştırma kuruluşunun güçlü tavsiyelerine dayandığı çok istisnai durumlarda, bu kabul edilebilir olabilir. Takvime dayalı ilaçlama belgelenmeli ve gerekçelendirilmelidir.

3.1.5

Çiftçiler önemli zararlıları yönetmek için kimyasal olmayan yöntemlerin (örneğin biyolojik, fiziksel ve kültürel) bilincindedir ve bunlar EZY stratejisinin bir parçası olarak önceliklendirilir.

KÖÇ
OÖÇ

Amaç, çiftçilerin zararlıları önlemek ve kontrol etmek için kimyasal olmayan yöntemlerin faydalarını anlamaları ve bunları zirai ilaca başvurmadan önce ilk adım olarak kullanmalarıdır. Bu yöntemler sadece çevre ve insan sağlığı için daha iyi olmakla kalmaz, aynı zamanda kimyasal uygulamalara kıyasla genellikle daha düşük bir maliyet getirir.

Kimyasal olmayan zararlı kontrolü yöntemleri yerele uyarlanmalıdır ve biyolojik, fiziksel ve kültürel uygulamaların bir kombinasyonunu içerebilir (aşağıdaki rehber kutucuğa bakınız).

ÜB Yönetimi ve çiftçiler temel zararlı baskılarını tanımlayabilmeli, kimyasal olmayan yöntemlerin nasıl kullanılabileceğine dair örnekler verebilmeli ve zirai ilaç uygulamasına kıyasla faydalarını açıklayabilmelidir. Kimyasal olmayan yöntemler, EZY yaklaşımının temel bir parçası olarak uygulanmalıdır.

3.1.6

Zirai ilaçlar sadece belirli bir zararlı seviyesi eşiğine ulaşıldığında kullanılır. Zirai ilaç kullanılıyorsa:

- (i) Düşük toksisiteli etken maddeler tercih edilir;
- (ii) Direnci azaltacak şekilde seçilir ve uygulanır.

KÖÇ
OÖÇ

Amaç, çiftçilerin yalnızca belirli bir zararlı ekonomik eşiğine ulaşıldığında (aşağıda açıklanmıştır) ve Gösterge 3.1.5'te olduğu gibi kimyasal olmayan yöntemlere öncelik verdikten sonra zirai ilaç kullanmasıdır. Bu ekonomik eşiğe ulaşıldığında, çiftçiler EZY İlkelerine uygun olarak zirai ilaç kullanılmalı; önce en düşük toksisite seçeneklerini seçmeli, direnci hafifletilmeli, insanlara ve çevreye zarar verme riskini azaltmalıdır (Örneğin, hassas uygulama ve etken maddeleri dönüşümlü kullanma yoluyla).

Bir EZY stratejisi kapsamında çiftçiler zirai ilacı ilk zararlı belirtisinde kullanmamalıdır. Pamuk, çoğu ürün gibi, bir dereceye kadar verim etkilenmeden zararlı hasarını tolere edebilir. Bu nedenle çiftçi, izleme verilerine dayanarak (Gösterge 3.1.4), yalnızca zararlıların ürüne verdikleri zararın, işlemin parasal maliyetinden (ekonomik eşik) daha yüksek olduğu bir seviyeye ulaştığında zirai ilaç uygulamalıdır.

Çiftçiler yetkin bir teknisyenden ve/veya eğitim sırasında alınan rehberlik ve tavsiyelere dayanarak zirai ilaç seçmeli ve uygulamalıdır. Ayrıca zirai ilaçların güvenilir bir şekilde kullanılmasını sağlamalıdır (bkz. Kriter 3.5). Zirai ilaçların toksisite seviyeleri etiketlere, güvenilir yayım hizmetlerinden veya araştırma kuruluşlarından gelen bilgilere ve toksik yük göstergesi hesaplamalarına göre değerlendirilebilir.

Daha fazla bilgi için:

[FAO, Uluslararası Davranış Kuralları – Yüksek Derecede Tehlikeli Zirai İlaçlara İlişkin Rehber İlkeler \(2016\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

[FAO, Uluslararası Davranış Kuralları – Zirai İlaça Karşı Direncin Önlenmesi ve Yönetimi Rehber İlkeleri \(2012\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

[Higley, Pedigo. Ekonomik Zarar Seviyesi Kavramları ve Bunların Çevresel Nitelikleri Sürdürmede Kullanımı \(1993\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

3.1.7

İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım

Aşağıdakileri içeren bir Entegre Zararlı Yönetimi stratejisi uygulanmaktadır:

- (i) Zararlı popülasyonlarının ve hastalıkların güçlenmesini engeller ve faydalı organizmaları korur;
- (ii) Ürün sağlığının, zararlıların, hastalıkların ve faydalı organizmaların düzenli olarak izlenmesini içerir;
- (iii) Kimyasal olmayan yöntemlere öncelik verir;
- (iv) Zirai ilaçların yalnızca tanımlanmış zararlı eşiklerine ulaşıldığında kullanılmasını sağlar;
- (v) Zirai ilaç kullanılıyorsa düşük toksisiteli etken maddelere öncelik verir ve direnci yönetir.

BÇ

Amaç, çiftliğin zararlı yönetimi yaklaşımını ve tarlada kullanılan ürün koruma uygulamalarını EZY İlkeleri ile uyumlu hale getirmesini sağlamaktır (aşağıdaki rehber kutucuğunda detaylandırılmıştır).

Üretici, sağlıklı bir ürün yetiştirerek, zararlıların aşamalı artışını engelleyerek ve faydalı organizmaları destekleyerek zararlı etkenlerini önlemelidir. Çiftçiler zararlıları yönetmenin biyolojik, kültürel ve fiziksel yöntemlerine aşina olmalı ve bunların EZY stratejisinde nasıl öncelikli olarak kullanıldığını açıklayabilmelidir.

Zirai ilaçların kullanıldığı yerlerde çiftçiler bunların dikkatli gözleme ve ekonomik eşiklere dayanarak uygulandığına ve en düşük toksisite seçeneklerinin tercih edildiğine dair kanıt sağlamalıdır. Çiftçiler ayrıca, örneğin etken maddelerin dönüşümlü kullanımı ve hassas uygulama teknikleri yoluyla direnci nasıl yönettiklerini açıklayabilmelidir.

Bir EZY yaklaşımının uygulanması zamanla ürün sağlığını ve dayanıklılığını iyileştirmeli, kimyasal kontrol önlemlerine bağımlılığı azaltmalıdır.

Kriter 3.1 için Rehber: Better Cotton'ın Entegre Zararlı Yönetimine Yönelik Yaklaşımı

Better Cotton, biyolojik mücadele, değişen habitatlar, kültürel uygulamalar ve dayanıklı ürün çeşitlerinin kullanımı gibi tekniklerin bir kombinasyonu yoluyla zararlıların veya neden oldukları hasarın uzun vadeli olarak önlenmesini teşvik eder. Ziraî ilaçlar yalnızca belirlenmiş yönergelere uygun olarak ve zararlılar ekonomik eşiğe ulaştığında (Yani, zararlıların ürüne verdikleri zararın, işlemin parasal maliyetinden daha yüksek olduğu bir seviyeye ulaştığında) kullanılmalıdır. Ekonomik eşikler, zararlı popülasyonlarının ve hasar seviyelerinin izlenmesi ve değerlendirilmesi yoluyla belirlenir. Ziraî ilaçların seçimi ve uygulanması sadece ilgili organizmayı hedef almalı ve insanlar, çevre ve sahada doğal olarak bulunan diğer organizmalar (özellikle faydalı organizmalar) için riski en aza indirmelidir.

Temel EZY İlkeleri

- **Ekosistemi yöneterek zararlıların ve zararlı hasarının uzun vadeli önlenmesine odaklanın**

Bir EZY yaklaşımı ile, herhangi bir kontrol yöntemi uygulanmadan önce, zararlıların bir sorun haline gelmesini önlemek için önlemler alınır. Önlemler, zararlı saldırılarına dayanabilecek sağlıklı bir pamuk ürünü yetiştirmeyi, hastalığa dayanıklı bitkiler kullanmayı, böcekleri veya kemirgenleri ürünlerden uzak tutmak için kovucular kullanmayı içerebilir. Bir EZY yaklaşımını izlemek, gözlemlenen zararlıları ortadan kaldırmak yerine, zararlıyı ve gelişme yeteneğini etkileyen çevresel faktörleri ele almak ve yönetmek anlamına gelir.

- **Karar süreci için izlemeyi kullanın**

İzleme, bir tarlada hangi zararlıların bulunduğunu, sayılarını ve hangi hasara neden olduklarını belirlemeyi içerir. Zararlıyı doğru bir şekilde tanımlamak, zararlının bir sorun haline gelip gelmeyeceğini saptamak ve en iyi yönetim stratejisini belirlemek için çok önemlidir. Durumu izledikten ve zararlının biyolojisi ile ilgili çevresel faktörleri göz önünde bulundurduktan sonra, zararlının tolere edilip edilemeyeceğine veya kontrolü gerektiren ekonomik eşik aşılıp aşmadığına (Yani, zararlıyı yönetme maliyetinin azalan verimin ekonomik kaybını aşılıp aşmadığına) karar verilebilir. Kontrol gerekiyorsa, izlemede toplanan bilgiler zararlı yönetimi yöntemlerini ve zamanlamasını yönlendirmek için kullanılmalıdır.

- **Daha etkin bir mücadele için yönetim yaklaşımlarının bir kombinasyonunu kullanın**

Zararlıları yönetmenin en etkili uzun vadeli yolu, ayrı ayrı değil, birlikte daha iyi çalışan yöntemlerin bir kombinasyonunu kullanmaktır. Bu yöntemler, sürdürülebilir doğal kaynak yönetimi uygulamalarıyla birlikte çalışacak ve hatta örtüşebilecektir (bkz. İlke 2). Zararlıları yönetmeye yönelik yaklaşımlar genellikle aşağıdaki kategorilere ayrılır:

- **Biyolojik mücadele**

Zararlıları ve hasarını kontrol etmek için doğal düşmanların – avcılar, parazitler, patojenler ve rakipler – kullanılması. Omurgasızlar, bitki patojenleri, nematodlar, yabancı otlar ve omurgalıların birçok doğal düşmanı vardır.

- **Kültürel mücadele**

Zararlıların yerleşmesini, üremesini, dağılmasını ve hayatta kalmasını azaltan uygulamalar. Örneğin, değişen sulama uygulamaları mantar ve yabancı ot sorunlarını azaltabilir.

- **Mekanik ve fiziksel mücadele**

Bir zararlıyı doğrudan ortadan kaldırmaya, zararlıları engellemeye veya zararlıının gelişmesi için uygun olmayan bir ortam yaratmaya yönelik uygulamalar. Mekanik mücadele kemirgen tuzaklarını içerirken, fiziksel mücadele yabancı ot yönetimi için malç, hastalıkları önlemek için toprağı buharlama, kuşları veya böcekleri kovmak için sineklikler olabilir.

- **Kimyasal mücadele**

Zirai ilaç kullanımı. Bir EYZ stratejisi dahilinde zirai ilaçlar yalnızca gerektiğinde ve etkili, uzun vadeli kontrol için diğer yaklaşımlarla birlikte kullanılır. Uygulanan zirai ilaçlar etkililik için seçilmeli ve insanlar, diğer organizmalar ve çevre için minimum risk oluşturmaldır.

KRİTER 3.2 – Zirai ilaçlar ruhsatlıdır ve uygun şekilde etiketlenmiştir.

3.2.1

Kullanılan tüm zirai ilaçlar:

- (i) En az bir ulusal veya bölgesel dilde, doğru şekilde etiketlenmiştir;
- (ii) Pamukta kullanım için ulusal olarak ruhsatlandırılmıştır.

Zirai ilaç karışımları yalnızca aşağıdaki durumlarda kullanılabilir:

- (i) Karışımın kendisi ruhsatlı ise; veya
- (ii) Tek başına ruhsatlı zirai ilaçların sahada karışımlarına yerel yönetmelik uyarınca izin verildiyse.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, herhangi bir zirai ilacın ulusal olarak tescil edildiğinden, açıkça etiketlendiğinden ve herhangi bir karışımın kullanım için onaylandığından emin olarak zirai ilaçların zararlı etkilerini en aza indirmektir.

Ruhsatlı zirai ilaçlar, ilgili bir düzenleyici otoritenin belirli ürün(ler) için kullanım risklerini değerlendirdiği ve kullanım için ürüne özgü talimatlar geliştirdiği ilaçlardır. Yasal olarak ruhsatlı zirai ilaçlarla birlikte verilen etiketler, ürünün özellikleri, kullanım talimatları ve uyulması gereken özel tedbir veya önlemler hakkında önemli bilgiler içerir.

Zirai ilaç etiketleri en az bir fiili veya hukuki resmi ulusal veya bölgesel dilde olmalıdır. Çiftçiler etiket talimatlarını anlayabilmeli ve tüm zirai ilaçların etiket talimatlarına uygun olarak uygulandığını doğrulayabilmelidir.

Zirai ilaç karışımları, birden fazla etken madde içeren ticari ürünlerin yanı sıra çiftçilerin çiftlikte zirai ilaçları birleştirdiği durumları (örneğin, ilaç kokteylleri veya tank karışımları) içerir. Zirai ilaç karışımlarının kullanılması, insan sağlığına yönelik riskleri artırabilir, bazı durumlarda bileşenlerin tek başına etkinliğini azaltabilir veya diğer olumsuz etkilere yol açabilir, zira birleştirilmiş bileşenler ruhsatlama sürecinde olduğu gibi bir teste tabi tutulmazlar. Zirai ilaçlar sahada karıştırıldığında, uygun koruma önlemleri ve kişisel koruyucu donanım (KKD) kullanımı mevcut olmalıdır.

Özellikle ruhsatlama işleminin olmadığı ülkelerde zararlı ve hastalık kontrolü için kullanılan doğal maddelerin kaydı tutulmalıdır.

Daha fazla bilgi için:

[Avrupa Birliği, Yönetmelik \(EC\) No 1272/2008-Maddelerin ve Karışımların Sınıflandırılması, Etiketlenmesi ve Paketlenmesi \(CLP\) \(Erişim Tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

KRİTER 3.3 – Yüksek Derecede Tehlikeli Zirai İlaçlar etkin bir şekilde, aşamalı olarak kullanımdan kaldırılır.

3.3.1

İklim Değişikliği Azaltım

Yüksek Derecede Tehlikeli Zirai İlaçlar (YDTZİ), Better Cotton Yasaklı Zirai İlaçlar Listesinde yer alıyorsa kullanılmaz.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, çiftçilerin insan sağlığı veya çevre için en tehlikeli olduğu düşünülen (uluslararası kabul görmüş anlaşmalara veya sınıflandırma sistemlerine göre) zirai ilaçların kullanımından kaçınılmasıdır.

Tüm zirai ilaçlar, iklim değişikliğine doğrudan ve dolaylı olarak katkıda bulunmak da dahil olmak üzere, insan sağlığı ve çevre için risk oluşturmaktadır. Bu riskler çevresel etki azaltma önlemleri ve KKD kullanımı yoluyla bir dereceye kadar azaltılabilir. Bununla birlikte, etki azaltma önlemleri kusursuz değildir ve bazı zirai ilaçlar insanlar ve çevre için o kadar ciddi riskler oluşturur ki kullanımlarından tamamen kaçınılmalıdır.

Bu Gösterge kapsamında yasaklanmış olarak kabul edilen zirai ilaçlar, Stockholm Sözleşmesi Ek A ve B'de, Montreal Protokolü Ekleri veya Rotterdam Sözleşmesi Ek III'tekileri içerir. Bunların hepsi, en tehlikeli zirai ilaçların ve bileşiklerin kullanımını ortadan kaldırmayı veya kısıtlamayı amaçlayan uluslararası, çok taraflı anlaşmalardır. Yasaklı zirai ilaçlar ayrıca, Kimyasalların Sınıflandırılması ve Etiketlenmesine Dair Küresel Uyumlaştırılmış Sistemin (GHS) kategori 1 veya 2 veya WHO (Dünya Sağlık Örgütü) sınıflandırmasının 1a ve 1b'si altında "akut toksik" olarak tanımlananları da içerir.

Zirai ilaç uygulayanlar, YDTZİ'lerin yanı sıra İ&K kapsamında yasaklanan veya aşamalı olarak kaldırılması hedeflenen herhangi bir zirai ilacın risklerini bilmeli ve anlamalıdır. Bu, zirai ilaç etiketlerinin nasıl okunacağı hakkında eğitimi, yerel dillerde hazırlanmış tehlikeli zirai ilaç listelerinin sağlanmasını, zirai ilaç etiketlerindeki piktogramların kullanılmasını ve daha fazlasını içerir.

Yasaklı zirai ilaçların henüz uygulanabilir alternatiflerinin olmadığı durumlarda, belirlenen istisnai kullanım süreciyle Better Cotton tarafından istisnai kullanımına izin verilebilir. İstisnai kullanım süreci, uygulanabilir alternatiflerin değerlendirilmesi, etki azaltma önlemlerinin kullanımı ve zaman içinde kullanımı azaltmak veya aşamalı olarak sonlandırmak için atılan adımlar dahil olmak üzere taleplerin titiz ve şeffaf bir şekilde değerlendirilmesini sağlar. Belirli durumlarda zirai ilaçların istisnai kullanımına izin verilirse, üzerinde anlaşmaya varılan tüm koşullar kesinlikle takip edilmeli ve rapor edilmelidir.

Daha fazla bilgi için:

Better Cotton Yüksek Derecede Tehlikeli Zirai İlaçlar İstisnai Kullanım Prosedürü

Better Cotton Yasaklı Zirai İlaçlar Listesi

3.3.2

İklim Değişikliği Azaltım

2028 yılına kadar Kimyasalların Sınıflandırılması ve Etiketlenmesine Dair Küresel Uyumlaştırılmış Sistem (GHS) tarafından kanserojen (kategori 1a veya 1b), mutajenik (kategori 1a veya 1b) veya reprotoksik (üreme sistemini zehirleyen) (kategori 1a veya 1b) olarak tanımlanan zirai ilaçların aşamalı olarak ortadan kaldırılması için bir plan uygulanmaktadır.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, Üreticilerin ve çiftçilerin kanserojen, mutajenik veya reprotoksik (üreme sistemini zehirleyen) (KMR) maddelerin insan sağlığına yönelik önemli risklerini anlamaları ve bunlardan tamamen kaçınmaları veya – uygulanabilir alternatifler yoksa – 2028 yılına kadar veya daha önce kullanımlarını aşamalı olarak durdurmak için proaktif adımlar atmalarıdır.

KMR maddeleri olarak sınıflandırılan zirai ilaçlar insan sağlığı için uzun vadede önemli riskler oluşturabilir. Bilinen veya potansiyel kanserojenlere maruz kalma kansere neden olabilir veya ortaya çıkışını artırabilir. Mutajenler kalıtsal genetik kusurlara neden olabilir veya ortaya çıkışını artırabilir. Reprotoksik (Üreme sistemini zehirleyen) kimyasallara maruz kalma üreme sistemini olumsuz etkileyebilir ve yavrularda kusurlara yol açabilir. Koruyucu ekipman kullanımı (KKD ve kapalı kabin ilaçlama gibi) bu riskleri azaltabilirse de en iyi seçenek bu kimyasalların kullanımından tamamen kaçınmaktır.

Zirai ilaç uygulayanlar, YDTZİ'lerin yanı sıra İ&K kapsamında yasaklanan veya aşamalı olarak kaldırılması hedeflenen herhangi bir zirai ilacın risklerini bilmeli ve anlamalıdır. Bu, zirai ilaç etiketlerinin nasıl okunacağı hakkında eğitimi, yerel dillerde hazırlanmış tehlikeli

zirai ilaç listelerinin sağlanması, zirai ilaç etiketlerindeki piktogramların kullanılmasını ve daha fazlası içerir.

Daha fazla bilgi için:

[BM, Kimyasalların Sınıflandırılması ve Etiketlenmesine Dair Küresel Uyumlaştırılmış Sistem \(GHS Rev. 9, 2021\) \(Erişim Tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

[ILO, Erkek ve kadın üreme sağlığına karşı iş yerinde tehlikelere ilişkin kaynaklar \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

KRİTER 3.4 – Yüksek Derecede Tehlikeli Zirai İlaçların çevresel zararları azaltılır.

3.4.1

İklim Değişikliğine Uyum / İklim Değişikliği Azaltım

Better Cotton Yüksek Derecede Çevresel Tehlike Listesi'nde yer alan zirai ilaçlar kullanılırsa, çevresel riskleri azaltmak için önlemler uygulanır.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, çiftçilerin zirai ilaçların çevreye olumsuz etkilerini anlamaları ve bu etkileri azaltmak için adımlar atmalarıdır. Nihai amaç, bu zirai ilaçların kullanımını tamamen önlemek veya aşamalı olarak ortadan kaldırmaktır.

Better Cotton Yüksek Derecede Çevresel Tehlike Listesi, Uluslararası Zirai İlaçlar Eylem Ağı'nın (PAN) YDTZİ Listesi'nin 3. Grubuna (Çevresel Toksikite) dayanmaktadır. 3. Grup zirai ilaçlar, tozlayıcılar ve sucul ekosistemler için yüksek risk oluşturan ve çok kalıcı özelliklere (toprakta, suda veya çökeltide uzun süre kalırlar) veya çok biyobirikimli özelliklere (organizmalarda ortadan kaldırılabileceğinden daha hızlı birikirler ve bu nedenle daha tehlikelidirler) sahip olanlardır. Better Cotton Yüksek Derecede Çevresel Tehlike Listesi, etki azaltma önlemleri için öneriler ve örnekler de dahil olmak üzere Better Cotton çiftçileri arasında önemli ölçüde kullanımda olan, PAN'ın listesinde 3. Grup olarak sınıflandırılan zirai ilaçları içerir.

Bu Gösterge, yalnızca Gösterge 3.3.1'e göre kullanımı yasak olmayan zirai ilaçlar için geçerlidir.

Daha fazla bilgi için:

[PAN International, Yüksek Derecede Tehlikeli Zirai İlaçlar Listesi \(2021\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

[PAN UK, 'Zirai ilaçların çevreye etkileri' web sayfası \(Erişim Tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

[PAN UK, 'Biyçeşitliliği korumak' web sayfası \(Erişim Tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

Better Cotton Yüksek Derecede Çevresel Tehlike Listesi

Better Cotton'ın Yüksek Derecede Tehlikeli Zirai İlaçlara Yaklaşımı

Yüksek Derecede Tehlikeli Zirai İlaçlar (YDTZİ), önemli sağlık ve çevresel risklerle ilişkili zirai ilaçlardır. Ürünlere uygulanan zirai ilaçların toplam toksisitesini azaltmak ve nihayetinde YDTZİ'lerin kullanımını ortadan kaldırmak çiftçilerin, işçilerin ve tarımla uğraşan toplulukların sağlığını korumanın yanı sıra çevreyi de korumanın ayrılmaz bir parçasıdır. Bunu başarmanın bir yöntemi, bir EZY stratejisi durumunda insan sağlığına ve çevreye olan toksisitelerine bağlı olarak belirli zirai ilaç türlerine erişimi yasaklamak veya kısıtlamaktır. Better Cotton'ın yaklaşımı, özellikle uygulanabilir alternatifler mevcut değilse, zirai ilaçların aşamalı olarak kaldırılmasıyla ilgili dengelemeleri de kabul eder ve ele alır.

YDTZİ'ler Nasıl Tanımlanır?

Genel olarak, YDTZİ'ler aşağıdaki kriterlere göre tanımlanır:

- Akut toksisite: Bir maddenin tek veya kısa süreli maruziyetten sonra bir organizma üzerinde zararlı etkilere neden olma gücünü ifade eder.
- Kronik toksisite: Bir maddenin tekrarlanan veya uzun süreli maruziyetten sonra bir organizma üzerinde zararlı etkilere neden olma gücünü ifade eder. Bunlar kanser, üreme veya gelişim sorunları ve nörolojik bozukluklar gibi uzun vadeli sağlık etkilerini içerir.
- Kalıcılık: Bir maddenin doğada bozulmaya veya çözülmeye direnme ve dolayısıyla toprak, su ve diğer doğal kaynaklarda uzun süre kalabilme yeteneğini ifade eder.
- Biyobirikim ve biyomagnifikasyon: Biyobirikim, bir maddenin zaman içinde organizmaların dokularında birikme yeteneğini ifade ederken; biyomagnifikasyon, bir maddenin besin zincirinde yukarı doğru hareket ettikçe konsantrasyonunun arttığı süreci ifade eder.
- Tehlikeli özellikler: YDTZİ'ler; yanıcı, patlayıcı olma veya tehlikeli yan ürünler üretmek için diğer kimyasallarla reaksiyona girme gibi ek tehlikeli özelliklere sahip olabilir.

YDTZİ'ler birçok ülkede katı düzenlemelere ve kontrol önlemlerine tabi olsa da YDTZİ'leri tanımlamak için kullanılan kriterler düzenleyici çerçeveye ve belirli ülke veya bölgeye bağlı olarak değişir. İ&K aşağıdaki çerçeveyi kullanır. Zirai ilaçlarının genellikle aşağıdaki listelerin birkaçında bulunduğunu unutmayın. Better Cotton gönüllü bir standart olarak, bazı alanlarda yerel veya ulusal düzenlemelerden daha yüksek sürdürülebilirlik standartları belirleyebilir.

- Stockholm Sözleşmesi: Stockholm Sözleşmesi, **Kalıcı Organik Kirleticilerin (KOK)** üretimini, kullanımını ve salınımını ortadan kaldırmayı veya kısıtlamayı amaçlayan, yasal olarak bağlayıcı bir antlaşmadır. KOK'lar çevrede kalıcı olan, biyolojik olarak biriken ve biyomagnetize olan, insan sağlığına ve çevreye zarar verme riski taşıyan kimyasallardır. Ek A ve B'de listelenen zirai ilaçlarının kullanımı İ&K kapsamında yasaktır.
- Rotterdam Sözleşmesi: Rotterdam Sözleşmesi, belirli tehlikeli kimyasalların ve zirai ilaçların **uluslararası ticaretine** ilişkin prosedürleri özetleyen, yasal olarak bağlayıcı bir uluslararası antlaşmadır. Tehlikeli olarak tanımlanan ve sözleşme taraflarınca yasaklanan veya ciddi şekilde kısıtlanan kimyasallara ve zirai ilaçlara odaklanır. Ek III'te listelenen zirai ilaçların kullanımı İ&K kapsamında yasaktır.
- Montreal Protokolü: Montreal Protokolü, **ozon tabakasını incelten maddelerin** ve alternatiflerinin aşamalı olarak kaldırılmasını özel olarak hedefleyen, 198 ülke ve Avrupa Birliği tarafından onaylanan, yasal olarak bağlayıcı bir uluslararası antlaşmadır. Eklerinde listelenen zirai ilaçların kullanımı İ&K kapsamında yasaktır.
- WHO 1a ve 1b Sınıfları: Dünya Sağlık Örgütü kimyasalların insanlar için sağlık risklerini tanımlar ve değerlendirir. 1a ve 1b'de listelenen zirai ilaçlar; oral, deri yoluyla veya solunum yoluyla maruz kalma sebebiyle ölüm veya sağlığa ciddi hasar gibi **akut toksisiteye** neden olabilecek maddeleri veya karışımları ifade eder. Bunların kullanımı İ&K kapsamında yasaktır.
- GHS 1 ve 2 Kategorilerinde "Akut Toksikite" ve WHO 1a ve 1b kategorilerinde "kanserojen", "mutajenik" ve "reprotoksik (Üreme sistemini zehirleyen)" Olarak Sınıflandırılan Zirai İlaçlar: Kimyasalların Sınıflandırılması ve Etiketlenmesine Dair Küresel Uyumlaştırılmış Sistem (GHS), çok çeşitli tehlikeli kimyasallarla ilişkili tehlikeleri sınıflandırmak ve iletmek için standartlaştırılmış bir küresel sistem sağlar. WHO sınıf 1a ve 1b'ye benzer şekilde, **akut toksisite** ile ilgili en ciddi riskleri gösteren kimyasallar ("**akut toksisite" sınıfının kategori 1 ve 2'si**) İ&K kapsamında yasaklanmıştır. Kategori 1a veya 1b'deki "kanserojen", "mutajenik" veya "reprotoksik (Üreme sistemini zehirleyen)" zirai ilaçların kullanımının 2028 yılına kadar aşamalı olarak sonlandırılması hedeflenmektedir.
- Zirai İlaç Eylem Ağı'nın (PAN) Uluslararası Yüksek Derecede Tehlikeli Zirai İlaçlar Listesi 3. Grup: PAN, zirai ilaçların tehlikelerini belirleme ve azaltma konusunda rehberlik sağlar. PAN 3. Grup, PAN'in **çevresel toksisite kriterlerini** (kalıcılığı, biyobirikimi ve biyomagnifikasyonu, sucul organizmalar açısından toksisitesi ve arılar açısından toksisitesi göz önünde bulundurularak) karşılayan etken maddeleri içerir. Bu liste, Kriter 3.4 kapsamında uygun etki azaltma önlemleri gerektiren zirai ilaçları tanımlamak için kullanılır.

Better Cotton, ülkenizde hangi zirai ilaçların ilişkili olduğu hakkında daha fazla bilgi içeren listeler sağlayacaktır.

KRİTER 3.5 – Zirai ilaçlar bilinçli bir şekilde kullanılır ve saklanır.

3.5.1

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Zirai ilaçları hazırlayan ve uygulayan herhangi bir kişinin:

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç Üreticilerin ve çiftçilerin, zirai ilacı uygulayanların yeterli eğitime sahip sağlıklı yetişkinler olduğundan emin olarak, insan sağlığına verilen zararın en aza indirilmesini sağlamalarıdır.

- (i) Sağlıklı;
- (ii) Zirai ilaçların uygulanması konusunda yetenekli ve eğitilmiş;
- (iii) 18 yaşında veya daha büyük;
- (iv) Hamile ya da emzirir durumda olmayan biri olduğundan emin olunur.

Emziren veya hamile kadınlar zirai ilaç uygulamamalıdır, çünkü koruyucu önlemlerle bile fetüs veya çocuk için bir risk vardır. Hasta veya yorgun olan bireylerin sağlıklı olanlara göre kaza geçirme olasılığı daha yüksektir. Bazı hastalıklardan muzdarip olan, incinmiş veya yaralanmış kişiler de zirai ilaç maruziyetinden zarar görmeye daha yatkındır.

Zirai ilaç uygulayanlar için özel eğitim ve/veya sertifikasyonun gerekli olduğu ülkelerde, zirai ilaç kullanan tüm bireylerin uygun niteliklere sahip olduğuna dair kanıt sağlanmalıdır. Üretici her durumda, zirai ilaçlarla kimin ilgilendiğini, eğitimin nasıl sağlandığını ve Göstergedeki gereksinimlerin karşılanmasını nasıl sağladığını açıklayabilmelidir. Eğitim veya sertifikasyon kayıtları tutulmalıdır.

Daha fazla bilgi için:

[FAO, Zirai İlaç Yönetimine İlişkin Uluslararası Davranış Kuralları \(2014\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

[CropLife International, 'Koruyuculuk' web sayfası \(Erişim Tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

3.5.2

Zirai ilaçlarla çalışırken uygun Kişisel Koruyucu Donanım (KKD) doğru şekilde kullanılır.

OÖÇ
BÇ

Amaç, zirai ilaçların kullanıldığı yerlerde, uygun KKD'lerin dikkatli ve tutarlı kullanımıyla insan sağlığına verilen zararın azaltılmasıdır.

İnsanları zirai ilaç maruziyetinden korumak için en iyi seçenek, zirai ilaçlardan tamamen kaçınmak, daha sonra kullanımlarını en aza indirmek ve daha az toksik seçeneği seçmektir. Zirai ilaç kullanımının alternatifi olmadığında, iyi kalitede uygun KKD, insan sağlığına yönelik riskleri azaltmaya yardımcı olabilir, ancak uygun şekilde giyilmeli ve bakımı yapılmalıdır. Zirai ilaç maruziyeti ağız (oral), cilt (deri) veya solunum (inhalasyon) yoluyla meydana gelebilir.

Zirai ilaç kullanan tüm bireylerin uygun KKD'lere erişimi olmalı ve bunlar geçerli zirai ilaçların etiket talimatlarına uygun olarak kullanılmalıdır. Etiketler düzenli olarak (en azından her ilaçlama mevsiminde) kontrol edilmeli ve tüm bireyler KKD'nin önemi, uygun kullanım ve bakım konusunda eğitim almalıdır. KKD, aşınma ve yıpranma açısından düzenli olarak kontrol edilmeli ve gerekirse değiştirilmelidir.

3.5.3

Zirai ilaçlarla çalışırken asgari Kişisel Koruyucu Donanım (KKD), aşağıdaki vücut kısımlarının deri yoluyla emilim, yutma ve solumadan korunmasını da içerecek şekilde doğru olarak kullanılır:

- (i) Yüz ve hava yolları (gözler, kulak kanalı, burun ve kafa derisi);
- (ii) Uzunlar (kollar, ön kollar, avuç içleri, bacaklar ve ayaklar);
- (iii) Karın ve genital bölge.

KÖÇ

Amaç, çiftçiler ve işçiler için uygun KKD'nin erişilebilir olmadığı durumlarda zirai ilaç maruziyetine karşı minimum düzeyde koruma sağlamaktır.

Uzun vadeli hedef, zirai ilaç kullanımını mümkün olduğunca azaltmak ve uygun KKD erişimini ve kullanımını artırmaktır (ayrıca bkz. Gösterge 3.5.4). Bununla birlikte bu süreçte amaç, zirai ilaç maruziyetinin riskleri hakkında farkındalık oluşturmak, çiftçilerin ve işçilerin maruz kalan vücut kısımlarını mümkün olan en iyi derecede korumasını sağlamaktır. KKD, yürütülen göreve ve mevcut iklim koşullarına uygun olmalıdır.

Deri yoluyla emilim, yutma ve soluma risklerinin yanı sıra gözlerin zarar görmesini önlemek için zirai ilaçla çalışan çiftçilerin ve işçilerin gerekli tüm vücut kısımlarını örtmesi beklenmektedir. Malzemeler su geçirmez, tipik olarak dokuma olmayan (zirai ilaçların geçişini önlemek için), kimyasallara dayanıklı ve yıkanabilir olmalıdır; böylece toksik elementler her kullanımdan sonra bertaraf edilebilir. KKD türü etkili olmalı ve olumsuz etki (ısı stresi veya artan döküntüler gibi) riskini en aza indirmelidir. KKD; zirai ilaç kaplarının açılması, zirai ilacın aktarılması, karıştırılması, ekipmana yüklenmesi, ilaçlama ve ekipmanın temizlenmesi dahil olmak üzere zirai ilaçlarla çalışmanın tüm aşamalarında kullanılmalıdır.

Giyisilerden zirai ilaç maruziyetini önlemek için kullanımlar arasında KKD yıkanmalı veya imha edilmeli ve yıkama suyu uygun şekilde bertaraf edilmelidir.

ÜB Yönetimi, çiftçileri ve işçileri zirai ilaç kullanımının risklerini ve KKD'nin önemini anlamada desteklemeli, farklı görevler için KKD'nin anlamlı kullanımını teşvik etmeli ve çiftlik düzeyinde kullanımını izlemelidir (Örneğin, sıcaklık veya rahatsız etme nedeniyle sürekli olarak örtülemeyen belirli vücut kısımları dahil). Kullanımı ve uygulaması rahatsız edici, pahalı veya kolayca bulunmayan KKD kullanımını gerektiren zirai ilaçlardan, özellikle sıcak iklimlerde kaçınılmalıdır.

Daha fazla bilgi için:

[FAO/WHO Zirai İlaç Kullanırken ve Uygularken Kişisel Korumaya Yönelik Yönergeler – Zirai İlaç Yönetimine İlişkin Uluslararası Davranış Kuralları \(2020\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

[ILO/IUF, Sağlık, Güvenlik ve Çevre: Tarım İşçileri için Sendikal Eğitim Kılavuzları Dizisi \(2006\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

[CropLife International, KKD ile ilgili çevrimiçi kaynaklar \(video\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

3.5.4

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Zirai ilaç kullanan kişiler arasında uygun Kişisel Koruyucu Donanım (KKD) kullanımını artırmak için adımlar atılır.

KÖÇ

Amaç Üreticinin, zaman içinde uygun KKD'ye erişimini ve kullanımını artırarak zirai ilaçla çalışan bireylerin sağlığını daha iyi korumasıdır.

Asgari KKD kullanımı (Gösterge 3.5.3'te olduğu gibi), bu amaç için özel olarak tasarlanmış ve üretilmiş uygun KKD'ye kıyasla zirai ilaçların zararlı etkilerine karşı önemli ölçüde daha az koruma sağlar. Bununla birlikte, birçok küçük ölçekli çiftlik durumunda, uygun KKD kullanımı maliyet, erişim, rahatsızlık ve farkındalık eksikliğine ilişkin zorluklarla sınırlıdır. Bu Gösterge, mevcut referans çizgisinin nerede olduğuna bakılmaksızın, uygun KKD'ye erişim ve kullanımda sürekli ilerlemeyi desteklemeyi amaçlamaktadır.

ÜB Yönetimi, uygun KKD'lerin benimsenmesine yönelik zorlukları, erişimi ve kullanımı iyileştirmeye yönelik önlemleri belirlemeli ve zaman içindeki iyileştirmeleri izlemek için bir sisteme sahip olmalıdır (örneğin, çiftçilerin temsili bir grubu için uygulamanın benimsenmesini izleyerek). ÜB Yönetimi, bu faaliyetlerde Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesine danışmalı ve iş birliği yapmalıdır.

3.5.5

Hem zirai ilaçların depolanması, karıştırılması ve idaresi hem de uygulama ekipmanlarının depolanması ve idaresi için çiftlikte özel alanlar bulunmalıdır. Alanlar, zirai ilaçların depolanması için ilgili mevzuata tam olarak uymalıdır. Bu alanlarda, bulaşma riski oluşturmaması için tüm durulama ve akışlar tamamen tutulmalıdır.

OÖÇ BÇ

Amaç, zirai ilaçların depolanması ve taşınması için güvenilir prosedürlerin uygulanmasını sağlayarak insanlara ve çevreye zarar verme risklerini azaltmaktır.

Zirai ilaçlar depolanıyorsa, diğer tüm maddelerden ayrı olarak depolanmalıdır. Depolama, kapların aşınma veya zirai ilaçların bozulma risklerini en aza indirmek için hava koşullarından korunacak şekilde yapılmalıdır. Depolama ayrıca güvenli ve iyi havalandırılan bir alanda olmalıdır, böylece yetkisiz erişimden korunur ve çıkan gazlar risk oluşturmaz. Zirai ilaçlar asla içecek veya gıda kaplarında saklanmamalıdır. Bir zirai ilacın orijinal kabı dışında bir kaptaki saklanması gerekiyorsa, kap açıkça ve uygun şekilde işaretlenmelidir.

Zirai ilaç kaplarının ve uygulama ekipmanlarının karıştırılması ve temizlenmesi, yalnızca uygun KKD giyilirken, yerleşim yeri ve yoğun nüfuslu alanların yanı sıra hassas çevresel alanlardan, özellikle de su ve su yollarından uzakta yapılmalıdır; böylece herhangi bir akış su sistemine girmez. Zirai ilaç uygulayanlar, zirai ilaç veya uygulama ekipmanını kullandıktan sonra el yıkamak ve kıyafet değiştirmek için uygun tesislere erişebilmelidir.

Daha fazla bilgi için:

[CropLife International. "Koruyuculuk" web sayfası \(Erişim Tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

3.5.6

Kimyasal tarım maddelerinin kaplarının ortadan kaldırılması, insan sağlığı ve çevre için riskleri en aza indirir. Çiftçiler mevcut oldukları yerlerde geri dönüşüm veya tedarikçiye iade programlarına katılırlar.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, boş zirai ilaç kaplarının insanlara ve çevreye zararını en aza indirecek şekilde depolanmasını ve bertaraf edilmesini sağlamaktır.

Tüm kaplar kullanımdan sonra doğru şekilde üç kez durulanmalıdır (doğru KKD kullanımı sağlanarak). Bulaşmaya veya zehirlenmeye yol açabileceğinden, yıkandıktan sonra bile kaplar hiçbir zaman herhangi bir amaç için tekrar kullanılmamalıdır.

Kullanılmış kapların yanlış bertarafı da havayı, toprağı, suyu ve yerel ekosistemleri kirletebilir. Geri dönüşüm veya tedarikçiye iade programları, kapları güvenli bir şekilde bertaraf etmek için en iyi seçenektir. Mümkün olduğunda, Üreticiler geri dönüşüm programlarının tanıtımına veya genişletilmesine katılmalıdır.

Daha fazla bilgi için:

[FAO Zirai İlaç Yönetimine İlişkin Uluslararası Davranış Kuralları – Yüksek Derecede Tehlikeli Zirai İlaçlara İlişkin Kılavuzlar \(2016\) \(Erişim Tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

[CropLife International. 'Kap Yönetimi' web sayfası \(Erişim Tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

3.5.7

İklim Değişikliği Azaltım

Çiftçiler uygun ve daha az tehlikeli uygulama tekniklerinin farkındadır ve onları benimser.

KÖÇ

Amaç, doğru ekipman ve uygulamaları kullanarak zirai ilaç uygulamasının etkinliğini en üst düzeye çıkarmak ve zararlı etkileri en aza indirmektir.

Çiftçiler ilaçlamadan önce rüzgâr hızı ve yönü, sıcaklık, nem ve atmosferik stabilite dahil olmak üzere hava koşullarını izlemelidir. Örneğin, zirai ilaçlar yağmurdan hemen önce uygulanmamalıdır; çünkü bu etkinliği azaltabilir, akış ve bulaşma risklerini artırabilir. Zirai ilaç sürüklenmesinin riskleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Rüzgâr ve daha yüksek sıcaklıklar sürüklenmeyi artırabilir (Su bazlı maddelerin buharlaşması daha yüksek sıcaklıklarda daha hızlı olduğundan, daha kolay sürüklenen daha küçük damlacıklara yol açar).

Uygulama ekipmanı belirli parametreler altında çalıştırılmak üzere tasarlanmıştır ve kullanılan belirli zirai ilaçlar için uygun olmalıdır. Ekipman ayrıca iyi durumda olmalı, delikler veya aşınmış bileşenler olmamalıdır. Bulaşma riskini azaltmak ve ekipmanı iyi çalışır durumda tutmak için her kullanımdan sonra temizlenmelidir.

Zirai ilaçlar ve uygulama ekipmanlarıyla çalışırken, insanlara ve çevreye olumsuz etkilerden kaçınmak için özel dikkat gösterilmelidir (Örneğin, çocukların malzemelere erişme riskinin azaltılması, içme suyu için kullanılan kuyulara dökülme riski vb.).

Daha fazla bilgi için:

[FAO, 'Zirai İlaç Uygulama Yönergeleri' web sayfası \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

[FAO, Zirai İlaçların Saha Uygulamasına İlişkin İyi Uygulamalar Rehberi \(2001\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

3.5.8

Zirai ilaç uygulaması aşağıdakileri sağlayarak olumsuz etkileri en aza indirir:

- (i) Etiket gerekliliklerine uyma;
- (ii) Uygun uygulama ekipmanı kullanma ve doğru şekilde kalibre etme;
- (iii) Uygun hava koşullarını dikkate alma;
- (iv) Bulaşmayı (örneğin, ilaçlama sürüklenmesi yoluyla) en aza indirme, insanlara ve çevreye zarar vermemek için uygun önlemler alma;

OÖÇ
BÇ

Amaç, zirai ilaç uygulamasının etkinliğini en üst düzeye çıkarmak, doğru ekipman ve uygulamaların kullanılmasıyla zararlı etkileri en aza indirmektir.

Zirai ilaçlar her zaman etiket talimatlarının tamamına veya satın alındığında dahil olan Malzeme Güvenlik Bilgi Formuna uygun olarak uygulanmalıdır.

Bulaşma risklerinin olduğu durumlarda (örneğin, ilaçlama sürüklenmesi yoluyla) bu sürüklenmeyi en aza indirmek, yerel halkı ve ekosistemleri herhangi bir olumsuz etkiden korumak için önlemler alınmalıdır. Bulaşma riskleri, özellikle zirai ilaçların uçaklar veya dronlar aracılığıyla havadan uygulanmasında yüksek olabilir. Bu durumlarda, yerel halk

(v) Zirai ilaç uygulandıktan sonra kısıtlı giriş aralıkları uygulama.

veya ekosistemler üzerindeki zararlı etkileri önlemek için yeterli tampon ve “uygulama yapılmayan” bölgeler oluşturulmalıdır.

Daha fazla bilgi için:

[FAO, 'Zirai İlaç Uygulama Yönergeleri' web sayfası \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

Prensip 4: Lif Kalitesi

Lif kalitesi, pamuğun pazarlanabilirliği ve değeri için esastır. Bu nedenle, sadece çiftçilerin geçim kaynaklarını olumlu etkilemekle kalmaz, aynı zamanda piyasa güvenine, bilinirliğe ve nihayetinde talebe de katkıda bulunur. Bu ilke, hem sağlıklı ve yüksek kaliteli bir ürün üretmek hem de kirlilik (kontaminasyon) ve çöpleri azaltmak için ekimden önce, ürün büyüme süreci sırasında ve hasat sonrası dönemlerde yerel olarak ilgili iyi uygulamalara odaklanmaktadır.

KRİTER 4.1 – Lif kalitesi korunur ve geliştirilir.

4.1.1	Toplumsal Cinsiyet Eşitliği / İklim Değişikliğine Uyum
<p>Yüksek kaliteli lif üretme olasılığını artırmak için tohum seçimi (mümkünse), ekim tarihi, ekim oranı, sıra aralığı, bitki büyümesi ve yabancı ot yönetimine yönelik yerele uygun iyi uygulamalar yürütülmektedir.</p>	<p>KÖÇ OÖÇ BÇ</p> <p>Amaç, çiftçilerin lifin doğal özelliklerini iyileştirmeye yardımcı olan uygulamaları dikkate alması ve seçmesidir.</p> <p>Pamuk öncelikle lifi için üretildiğinden, lifin kalitesi pazarlanabilirliği ve değeri için esastır. Pamuk lifinin değeri hem ondan üretilebilecek ipliğin kalitesiyle hem de ipliğin üretilebileceği verimlilikle ilgilidir – her ikisi de lif kalitesinden büyük ölçüde etkilenir. Pamuk liflerinin üç yaygın özelliği önemlidir: lifin doğal özellikleri (mukavemet, uzunluk, incelik ve tekdüzelik), çöp seviyesi (lifte kalan pamuk yaprağı) ve kirlilik (kontaminasyon) seviyesi (pamuk lifinde bulunan, pamuk lifi veya pamuk yaprağı olmayan herhangi bir şey). Bu Gösterge, lifin doğal özelliklerini iyileştirmeye odaklanmaktadır.</p> <p>Lif kalitesi tohum seçimi ile başlarken, tarım uygulamaları da lif kalitesini etkileyebilir. Better Cotton, lif kalitesinin aynı zamanda yerel koşullara (iklim, toprak, tohum mevcudiyeti vb.) bağlı olduğunu kabul eder ve çiftçileri kendi koşulları içinde mümkün olan en iyi seçimleri yapmaya teşvik eder. Bu işi üstlenenlere, genellikle kadın işçilere ve savunmasız durumdaki ve/veya dışlanma ile karşı karşıya kalan kişilere eğitim verilmelidir. Üretici bu faaliyetlerde Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesine danışmalı ve iş birliği yapmalıdır.</p>
<p>4.1.2</p>	
<p>Kirliliği (kontaminasyonu) önlemek adına toplama, depolama ve taşıma için yerele ilişkin iyi uygulamalar</p>	<p>KÖÇ OÖÇ</p> <p>Amaç çiftçilerin çöpleri, kirliliği (kontaminasyonu) ve pamuk lifine verilen hasarı en aza indiren uygulamaları dikkate alması ve seçmesidir.</p>

yürütülmektedir.

BÇ

Lifin uzunluk ve mukavemet gibi özelliklerinin çoğu, ürünün hasat edilmeye hazır olduğu zamana kadar belirlenmiştir. Bununla birlikte, lif kalitesini korumak ve pamuğun kirlenmemesini veya hasar görmemesini sağlamak için iyi hasat ve hasat sonrası yönetim uygulamaları esastır. Hasat zamanlaması ve yönetimi ile pamuğu paketlemek ve depolamak için kullanılan malzeme ve yöntemler de çöp seviyesini etkileyecektir. Polipropilen, polietilen veya diğer sentetik torbaların kullanıldığı yerlerde alternatifler teşvik edilmeli ve Üreticiler zaman içinde sentetik malzemeleri aşamalı olarak kullanmayı bırakmalıdır. Pamuk depolamak için yer seçimi, hasar riskini en aza indirmek için de kritik öneme sahiptir (ya yüksek nemden ya da konum çok kuruysa potansiyel yangınlardan).

Better Cotton, Üreticilerin lif kalitesini etkilemeye dair sınırlarının farkındadır ve defoliant veya nakliye uygulamaları gibi konular yalnızca Üreticinin sorumluluğu dahilindeyse değerlendirilecektir.

İlke 5: İnsana Yakışır İş

Adil ve güvenli çalışma koşullarının sağlanması, Better Cotton'ın pamuk tarımıyla uğraşan toplulukların refahını ve geçim kaynaklarını iyileştirmesi için merkezi öneme sahiptir. Aynı zamanda, Better Cotton Üyelerinin sürdürülebilirlik hedeflerine doğru ilerlemelerine yardımcı olmak için sorumlu tedarik zincirlerini teşvik etmenin ve pazar güveni oluşturmanın önemli bir bileşenidir. İlke 5 özünde, herkesin çocuk işçiliği, zorla çalıştırma, iş yerinde taciz, şiddet ve ayrımcılıktan uzak ve iyi çalışma koşullarından yararlandığı pamuk üretimine yönelik çalışmaktadır. Bunu başarmak için, yalnızca yasaklama yaklaşımının üzerine ve ötesine geçerek Üreticileri, işçi hakları ihlali risklerini ve vakalarını izleyen, bu risklerin uygun şekilde üzerine gidilmesini sağlayan bir İnsana Yakışır İş izleme sistemi kurmakla yükümlü kılmaktadır. Bu İlke ayrıca, onurlu istihdam koşullarını organize ve müzakere etme özgürlüğüne, şikâyet mekanizmalarına ve iyileştirmeye erişim sağlayan çalışma ortamları yaratmayı amaçlamaktadır. Bu İlke, asgari ücret ödemek ve/veya şeffaflığı ve sürekli ilerlemeyi sağlamak için bir gereklilik getirerek, Better Cotton'ın işçilerin geçinebilecekleri bir ücret almalarını destekleme konusundaki uzun vadeli hedefine doğru da ilk adımı atmaktadır. Son olarak İlke, ısı kaynaklı stres ve sanitasyon da dahil olmak üzere iş sağlığı ve güvenliği sorunlarını ele alma gereksinimlerini kapsar. Bu İlkenin baskın bir teması, göstergelerin uygulanmasının kadınlara ve savunmasız durumda ve/veya dışlanma ile karşı karşıya kalan kişilere özel bir odaklama gerektirdiğinin kabul edilmesidir. Better Cotton; insana yakışır çalışma koşulları, iyileştirilmiş geçim kaynakları ve işçi refahı yaratmanın, Üreticilerin tek sorumluluğunun ötesine geçen yapısal ve karmaşık bir konu olduğunu kabul etmektedir. 2030 stratejisi doğrultusunda Better Cotton, İ&K'nın ötesinde insana yakışır işi izleme, örgütlenme özgürlüğü ve toplu pazarlık, geçinmeye yetecek ücret ve sanitasyona daha iyi erişim gibi alanlarda çalışmaya devam etmeyi taahhüt etmektedir.

İnsana Yakışır İş İlkesi Rehberi:

İnsana Yakışır İş (İYİ) beklentileri; aile üyeleri, sezonluk, geçici veya göçmen işçiler ve taşeronlar, işçi komisyoncuları veya diğer üçüncü taraflar aracılığıyla işe alınan işçilerden herhangi biri dahil olmak üzere tüm işçiler için geçerlidir (ayrıca bkz. "İşçiler" tanımı). [Toplumsal kapsayıcılık taahhüdümüzle](#) uyumlu olarak, bu her zaman kadın işçileri, genç işçileri ve savunmasız durumda ve/veya dışlanma ile karşı karşıya kalan işçileri içerir.

Gösterge 1.1.5 doğrultusunda, tüm Üreticilerin ilgili iş kanunu ve yönetmeliklerine uyması beklenmektedir. Bu yasa ve yönetmeliklerin İ&K'daki gerekliliklerle uyumlu olmadığı durumlarda, daha katı olan gereklilikler geçerlidir.

Çalışma Hayatında Temel İlkeler ve Haklar:

Better Cotton, İYİ'yi teşvik etmeye ve tüm çiftçilerin ve işçilerin haklarının korunmasını sağlamaya kararlıdır. İYİ, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından "özgürlük, eşitlik, güvenlik ve insan onuruna yaraşır, kadınlar ve erkekler için verimli çalışma" olarak tanımlanmaktadır. Better Cotton'ın İYİ'ye yaklaşımı, ILO'nun ilk olarak 1998'de kabul edilen ve en son 2022'de değiştirilen Çalışma Hayatında Temel İlkeler ve Haklar Bildirgesi ile uyumludur. Bu beyan, uluslararası çalışma standartlarında geniş çapta atıfta bulunulan önemli bir temel ölçüt anlaşmasıdır. Örgütlenme özgürlüğü ve toplu pazarlık hakkı, zorla çalıştırmanın ortadan kaldırılması, çocuk işçiliğinin yok edilmesi, istihdam ve mesleğe ilişkin ayrımcılığın ortadan kaldırılması, güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı olmak üzere beş

temel çalışma ilkesini ortaya koymaktadır. Beyan, 187 ILO Üye Devletinin tamamına, ilgili Sözleşmeleri onaylamış olsun ya da olmasın, bu beş alandaki ilkelere ve haklara saygı göstermeyi ve bunları teşvik etmeyi taahhüt ettirir.

KRİTER 5.1 – İşçi hakları ihlali risklerini ve vakalarını tanımlayan ve ele alan etkili bir sistem mevcuttur.

5.1.1

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

İşçi hakları ihlali risklerini ve vakalarını düzenli olarak izlemek için bir sistem mevcuttur. Bu sistemde:

- (i) İzleme sisteminden sorumlu kişi(ler) açıkça tanımlanır, çiftçiler ve işçiler izleme sisteminin işleyişinde temsil edilir;
- (ii) Risklerin tanımlandığı durumlarda, bunları ele almak ve bunların artmasını önlemek için hızlı önlemler alınır.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ*

Bir izleme sisteminin amacı, işçi hakları ihlali risklerinin ve vakalarının hem belirlenmesi hem de ele alınmasını sağlayarak işçi haklarının korunmasına yardımcı olmaktır.

Tarım sektöründe iş gücü ihlali vakalarının belirlenmesi, çocuk ve zorla çalıştırma gibi konuların hassas, gizli doğası ve çiftlik işlerinin kayıt dışı yapısı nedeniyle zor olabilir. Bu Göstergenin amacı, bir geleneksel uyum yaklaşımından (belirli iş gücü ihlallerini tespit etmeye odaklanan), bir “değerlendirme ve ele alma” zihniyetine geçmektir. Bu yaklaşımla, potansiyel iş gücü ihlallerini öngörme ve azaltmanın yanı sıra, tespit edilen herhangi bir olayı ele almaya odaklanılır.

İzleme sistemi, işçi profillerinden, çiftçiler ve işçilerle anketlerden ve odak gruplarından, çiftlik ziyaretlerinden ve yoğun çalışma dönemlerinde işçi görüşmelerinden, ilaveten topluluk paydaşlarıyla (örneğin okullar, yerel yönetim veya yerel kadın grupları) yapılan danışmalardan elde edilen bilgileri içerebilir. Sistem en azından, zorla çalıştırma ve çocuk işçiliği, ayrımcılık, iş yerinde şiddet ve taciz, örgütlenme özgürlüğü ve toplu pazarlık, sağlık ve güvenlik endişelerine dair riskleri izlemelidir. OÖÇ'lerin ve BÇ'lerin ayrıca aşırı fazla mesai risklerini belirlemek için çalışma saatlerini ve ücretlerin kayıtlarını, ayrıca herhangi bir kaza kaydını tutmaları beklenmektedir. Sistemin, çeşitli insan grupları, özellikle de kadınlar ve savunmasız durumdaki ve/veya dışlanma ile karşı karşıya kalan kişiler için farklı riskleri hesaba katması gerekir.

Sistemden sorumlu bir birey veya komite belirlenebilir, ancak işçiler (ve bir ÜB için çiftçiler) ve kadınlar da temsil edilmelidir. BÇ'lerde, katılım için resmi bir işçi temsilcisinin seçilmesi önerilir. Birey veya komite, Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesine düzenli olarak danışmalı ve iş birliği yapmalıdır.

İzleme sisteminin etkinliği Better Cotton değerlendirmeleri sırasında değerlendirilecektir. Bu, sistemin iş gücü risklerini veya olaylarını proaktif olarak tanımlayıp tanımlamadığına ve

sorunu iyileştirmek/çözmek ve/veya önlemek için etkili bir şekilde önlemler alıp almadığına göre değerlendirilecektir. İyi işleyen bir izleme sistemi, Üreticiyi bu ilke kapsamındaki tüm gereksinimleri karşılamada destekleyecektir.

*Sadece 25'ten fazla işçisi olan BÇ'ler için

5.1.2

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Tüm işçilerin, hak ihlalleriyle ilgili endişelerini dile getirmek ve bunların üstüne gitmek için tarafsız, etkili ve güvenli kanallara erişimi vardır. Bu yöntemler mevcut, güvenilir şikâyet mekanizmalarını veya varsa diğer sistemleri kullanmalıdır.

KÖÇ
OÖÇ

Amaç, Üreticinin Better Cotton Çiftliklerindeki tüm işçilerin güvenli ve güvenilir kanallar aracılığıyla endişelerini veya şikâyetlerini dile getirebilmelerini sağlamasıdır. Bu endişeler uygun düzeyde dikkate alınmalı, araştırılmalı, takip edilmeli ve gerektiğinde daha fazla destek için üçüncü taraflara yönlendirilmelidir.

Şikâyet mekanizması, paydaşların örneğin ayrımcılık veya adil olmayan çalışma koşullarından olumsuz etkilenmeleri durumunda şikâyette bulunmalarına olanak tanır. Şikâyet mekanizmaları; tüm işçiler için (kadınlar ve savunmasız durumdaki ve/veya dışlanma ile karşı karşıya kalan kişiler dahil), gizli, tarafsız, ücretsiz ve misilleme yapılmadan, güvenli bir şekilde erişilebilir olmalıdır. Etkili olması için, mekanizma aracılığıyla dile getirilen endişelerin zamanında ve tatmin edici bir şekilde ele alınmasını sağlamalıdır. İşçiler şikâyetleri isimsiz olarak dile getirebilmelidir.

Şikâyetler; çocuk işçiliği, zorla çalıştırma, ayrımcılık, iş yerinde şiddet ve taciz, örgütlenme özgürlüğü, standart altı çalışma koşulları veya istismarcı işe alım uygulamaları gibi paydaşın olumsuz etkilendiği herhangi bir sorunu veya endişeyi içerebilir. Toplumsal cinsiyetle ilgili şikâyetler ve şikâyet mekanizmalarına kapsayıcı erişim sağlamak için Toplumsal Cinsiyet Liderine veya Toplumsal Cinsiyet Komitesine danışılmalıdır.

Etkili şikâyet mekanizmalarının halihazırda mevcut olduğu durumlarda, işçilerin farkında olmaları, eğitilmeleri ve erişebilmeleri koşuluyla bunlar kullanılabilir. Bazı durumlarda, mevcut şikâyet mekanizmalarının etkili bir şekilde çalışması için güçlendirilmesi veya uyarlanması gerekebilir.

Daha fazla bilgi için:

[BM İş Dünyası ve İnsan Haklarına İlişkin Yol Gösterici İlkeler, Yol Gösterici İlke 31 \(2011\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

5.1.3

İşçi hakları ihlallerinin meydana geldiği durumlarda, mağdurlar korumaya ve iyileştirmeye erişebilir. Mağdurların gizliliği ve güvenliği süreç boyunca korunur.

KÖÇ
OÖÇ

Amaç, Üreticinin herhangi bir iş hakkı ihlali mağdurunun destek, koruma ve çözüme erişebilmesini sağlamasıdır. İyileştirme, işleri doğru hale getirme sürecini ifade eder – amaç mağdurun herhangi bir zarar verilmeden önceki durumuna mümkün olduğunca geri getirilmesine yardımcı olmaktır.

İşçi hakları ihlalleri; çocuk işçiliği veya zorla çalıştırma, ayrımcılık, iş yerinde şiddet ve taciz, örgütlenme özgürlüğüne ve toplu pazarlık hakkına müdahale, standart altı çalışma koşulları veya istismarcı işe alım uygulamalarını içerir.

Duruma bağlı olarak iyileştirme, eski haline getirmeyi, rehabilitasyonu, tazminatı (hem finansal hem de finansal olmayan), yaptırımları veya cezaları ve yeniden meydana gelmesini önlemeye yönelik önlemleri içerebilir.

Bazı durumlarda, işçi hakları ihlalleri cezai bir suç teşkil eder ve şikâyetçinin istekleri doğrultusunda ve yerel ceza hukuku çerçevesinde ele alınmalıdır. Talep edilmesi halinde ve mümkün olduğunda Üretici, şikâyetçinin yasal çözüme erişimini desteklemelidir.

Çözüm doğrudan Üretici tarafından sağlanmayabilir, ancak zamanında ve ilgili yönlendirmeleri sağlamak için yeterli önlemler alınmalıdır. Mevcut güvenilir kuruluşlar veya çözüm sağlayacak yapılar, yürürlükte oldukları yerde kullanılmalıdır. Hem kısa vadeli hem de uzun vadeli iyileştirme önemlidir. Kısa vadeli odak noktası doğrudan zararı gidermektir. Uzun vadeli iyileştirme, mağdur üzerindeki potansiyel uzun vadeli etkilerin ele alınmasına ve ihlalin bir daha meydana gelmemesini sağlamak için önleyici tedbirlerin alınmasına odaklanmaktadır. Toplumsal cinsiyetle ilgili herhangi bir işçi hakları ihlali için Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesi dahil edilmelidir.

Daha fazla bilgi için:

[Ergon Associates, İyileştirmeyi Anlamak \(2018\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

[Etik Ticaret Girişimi, ETİ Temel Kodu \(Erişim Tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

5.1.4

İşçilerin tarafsız, etkili ve güvenli bir yardım hattına veya başka bir şikâyet mekanizmasına erişimi vardır. Herhangi bir işçi hakları ihlali mağduru desteğe ve çözüme erişebilir.

BÇ

Amaç, **işçilerin** endişelerini veya şikâyetlerini güvenli bir şekilde dile getirebilmeleri ve bu endişelerin ele alınmasını sağlamaktır. İşçi hakları ihlallerinin mağdurları, zararın giderilmesi ve bir çözümlenme bulunması sürecini ifade eden çözüme erişebilmelidir.

Şikâyet mekanizması, paydaşların örneğin ayrımcılık veya adil olmayan çalışma koşullarından olumsuz etkilenmeleri durumunda şikâyetinde bulunmalarına olanak tanır. Şikâyet mekanizmaları; tüm **işçiler** için (kadınlar ve savunmasız durumdaki ve/veya dışlanma ile karşı karşıya kalan kişiler dahil), gizli, tarafsız, ücretsiz ve misilleme yapılmadan güvenli bir şekilde erişilebilir olmalıdır. Etkili olması için, mekanizma aracılığıyla dile getirilen endişelerin zamanında ve tatmin edici bir şekilde ele alınmasını sağlamalıdır. **İşçiler** şikâyetleri isimsiz olarak dile getirebilmelidir.

Duruma bağlı olarak iyileştirme, eski haline getirmeyi, rehabilitasyonu, tazminatı (hem finansal hem de finansal olmayan), orantılı yaptırımları veya cezaları ve yeniden meydana gelmesini önlemek için önlemleri içerebilir.

Bazı durumlarda, işçi hakları ihlalleri cezai bir suç teşkil eder ve şikâyetçinin istekleri doğrultusunda ve yerel ceza hukuku çerçevesinde ele alınmalıdır. Talep edilmesi halinde ve mümkün olduğunda Üretici, şikâyetçinin yasal çözüme erişimini desteklemelidir.

Mevcut güvenilir şikâyet mekanizmaları veya şikâyet kanalları ve mevcut iyileştirme süreçleri, etkili ve kapsayıcı oldukları sürece kullanılabilir. Çiftlikteki tüm **işçiler** şikâyet mekanizmasına nasıl erişeceklerinin farkında olmalıdır. Toplumsal cinsiyetle ilgili herhangi bir işçi hakları ihlali için Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesi dahil edilmelidir.

Daha fazla bilgi için:

[BM İş Dünyası ve İnsan Haklarına İlişkin Yol Gösterici İlkeleri, Yol Gösterici İlke 31 \(2011\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

KRİTER 5.2 – Çiftçiler ve işçiler işçi haklarını anlamaktadır.

5.2.1

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Çiftçiler ve işçiler iş yerindeki temel ilkeleri ve hakları anlar. Bunlara aşağıdakiler dahildir:

- (i) Örgütlenme özgürlüğü ve toplu pazarlık;
- (ii) Güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı;
- (iii) Ayrımcılığa, zorla veya zorunlu çalıştırmaya ve çocuk işçiliğine karşı koruma.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, İYİ'yi tanıtmanın önemli bir adımı olarak, Üreticinin tüm işçilerin işteki temel haklarının farkında olmalarını sağlamasıdır. İşçiler haklarının farkına vardıklarında, bu hakları daha iyi savunabilir ve hakları ihlal edildiğinde destek veya çözüm arayabilirler.

Üreticiler, işçilerin haklarını iyi anlamalarını sağlamak için eğitim, bilinçlendirme ve diğer faaliyetlerin yürütülmesinden sorumludur. İş gücü sorunları üzerinde çalışan ve tarım işçilerini destekleyen diğer yerel kuruluşların yanı sıra Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesi ile iş birlikleri şiddetle teşvik edilmektedir.

Daha fazla bilgi için:

[ILO, Çalışma Hayatında Temel İlkeler ve Haklar Bildirgesi \(1998'de kabul edildi ve 2022'de değiştirildi\) \(Erişim Tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

KRİTER 5.3 – Çocuk işçiliği yoktur, çocukların ve genç işçilerin hakları korunur.

5.3.1

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Çocuklar ve genç işçiler, ILO Sözleşmeleri 138 ve 182 uyarınca ve Şekil 1'de belirtildiği gibi yalnızca güvenli ve yaşa uygun görevleri yerine getirirler.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Şekil 1.

Yaş aralığı	İşin Kabul Edilebilir Niteliği	Yasak (18 yaşın altındaki tüm çocuklar için)
15 – 17 (Belirtilen ülkelerde 14 - 17 ⁶) İstihdam için ulusal asgari yaş daha yüksekse, ulusal asgari yaş geçerlidir.	<ul style="list-style-type: none">• Çalışma en fazla haftada 48 saati geçmez;• İş güvenli, yaşa uygundur ve yeterli gözetim ve eğitim sağlanır.	<ul style="list-style-type: none">• Her türlü tehlikeli iş (doğası veya yürütüldüğü koşullar gereği, 18 yaşın altındaki kişilerin sağlığına, güvenliğine veya ahlakına zarar verme olasılığı olan işler)⁷;• Çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri (her türlü kölelik veya çocuk satışı ve kaçakçılığı, borç esareti, serflik ve zorla veya zorunlu çalıştırma gibi köleliğe benzer uygulamalar dahil).
13-14 (Belirtilen ülkelerde 12 - 13 ⁸)	Ulusal yasaların veya düzenlemelerin izin verdiği durumlarda, aşağıdaki şekillerde hafif işler yapılabilir: <ul style="list-style-type: none">• Haftada 14 saati veya yasalarca tanımlanan günlük veya haftalık en fazla çalışma saatini (hangisi daha düşükse) aşmamak;• Çocuğun sağlığına veya gelişimine zarar vermemek (örneğin, yeterli dinlenme sağlanır);• Eğitime müdahale etmemek;• Tüm görevler için yetişkin gözetimi sağlamak.	

Kriter 5.3 için Rehber: Çocuk İşçiliği:

Better Cotton çiftçileri ve ortakları, çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasına ve çocukların kişiliklerinin, zihinsel ve fiziksel yeteneklerinin tam potansiyeline ulaşması için mümkün olan en geniş fırsata sahip olmalarını sağlamaya kararlıdır. Bu yaklaşım, 1973 tarihli ILO Asgari Yaş Sözleşmesi (No. 138) ve 1999 tarihli ILO Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimleri Sözleşmesi (No. 182) ile uyumludur. Çocuk işçiliği, ILO tarafından 'çocukları çocukluklarından, potansiyellerinden ve onurlarından mahrum bırakan, fiziksel ve zihinsel gelişimlerine zarar veren iş' olarak tanımlanmaktadır. Zihinsel, fiziksel, sosyal veya ahlaki açıdan tehlikeli ve

⁶ Bazı ülkelerde, istihdam için asgari yaş (15 yerine) 14 ve hafif işler için (13 yerine) 12 olarak belirlenmiş olabilir.

⁷ Yerel veya ulusal düzenlemelerin tehlikeli işlerle ilgili özel koşullar (veya 18 yaşın altındaki işçiler için koşullar) sağladığı durumlarda, bunlara uyulmalıdır.

⁸ Bazı ülkelerde, istihdam için asgari yaş (15 yerine) 14 ve hafif işler için (13 yerine) 12 olarak belirlenmiş olabilir.

çocuklar için zararlı olan ve/veya okullarına müdahale eden işleri ifade eder. Çocuklar evde, çiftlikte veya diğer çalışma alanlarında çalışarak çocuk işçiliğine maruz kalabilirler. Birçok sektörde olduğu gibi, tarımda da çocuk işçiliğinin temel nedenleri genellikle yoksulluk ve eğitime yetersiz erişim ile bağlantılıdır. Bu alandaki çabalar, tarımla uğraşan toplulukların geçim kaynaklarını iyileştirmeye yönelik faaliyetlerle birlikte çalışmalıdır ve hükümetler, yerel topluluk liderleri ve taban örgütleri ile iş birliği gerektirmektedir.

Çocukların pamuk çiftliklerinde yaptıkları tüm işler çocuk işçiliği olarak kabul edilmez ve çoğu durumda çocuklar ailelerine önemli destek sağlar ve çiftçilik becerilerini öğrenebilirler. Bununla birlikte, çiftçilerin ve işçilerin ayrımı anlamaları önemlidir, böylece çocuklar yalnızca sağlıklarına veya eğitimlerine müdahale etmeyen, güvenli ve yaşa uygun görevleri gözetim altında yerine getirirler.

Kız çocukları için çocuk işçiliğini tespit etmek daha zor olabilir, çünkü emekleri genellikle ev veya aile çiftliğinin içindedir. Tarımla uğraşan birçok toplulukta, kızlar evde çalışmak ve evlenmek için erkeklerden daha erken ortaokuldan çekilirler, bu da okuryazarlıklarını ve beceri gelişimlerini etkiler. Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesi bu konunun ele alınmasında yer almalıdır.

Tehlikeli işler: Tehlikeli işler tarımsal kimyasalların, zirai ilaçların ve gübrelerin uygulanmasını, tehlikeli ekipmanların (keskin aletler gibi) kullanılmasını, ağır malzemelerin/malların kaldırılmasını veya taşınmasını ya da uzun saatler veya aşırı sıcaklıklarda çalışmayı içerir, ancak bunlarla sınırlı değildir. Genç bir işçi tarafından gerçekleştirilen her faaliyet bir yetişkin tarafından denetlenmelidir. 182 sayılı ILO Sözleşmesi evrensel olarak onaylanmıştır, bu nedenle tüm ILO Üye Devletleri çocukların gerçekleştiremeyeceği tehlikeli görevlerin bir listesini belirlemelidir.

Çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri: ILO tarafından tanımlanan çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri şunları içerir:

- Çocukların satışı ve ticareti, borç esareti ve serflik ve silahlı çatışmada kullanılmak üzere çocukların zorla veya zorunlu olarak silah altına alınması da dahil olmak üzere zorla veya zorunlu çalıştırma gibi her türlü kölelik veya köleliğe benzer uygulamalar;
- Doğası veya yürütüldüğü koşullar gereği çocukların sağlığına, güvenliğine veya ahlakına zarar vermesi muhtemel olan işler.

Daha fazla bilgi için:

[ILO, Asgari Yaş Sözleşmesi \(No. 138\) \(1973\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

[ILO, Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimleri Sözleşmesi \(No. 182\) \(1999\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

[ILO, NATLEX Çalışma, sosyal güvenlik ve ilgili insan hakları mevzuatı veri tabanı \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

KRİTER 5.4 – Zorla çalıştırma yoktur ve işçiler özgürce istihdam edilir.

Kriter 5.4 için Rehber: Zorla Çalıştırma:

1930 tarihli ILO Zorla Çalıştırma Sözleşmesi'nin (No. 29) 2.1. maddesi uyarınca zorla çalıştırma, 'herhangi bir ceza tehdidi altında, herhangi bir kişiden talep edilen ve söz konusu kişinin kendisinin gönüllü olarak teklif etmediği tüm iş veya hizmetler' olarak tanımlanmaktadır. Bu iki temel boyut – ceza tehdidi ve işin istemsiz doğası – bu Kriter kapsamındaki dört Göstergede yansıtılmaktadır. Bunlar ILO'nun 11 zorla çalıştırma göstergesi ile uyumludur, ancak pamuk tarımı durumunda en yaygın risk faktörlerine odaklanmaktadır. Kriter 5.4 kapsamındaki her bir Gösterge, ILO'nun ilgili 11 zorla çalıştırma göstergesine göre haritalandırılmıştır.

Zorla çalıştırmanın potansiyel risklerinin tanımlandığı durumlarda, bu riskler derhal ele alınmalı ve yeniden ortaya çıkmalarını önlemek için düzeltici eylemler uygulanmalıdır. Zorla çalıştırma olaylarının tespit edildiği durumlarda, Üretici çözüme güvenli erişim sağlamalıdır (Kriter 5.1'e göre).

Daha fazla bilgi için:

ILO, Zorla Çalıştırma Göstergeleri

5.4.1

İşçiler aşağıdakileri anlar ve özgürce kabul eder:

- (i) Başlamadan önce işin hüküm ve koşulları (sözlü veya yazılı sözleşmeler yoluyla);
- (ii) Koşullarda veya işin niteliğinde herhangi bir değişiklik (örneğin, fazla mesai).

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, **işçilerin** özgürce ve adil bir şekilde istihdam edilmesini, işlerinin hüküm ve koşulları konusunda aldatılmamalarını sağlamaktır.

Aldatma, bir işverenin başlangıçta kararlaştırılanları yerine getiremediği veya **işçinin** uzlaşması olmadan beklentileri değiştirdiği yanlış vaatlerle ilgilidir. Aldatıcı işe alım uygulamaları veya **işçinin** uzlaşması olmadan çalışma saatleri, ödeme koşulları, işin niteliği, görevler veya diğer koşullardaki değişiklikler, ILO'nun 11 zorla çalıştırma göstergesinden biri olarak kabul edilir.

Tüm **işçiler**, işe başlamadan önce işin hüküm ve koşullarını belirgin bir şekilde anlama ve bu şartları özgürce kabul etme fırsatına sahip olmalıdır. Bu, bir aile üyesinin yerine geçenler gibi herhangi bir vekil **işçileri** de içerir. Tercihen bu koşullar yazılı (veya resme dayalı) bir anlaşma veya sözleşme ile tanımlanmalıdır (ayrıca bkz. Kriter 5.10). Bunun mümkün olmadığı durumlarda, sözlü anlaşma yoluyla açıklanabilirler. İster yazılı ister sözlü olsun,

anlaşma işçinin anladığı bir dilde olmalıdır. Çalışma saatleri veya ödeme planları gibi sonradan ortaya çıkan değişikliklerin de işçilere iletilmesi ve onlar tarafından kabul edilmesi gerekir.

Daha fazla bilgi için:

[ILO, Zorla Çalıştırmanın Göstergeleri: Aldatma, Savunmasızlığın Kötüye Kullanılması \(2012\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

5.4.2

İşe alım ücretleri veya ilgili maliyetler, bir işveren veya başka bir üçüncü tarafça işçilerden doğrudan veya dolaylı olarak (ücret ve yan haklardan kesinti yoluyla) tahsil edilmez.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, işe alım ücretlerinin ödenmesi sonucunda işverenlere veya diğer üçüncü taraflara borçlu olma olasılığını azaltarak işçilerin özgürce ve adil bir şekilde istihdam edilmesini sağlamaktır.

Bir işi güvence altına almak için işe alım ücreti ödemesi gereken işçilerin işverenlerine veya işe alım görevlisine borçlu olma olasılıkları daha yüksektir, bu da işten ayrılmalarını zorlaştırır ve zorla veya zorunlu çalıştırma risklerini artırır.

İşe alım ücretleri, işçinin istihdamı veya işe yerleştirmeyi güvence altına alması için, dayatmalarının veya tahsilatlarının şekli, zamanlaması veya yeri ne olursa olsun, işe alım sürecinde ortaya çıkan herhangi bir ücret veya maliyeti ifade eder. İlgili maliyetler, diğerlerinin yanı sıra seyahat, konaklama, ekipman veya idari maliyetlere atıfta bulunabilir.

Daha fazla bilgi için:

[ILO, Zorla Çalıştırmanın Göstergeleri: Savunmasızlığın Kötüye Kullanılması \(2012\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

[ILO, Adil işe alım için genel ilkeler ve operasyonel yönergeler ve işe alım ücretlerinin ve ilgili maliyetlerin tanımı \(2019\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

5.4.3

İşçiler, işe alımdan işin bitimine kadar tüm çalışma döngüsü boyunca herhangi bir noktada tehdit veya ceza korkusuyla ile karşı karşıya kalmazlar. Bunlar, diğerlerinin yanı sıra, ücretlerin veya belgelerin alıkonulmasını, hareket kısıtlamalarını veya şiddet tehditlerini içerir.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, **işçilerin** özgürce ve adil bir şekilde istihdam edilmelerini ve işten ayrılma güçlerini kısıtlayabilecek tehditlere veya diğer cezalara maruz kalmamalarını sağlamaktır.

Tehdit edilen veya korkutulan **işçiler**, koşullar hakkında şikâyet edemediklerini, iyileştirme talep edemediklerini veya işlerini bırakamadıklarını hissedebilirler. Fiziksel ve cinsel şiddet bir gözdağı verme taktiği ve zorla çalıştırmanın güçlü bir göstergesidir. Kadınların ve savunmasız durumlarda ve/veya dışlanma ile karşı karşıya kalan **işçilerin** tehdit ve zorlama hedefi olma olasılığı daha yüksektir. Belgelerin alıkonması pasaportları veya kimlik belgelerini içerebilirken, diğer cezalar kişisel eşyaların alıkonulması olabilir. **İşçiler** ayrıca fiziksel, finansal veya psikolojik kısıtlamalar olmaksızın çiftlikten veya iş yerinden ayrılmakta özgür olmalıdır.

Bu Gösterge, zorla çalıştırma Kriteri içinde yer aldığından, özgür olmayan çalışma durumunda gözdağını veya ceza tehditlerini özellikle ele almaktadır. Gözdağı ve ceza tehdidinin varlığının her zaman bir zorla çalıştırma olayına işaret etmeyebileceğini, ancak taciz anlamına gelebileceğini lütfen unutmayın (Gösterge 5.9.1'de ele alınmıştır).

Daha fazla bilgi için:

[ILO, Zorla Çalıştırmanın Göstergeleri: Hareketin kısıtlanması, Kimlik belgelerinin saklanması, Ücretlerin alıkonulması, Fiziksel ve cinsel şiddet, Gözdağı ve tehditler, Kötü çalışma ve yaşam koşulları \(2012\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

5.4.4

İşçiler sözlü veya yazılı anlaşmalar doğrultusunda işten ayrılmakta özgürdür.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, **işçilerin** özgürce ve adil bir şekilde istihdam edilmelerini, sözlü veya yazılı anlaşmaları doğrultusunda (yani, bildirim süresi) - her koşulda - işlerini bırakmakta özgür olmalarını sağlamaktır.

İşçiler işlerini bırakmakta özgür değillerse, bu genellikle zorla çalıştırmanın güçlü bir göstergesidir. **İşçiler** işverene veya üçüncü bir kişiye veya başka bir nedenle bir borcun geri ödenmesinin bir koşulu olarak bir işe bağlı olmamalıdır. Borç esareti, özellikle borçların işveren tarafından manipüle edildiği veya şişirildiği durumlarda, tarım **işçilerini** etkiler ve **işçileri** borcu geri ödemek için işe bağımlı kılar.

Daha fazla bilgi için:

[ILO, Zorla Çalıştırmanın Göstergeleri: Hareketin kısıtlanması, Tecrit, Borç esareti \(Erişim Tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

KRİTER 5.5 – Çiftçiler ve işçiler örgütlenme özgürlüğü ve toplu pazarlık hakkına sahiptir.

5.5.1

Çiftçiler ve işçiler kendi seçtikleri bir örgütü kurma veya örgüte katılma ve müdahale veya tehdit olmadan toplu olarak görüşme haklarının bulunması konusunda bilgilendirilir.

Etkili bir toplu pazarlık süreci ile üzerinde anlaşmaya varılan tüm şartlara her iki tarafça da uyulmaktadır.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, tüm çiftçilerin ve işçilerin, haklarını iletirmek ve savunmak amacıyla, önceden izin almaksızın bir örgüt kurmayı veya örgüte katılmayı seçmekte özgür olmalarıdır. Bu tür kuruluşların özgürce ve bağımsız olarak faaliyet göstermelerine izin verilmelidir.

“Toplu pazarlık” terimi, bir grup çiftçi veya işçi (ya da çiftçi veya işçi örgütleri) ile bir veya daha fazla işveren/imtiyaz sahipleri/kümeler veya bunların örgütleri arasında gerçekleşen tüm görüşmeleri ifade eder. Bu tür görüşmelerin çalışma koşullarını, işe alım şartlarını (örneğin ücretler, çalışma süresi, eğitim, eşit muamele, iş güvenliği ve sağlığı) ve/veya fiyatları (çiftçilerin durumunda) kabul etmek de dahil olmak üzere birden fazla amacı olabilir. Ek olarak görüşmeler, uyuşmazlıkların çözümü için kurallar ve prosedürler üzerinde anlaşmaya varmak da dahil olmak üzere her iki taraf arasındaki ilişkileri düzenleyebilir.

İşçi örgütleri sendikalar veya diğer yapılar olabilir.

Daha fazla bilgi için:

[ILO, Örgütlenme Özgürlüğü ve Örgütlenme Hakkının Korunması Sözleşmesi, 1948 \(No. 87\) \(Erişim Tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

[ILO, Toplu Pazarlık Sözleşmesi, 1981 \(No. 154\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

5.5.2

Örgüt kurma veya örgüte katılma veya toplu pazarlıkla ilgili işçilere karşı herhangi bir müdahale, ayrımcılık veya misilleme yoktur.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, işçilerin işçi örgütlerinin faaliyetlerine ve/veya toplu pazarlığa özgürce ve güvenli bir şekilde katılabilmesini sağlamaktır. İşçinin bu tür bir katılımdan kaynaklı haksız ve olumsuz sonuçlardan korunması gerekir. Üretici, işçiler tarafından örgütlenme ve/veya toplu pazarlık yapma özgürlüklerinin engellediğini düşündüren açık veya gizli herhangi bir faaliyette bulunmamalıdır.

İşçi örgütlerinin faaliyetleri, kendi tüzüklerini ve kurallarını hazırlamayı, temsilcilerini özgürce seçmeyi, yönetimlerini organize etmeyi, toplantılar ve kampanyalar da dahil olmak üzere programlarını formüle etmeyi içerebilir. Bu tür faaliyetlere müdahale, işçilere bir

örgüte katılmamaları için sunulan teşvikler/rüşvetler, işçilerin bir işçi örgütünden ayrılması veya katılmaması için zorlanması ve işçi örgütü toplantılarının veya seçimlerinin gözetim altında tutulması anlamına gelebilir. Bir işçi örgütüne katılımlarıyla ilgili olarak işçilere karşı ayrımcılık ve misilleme, sözleşmelerin feshi, zorla transferler veya diğer zorlayıcı eylemler, ceza tehditleri ve fiili cezalar (yani, azaltılmış ücretler veya aşırı fazla mesai) gibi aşırı yaptırımları ifade eder.

İşçi örgütlerinin ulusal veya uluslararası federasyonlara ve konfederasyonlara katılma hakkı ve bunlar aracılığıyla görüşülen ve toplu olarak kabul edilen hüküm ve koşullara saygı gösterilmesi onaylanır ve kabul edilir.

Yerel yasaların işçi örgütlerinin çalışmasını yasakladığı ülkelerde Üreticiler, işçilerin müdahale, ayrımcılık veya misilleme korkusu olmadan alternatif işçi temsil yolları arayabilmelerini sağlamaktan sorumludur. Yerel yasalara saygı gösterirken, bu alternatif işçi temsil yolları, işçilerin işverenleriyle etkili bir diyalog mekanizmasına sahip olmalarını sağlamalıdır.

KRİTER 5.6 – İş gücü uygulamalarında ayrımcılık yoktur.

5.6.1

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

İşe alma, görevler, tazminat, eğitime erişim, terfi, işten çıkarma veya emeklilik dahil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere iş gücü uygulamalarında ayrımcılık yoktur.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, tüm işçilere herhangi bir şekilde ayrımcılık yapılmadan, eşit muamele edilmesini sağlamaktır.

Bu, işin yeterliliği veya doğasında olan gerekliliklerine ilişkin olmayan herhangi bir özelliğe dayalı ayrımcılığı ifade eder. Toplumsal cinsiyet kimliği veya cinsiyet özellikleri, cinsel yönelim, yaş, milliyet, etnik köken, dil, ırk, sınıf, kast, sosyal statü, din, inanç, yetenek ve engellilik, sağlık, siyasi ilişki, siyasi görüş, sendika veya diğer işçi örgütlerine üyelik, medeni durum veya hamileliğe (zorunlu hamilelik testleri dahil) dayalı ayrımcılığı içerir, ancak bunlarla sınırlı değildir. Aynı iş için daha düşük ücretlerde (yani eşit değerde iş) ve ödeme geleneklerinde – örneğin, erkek meslektaşlar (kocalar, babalar vb.) veya diğer üçüncü taraflar aracılığıyla ödeme – çalışma koşulları ve sosyal haklar, eğitime erişim, iş yeri tesislerine erişim ve daha fazlasında ayrımcılık gözlemlenebilir.

Tüm işçiler potansiyel ayrımcılık vakalarının Kriter 5.1 kapsamındaki şikâyet mekanizması aracılığıyla gündeme getirilebileceğini bilmelidir. Üreticiler, ayrımcılık yapmama konusundaki sözlü veya yazılı davranış kurallarını tüm işçilerle paylaşmaya teşvik edilir.

Bu Gösterge ayrıca, işin yeterliliği veya doğasında olan gerekliliklerine ilişkin olmayan herhangi bir özelliğe bakılmaksızın, eşit iş için eşit ücret sağlanmasını da kapsar.

KRİTER 5.7 – İşçilere en az asgari ücret ödenir.

5.7.1

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

İşçilere, tarım için geçerli olan yasaya uygun ulusal veya bölgesel asgari veya toplu olarak kararlaştırılan ücret doğrultusunda en azından asgari ücret ödenir. Ücretler adil bir biçimde ve zamanında ödenir.

OÖÇ
BÇ

Amaç, işçilere asgari bir beklenti olarak en azından yerel asgari ücret veya eşdeğer ödemeyi sağlayarak tüm işçilerin insana yakışır bir yaşam sürmelerini desteklemektir. Asgari ücretin çoğu durumda, insana yakışır bir yaşam standardını garanti etmek için yine de yeterli olmadığı kabul edilmektedir. Uzun vadeli hedef, işçilerin geçinmeye yetecek ücret almalarını desteklemektir (Better Cotton'ın geçim gelirleri, geçinmeye yetecek ücret ve geçim kaynaklarına yaklaşımı hakkında daha fazla bilgi için bkz. www.bettercotton.org).

İlk adım olarak, bu gereklilik ücretlerde şeffaflığı artırmayı ve mevcut ücret ile geçinmeye yetecek ücreti arasındaki boşluğu tanımlamaya yardımcı olmayı amaçlamaktadır, böylece bu boşluğu kapatmak için toplu eylem yapılabilir.

Asgari ücret, tarım için geçerli olan yasal ulusal veya bölgesel asgari ücret veya toplu olarak kararlaştırılan ücret olarak tanımlanır. Bunların hiçbirinin bulunmadığı durumlarda, benzer işler için yerel geçerli ücret asgari ücret olarak kabul edilecektir.

İşçilere parça ücreti ödendiği durumlarda ücretler, işçilerin normal çalışma saatlerinde ve normal çalışma koşullarında (örneğin, bir işçinin sağlığını korumak için yeterli çalışma molaları ile) en azından asgari ücretin eşdeğerini kazanmaları için yeterli olmalıdır. Normal çalışma koşullarında en az asgari ücretin karşılığını kazanmak için işçinin fazla mesai yapması gerekmemelidir.

Ücretler, işçi ile mutabık kalınan beklentiler doğrultusunda (Gösterge 5.4.1'e göre) teslim edilen iş için zamanında ve tam olarak ödenecektir.

Ücretlerin hesaplanması (asgari ücretlerle karşılaştırmak için) herhangi bir kesintiyi hariç tutmalıdır. Gösterge 5.6.1'e göre işçiler eşit iş için eşit ücret almalıdır.

5.7.2

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

İşçilere en azından asgari ücret ödenir veya yerel olarak yürürlükte olan ücretlerin asgari ücretin altında olduğu durumlarda, Üretici ortalama ücretleri kaydetmek için bir sistem uygular ve ücretleri zaman içinde iyileştirmek yönelik adımlar atar.

KÖÇ

Amaç, yerel düzenlemelere uygun olarak asgari ödeme beklentileri oluşturarak işçilerin insana yakışır bir ücret almalarını desteklemektir. Bununla birlikte, küçük ölçekli çiftçilerin işçilerin ücretlerini artırabilmeleri için önce kendilerinin iyi geçim kaynaklarına sahip olmaları gerektiği kabul edilmektedir. Tarım işçiliği için geçerli ücretin belirlenen asgari ücretten düşük olduğu durumlarda, çiftçilerin ek gelir elde edene kadar daha fazla ödeme yapmaları genellikle mümkün değildir. Bu durumlarda, ÜB'nin temsili bir işçi örneğinde ortalama ücretleri kaydetmek ve zaman içinde bunları iyileştirmek için önlemler almak için bir sistem uygulaması beklenmektedir.

Tüm ÜB genelinde bireysel işçi ücretlerinin kaydedilmesine gerek yoktur, ancak ÜB, en yaygın görevlerde ve iş türlerinde çalışan bir örnek işçi grubu için ortalama ücretleri izlemek ve kaydetmek için bir sisteme sahip olmalıdır; örneğin, geçici işçilerin elle hasat yapması, sezonluk işçilerin ilaçlama yapması vb. İşçi örneği, kadınları ve savunmasız durumdaki ve/veya dışlanma ile karşı karşıya kalan kişileri içermelidir. Ücretlerin nakitten başka ücret biçimlerini (aynı ödeme) içerdiği durumlarda, bu ayrımın ücret örneklemesine açıkça yansıtılması önemlidir.

Ücretleri iyileştirmek için adımlar atmak, işçi hakları ve asgari ücretler konusunda bilgi ve farkındalığın güçlendirilmesini, gelir getirici ve geçim kaynağı projelerinin desteklenmesini (ilke 6'ya göre) ve/veya hem çiftçilere hem de işçilere daha fazla gelir sağlamak için hükümet veya değer zincirindeki diğer aktörlerle iş birliklerini içerebilir.

KRİTER 5.8 – İşçilerin sağlığı ve güvenliği korunur.

5.8.1

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

İşçilere çalışma sahası yakınında kişisel temizlik için yeterli zaman ve mahremiyet sağlanır.

KÖÇ OÖÇ BÇ

Amaç, işçilerin isteyken sağlık ve saygınlık için önemli olan sanitoryona erişmelerini sağlamaktır.

Birçok kırsal tarım ortamında çiftçiler ve işçiler temel temiz su, tuvalet ve el yıkama tesislerinden yoksundur. Bu zorluğun ele alınması, hükümetlerle ve yerel topluluklarla iş birliğinin yanı sıra finansmana erişimi de gerektirmektedir.

Bu yönde bir adım olarak, bu Gösterge asgari olarak belirli durum veya tesis seviyesinden bağımsız olarak, işçilerin kişisel temizlik için yeterli zamana ve mahremiyete sahip olmalarını sağlamaya odaklanır. Mümkün olan yerlerde, tuvalet veya lavabo olanakları sağlanmalıdır. Her durumda işçilere sağlık, konfor veya güvenliklerinden ödün vermeden bedensel ihtiyaçlarını gidermeleri için yeterli zaman ve mahremiyet verilmelidir. Genel olarak, sanitasyona erişim makul bir seyahat mesafesinde, örneğin çalışma sahasından yürüyerek 100 metre uzaklıkta olmalıdır.

Özellikle menstrüasyon, hamilelik veya emzirme sırasında kadınların kişisel temizlik ihtiyaçlarına özel dikkat gösterilmelidir. Kadınlar, mahremiyeti sağlamak ve taciz veya saldırı risklerini azaltmak için temiz, işlevsel ve cinsiyete göre ayrılmış bir alana (ideal olarak kilitlenebilir) erişebilmelidir.

5.8.2

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği / İklim Değişikliğine Uyum

İşçilerin, içme suyuna erişebildikleri, düzenli dinlenme molaları vardır. Dehidrasyon, güneş çarpması ve ilgili hastalık riskleri olduğunda, gölgeye erişim sağlanır ve bu sorunları önlemek ve ele almak için diğer önlemler uygulanır.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, işçilerin sağlığını korumak ve dehidrasyon, güneş çarpması ve ilgili hastalık risklerini azaltmaktır.

Çiftlik işçileri, düzenli olarak insan sağlığını ve üretkenliği etkileyebilecek ağır işe ve yüksek sıcaklıklara maruz kalmaktadır. Sağlık risklerini en aza indirmek için düzenli molalar ve hidrasyon esastır. KKD giyenler, genç veya yaşlı işçiler ve hamile veya emziren kadınlar gibi daha ciddi etkilenme riski yaşayan işçilere özellikle dikkat edilmelidir. Gelir üzerindeki potansiyel etkisi nedeniyle görevlerinden zaman ayırmakta isteksiz olabilecek parça başı çalışan işçiler için molalar özellikle teşvik edilmelidir.

ILO Tarımda Güvenlik ve Sağlık Uygulama Kurallarına göre, günlük ve haftalık çalışma saatleri şunları içermelidir:

- İşçilerin dikkatlerini ve fiziksel uygunluklarını geri kazanmalarını sağlamak için çalışma saatleri içinde, özellikle işin yorucu, tehlikeli veya monoton olduğu durumlarda kısa molalar;
- Yemekler için yeterli molalar.

Isı stresi veya ısıya bağlı hastalık belirtileri arasında yorgunluk, baş dönmesi, baş ağrısı, mide bulantısı, aşırı terleme, solukluk, hızlı nefes alma veya kalp atışı, yüksek ateş veya aşırı susuzluk sayılabilir. İşçiler bu semptomları anlamalı ve ısı stresinin uzun vadeli sağlık riskleri oluşturabileceğinin farkında olmalıdır. İşçileri ısı stresinden korumak; daha erken çalışma saatleri, daha sık dinlenme molaları, güneşten korunma ve daha iyi hidrasyon gibi basit önlemleri içerebilir.

Daha fazla bilgi için:

[ILO. Tarımda Güvenlik ve Sağlık Uygulama Esasları \(2011\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

5.8.3

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği / İklim Değişikliğine Uyum

Güvenlik ve sağlık riskleri belirlenir ve bu riskleri en aza indirmek için önlemler alınır (çiftçiler, işçiler ve ilgili amirler için eğitim dahil).

Kazalar veya yaralanmalar meydana gelirse, tıbbi yardım sağlanır ve tekrar oluşmasını önlemek için adımlar atılır.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, potansiyel sağlık ve güvenlik risklerini proaktif olarak ele alarak ve herhangi bir yaralanma durumunda uygun alakayı göstererek pamuk çiftliklerinde işçilere güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı sağlamaktır.

İş sağlığı ve güvenliği (İSG), ILO tarafından tanımlanan iş yerindeki temel ilke ve haklardan biridir. Çiftçiler veya işverenler, güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamını teşvik etme ve mesleki yaralanmaları, hastalıkları ve ölümleri önleme sorumluluğuna sahiptir.

İlk adım, İSG risklerini veya tehlikelerini değerlendirmek ve mümkün olduğunca bunları ortadan kaldırmak veya önlemek olmalıdır. Pamuk çiftliklerinde, bunlar genellikle tehlikeli zirai ilaçlara, keskin aletlere, ağır makinelere, yüksek sıcaklıklara ve fiziksel olarak zorlayıcı işlere maruz kalmayı içerir. Riskler veya tehlikeler ortadan kaldırılamıyorsa, etkileri en aza indirilmelidir – örneğin; bilgi, eğitim ve koruyucu önlemlerin uygulanması yoluyla (Kriter 3.5'e göre KKD kullanımı gibi).

Üreticilerin kaza ve yaralanmaların kaydını tutmaları, kazalar için sistemik risk alanlarını tespit edebilmeleri ve ele alabilmeleri teşvik edilir.

Diğerlerinin yanı sıra hamile ve emziren kadınlar, engelli işçiler, genç veya yaşlı işçiler, göçmen işçiler veya etnik azınlıklardan olanlar dahil olmak üzere savunmasız durumlarda ve dışlanma ile karşı karşıya kalan işçilerle ilgili risklerin veya tehlikelerin ele alınmasına özel dikkat gösterilmelidir.

İşçiler veya **işçi** temsilcileri İSG haklarının farkında olmalı ve İSG ile ilgili tüm konularda kendilerine danışılmalıdır. En iyi uygulama yaklaşımı, **işçiler** ve yönetim ile İSG riskleri ve tehlikeleri hakkında bilgi paylaşan ve bunların en iyi şekilde nasıl ele alınacağına dair kararlar veren bir komite oluşturmayı içerir.

Daha fazla bilgi için:

[ILO, İş Güvenliği ve Sağlığı Sözleşmesi, 1981 \(No. 155\) \(Erişim tarihi 7 Şubat 2023\)](#)

KRİTER 5.9 – **İşçilerin, şiddet veya tacizden uzak, adil bir iş yerinde çalışma hakkı vardır.**

5.9.1

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

İşçiler, işe alımdan işin bitimine kadar tüm çalışma döngüsü boyunca şiddet ve tacizden uzak bir iş yerinde çalışma hakkına sahiptir.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, **işçilere** saygı ve onurla davranılmasını ve iş yerinde şiddet veya tacize maruz kalmamalarını sağlamaktır.

Tüm **çiftçilerin** ve iş verenlerin **işçilere** karşı saygı kültürüne sahip olması beklenmektedir. İş dünyasında “şiddet ve taciz” terimi, fiziksel, psikolojik, cinsel veya ekonomik zararı amaçlayan veya bunlarla sonuçlanabilecek bir dizi kabul edilemez davranış, uygulama veya tehdidi ifade eder. Bu, özellikle biyolojik veya toplumsal cinsiyetleri nedeniyle kişilere yönelik veya belirli bir biyolojik veya toplumsal cinsiyetten olan kişileri orantısız şekilde etkileyen (cinsel taciz dahil) şiddet veya tacizi ifade eden, cinsiyete dayalı şiddet ve tacizi içerir.

Kadınlar ve özellikle genç kadınlar, çalışırken şiddete ve tacize karşı savunmasız olabilir. Çok sayıda kadın **işçiye** sahip çiftliklerin, herhangi bir şiddet veya taciz sorununu önlemek, izlemek ve ele almak için özel önlemler alması beklenmektedir. Bu, etkili iş gücü izleme sistemleri, şikâyet mekanizmaları ve çözümün (Kriter 5.1 kapsamında olduğu gibi) yanı sıra Kriter 1.5 kapsamında olan cinsiyete özgü danışma ve uygulama önlemleriyle bağlantılıdır.

5.9.2

Herhangi bir disiplin işlemi, söz konusu davranışla orantılıdır ve yürürlükteki sistem adil uyarı ilkelerini içerir.

KÖÇ
OÖÇ
BÇ

Amaç, çiftliklerin sadece işçilere adil davranılmasını sağlamakla kalmayıp aynı zamanda üretken ve uyumlu bir iş yeri yaratmaya yardımcı olan adil disiplin prosedürlerine sahip olmasıdır. Disiplin önlemleri davranışla orantılı olmalı ve işçiler tarafından iyi anlaşılmalıdır. Disiplin önlemleri, özellikle bu kesintilerin geçim kaynakları üzerinde orantısız bir etkiye sahip olabileceği düşük ücretli işçiler için maaş kesintilerini içermemelidir.

KRİTER 5.10 – İşçilerin işle ilgili belirgin anlaşmaları ve beklentileri vardır.

5.10.1

Sürekli ve sezonluk işçiler, yazılı sözleşme yapma hakları konusunda bilgilendirilir. İşçi tarafından talep edilmesi halinde (veya sözleşmeler kanunen gerekiyorsa), uygun yazılı sözleşmeler sağlanır.

OÖÇ
BÇ*

Amaç, belirgin ve belgelenmiş çalışma şartlarının sağlanmasına yardımcı olarak işçilerin haklarını daha iyi korumalarını desteklemektir.

Yazılı sözleşmeler hem işveren hem de işçi için beklentileri belirginleştirmeye yardımcı olur ve üzerinde anlaşmaya varılmamış değişikliklerin yanı sıra aldatma ve zorlama risklerine karşı koruma sağlar. Ayrıca, işçi hak ihlalleri durumunda işçinin iyileştirmeye erişimine yardımcı olabilirler.

Birçok tarıma dayalı ortamda, yazılı sözleşmeler henüz yaygın değildir. Engeller arasında okuryazarlık, işin geçici ve sezonluk doğası ve yazılı sözleşmelerin faydaları konusunda farkındalık eksikliği yer almaktadır. Bu Gösterge, işçiye yazılı bir sözleşme talep edebilmesi için daha fazla seçenek sunmayı amaçlamaktadır. İşçi hakları konusunda güçlü bilgi ve farkındalık İYİ ile birleştiğinde amaç, zaman içinde daha fazla işçinin yazılı bir sözleşmenin korumalarını ve faydalarını anlaması ve bir sözleşme talep etmesi ve almasıdır.

Sağlandığı durumlarda, yazılı sözleşmeler yerel yasal gerekliliklere uygun olmalı ve yürütülen işin niteliğini ve süresini uygun şekilde yansıtmalıdır. Uzun süreli sözleşmelerin daha uygun olacağı durumlarda işverenlere daha fazla esneklik sağlamak için resmi olmayan veya geçici sözleşmeler kullanılmamalıdır.

Okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu durumlarda, anlama ve kavramayı artırmak için yazılı sözleşmelerde resimler, görüntüler, parmak izleri ve diğer yöntemler kullanılabilir. Sözleşmeler mümkün olduğunca iş sorumluluklarını, çalışma saatlerini, ücret oranını veya hesaplamalarını (fazla mesai dahil), ödeme sıklığını ve yöntemini, herhangi bir yardım veya kesintiyi, izni (ücretli izin, hastalık izin vb. dahil), disiplin gereksinimlerini ve sözleşmenin feshi için bir bildirim süresini içermelidir. Sözleşmeler, işçinin anlayabileceği bir dilde yazılmalı ve açıklanmalı (örneğin, doğrudan okuyarak veya onlara okutarak) ve her iki tarafça da imzalanmalı veya damgalanmalıdır.

*30'dan fazla işçisi olan BÇ'ler

5.10.2

Eğer işçiler bir üçüncü taraf aracılığıyla istihdam ediliyorsa, çiftçiler Kriter 5.1-5.9 kapsamındaki gereklilikleri üçüncü tarafa iletmekten ve bunların karşılanmasını sağlamaktan sorumludur.

ÖÖÇ
BÇ

Amaç, ister doğrudan (örneğin, çiftçi tarafından) ister üçüncü şahıslar tarafından (örneğin, bir taşeron aracılığıyla) istihdam edilsin, İYİ çerçevesindeki tüm gereksinimlerin Better Cotton Çiftliklerindeki tüm işçiler için geçerli olmasıdır.

Bu Gösterge, istihdam ilişkisinin doğrudan çiftçi veya çiftlik kuruluşu ile değil, işçi ile bir üçüncü taraf arasında olduğu durumlarda geçerlidir. Bu, çiftçinin bir alt yüklenici ile çalıştığı (örneğin, belirli yabancı ot temizliği veya ilaçlama hizmetlerini yürütmek için) ve alt yüklenicinin işçilerle görüştüğü, işe aldığı ve ücret ödediği durumlarda söz konusu olabilir.

Çiftçinin bu işçilerle doğrudan bir istihdam ilişkisi olmasa bile, alt yüklenici aracılığıyla işçinin bu ilke kapsamındaki tüm gerekliliklere uymasını ve bunlardan yararlanmasını sağlamaktan yine de sorumludur.

Alt yüklenici veya diğer üçüncü taraflarla yazılı sözleşmelerin mevcut olduğu durumlarda, gereklilikler sözleşmeye dahil edilebilir ve üçüncü tarafça tam olarak anlaşılmalıdır.

İlke 6: Sürdürülebilir Geçim Kaynakları

Çiftçiler, işçiler ve tarımla uğraşan topluluklar tüm pamuk sektörünün temelidir – onlar olmadan pamuk ve kesinlikle Better Cotton yoktur. Bu, geçim kaynaklarının tabiatı gereği sürdürülebilir pamuk üretimi ile bağlantılı olduğu anlamına gelir. Bu nedenle, insana yakışır gelir elde etmek ve mutlu bir yaşam sürmek için temel ihtiyaçlarını ve zorlukları belirlemek ve bunları ele almak için uygulanabilir ve sürdürülebilir stratejiler bulmak adına çiftçiler, işçiler ve aileleri, özellikle de kadınlar ve gençlerle çalışmak kritik öneme sahiptir. Bu sadece daha iyi çalışma ve yaşam koşulları ve daha iyi toplumsal kapsayıcılık sağlamak için değil, aynı zamanda sürdürülebilir bir pamuk tedarik zinciri sağlamak için de bir ön koşuldur.

KRİTER 6.1 – Sürdürülebilir geçim kaynaklarını ve dayanıklılığı iyileştirmek için önlemler alınır.

6.1.1

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği / İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım

Üretici, çiftlik düzeyinde pamuk üretiminde yer alan bireylerle ve topluluk seviyesindeki diğer ilgili paydaşlarıyla etkileşime dayalı olarak temel geçim kaynağı odak alanlarını belirler.

KÖÇ
OÖÇ

Amaç, Üreticilerin daha geniş yerel geçim kaynağı dinamiklerini anlamalarını sağlamaktır; böylece, sürdürülebilir geçim kaynaklarını ve dayanıklılığı iyileştirmek için gerekli önlemleri önceliklendirebilir ve bilinçli biçimde alabilirler.

Temel geçim kaynağı odak alanlarının belirlenmesine yardımcı olan bilgiler, çiftlik düzeyinde pamuk üretiminde yer alan topluluk düzeyindeki aktörlerle etkileşim yoluyla toplanabilir ve diğer kaynaklardan (geçim sorunları üzerinde çalışan diğer yerel aktörler, Program Ortakları veya Better Cotton Ülke Ekipleri tarafından yapılan değerlendirmeler vb.) elde edilen mevcut bilgilerle tamamlanabilir. Doğru bilgi ve anlayışı sağlamak için, kadınları ve savunmasız durumdaki ve/veya dışlanma ile karşı karşıya kalan kişileri danışmalara dahil etmek özellikle önem arz eder. Belirlenen odak alanları, Better Cotton Geçim Kaynakları Yaklaşımı tarafından tanımlanan öncelikli alanlarla uyumlu olmalıdır.

Tarımla uğraşan toplulukla yapılan danışmanın bir kısmı, Gösterge 1.1.3 için gerekli olan saha düzeyinde danışma ile uygulamada örtüşebilir. Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesi, bu Göstergenin uygulanmasında ve detaylı karar alınmasında yer almalıdır.

6.1.2

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği / İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım

Gösterge 6.1.1 'e dayanarak tanımlanmış temel geçim kaynağı odak alanlarına ilişkin gelişmeler sağlayan yerele uygun önlemler zaman içinde alınır.

KÖÇ
OÖÇ

Amaç, Üreticilerin Better Cotton Geçim Kaynakları Yaklaşımı doğrultusunda sürdürülebilir geçim kaynaklarını iyileştirilmesi ve pamuk tarımı yapan toplulukların dayanıklılığı için önlemler alması ve çalışmasıdır.

Geçim kaynakları önlemlerinin karmaşıklığı ve duruma özgü doğası göz önüne alındığında, sürdürülebilir geçim kaynaklarını ve dayanıklılığı iyileştirmek için benimsenen önlemlerin Gösterge 6.1.1 kapsamında toplanan bilgilerden etkilenmesini sağlayan esnek bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu, fırsatları en üst düzeye çıkarmak için yer açmayı ve ÜB Yönetimini mümkün olduğunda yenilik yapmaya teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Yaklaşımında çok fazla esneklik olsa da ÜB Yönetimi ilerlemeyi izlemeli ve zaman içinde gerçekleştirilen faaliyetlerin ne ve kim için iyileştirmelere nasıl katkıda bulunduğunu açıklayabilmelidir. Geçim kaynaklarının iyileştirilmesinde ve tarımla uğraşan toplulukların dayanıklılığında kadınların ve gençlerin rolüne özel önem verilmelidir.

ÜB Yönetiminin mümkün olan her yerde ortaklıkları veya iş birliklerini düşünmesi önerilir. Denenen herhangi bir yol ve üstlenilen faaliyetler için olumsuz etkiler azaltılmalıdır.

Sürdürülebilir geçim kaynakları nelerdir?

Geçim kaynakları, en iyi şekilde, dünyada iyi bir yaşam sürmenin yöntemleri ve araçları olarak tanımlanır. Kavram, maddi kaynaklar (arazi ve mülk, ürünler, gıda, altyapı ve para gibi) ve maddi olmayan kaynaklar (sağlık, bilgi, beceri ve sosyal ilişkiler gibi) etrafında döner. Bu kaynakların çiftçiler, işçiler ve onların ev halkı tarafından siyasi, ekonomik ve sosyokültürel koşullarında erişim, güç ve seçime dayalı olarak nasıl kullanılabileceğini ve birleştirilebileceğini değerlendirir.

Sürdürülebilir geçim kaynakları, çiftçiler, tarım işçileri ve tarımla uğraşan topluluklar, sarsıntılı zamanlarda dahi ve başkalarının veya çevrenin mevcut veya gelecekteki refahına zarar vermeden, insana yakışır bir gelir elde etmek ve refahlarını sürdürmek veya iyileştirmek için kaynaklara erişip bunları kullanabildiklerinde elde edilir. Geçim kaynakları tüm ev halkını ve topluluğu ilgilendirdiğinden, kadınların, gençlerin ve savunmasız durumda ve/veya dışlanma ile karşı karşıya kalan bireylerin dahil edilmesi kritik öneme sahiptir (ayrıca bkz. [Toplumsal kapsayıcılık taahhüdü](#)).

Ek 1: Kesişen Konu: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Toplumsal cinsiyet eşitliği, sürdürülebilirlik sonuçlarının tamamında ilerlemeyi sağlamak için kritik öneme sahiptir. Bu, özellikle kadınların üretimde önemli bir rol oynadığı pamuk sektöründe geçerlidir. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin artırılması sadece bir sosyal adalet meselesi olmayıp, aynı zamanda ekonomik ve çevresel faydaları da kanıtlanmıştır. Bu nedenle toplumsal cinsiyet eşitliği, bağımsız bir unsur olarak ele alınmamış, aksine tüm İlkeler ve Göstergeler arasında ilerlemenin doğal bir faktörü olarak görülmesini sağlamak için İ&K'ye kesişen bir unsur olarak dahil edilmiştir. Özellikle cinsiyete duyarlı olan ve Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesinin uygulamasına katılımını gerektirebilecek göstergeler (bkz. Kriter 1.5) İ&K'nin tamamında işaretlenir ve aşağıdaki tabloda sıralanır.

Gösterge	
1.1.1 [KÖÇ – OÖÇ] Üretici Birim (ÜB) için belirgin ve yerele uygun bir faaliyet planı geliştirilir, uygulanır ve:	
(i) Güncel tutulur ve tüm faaliyetleri, zaman çizelgelerini ve sorumlulukları içerir;	✓
(ii) İzleme faaliyetlerinin bulguları dikkate alınarak, en az yılda bir kez gözden geçirilir.	
1.1.2 [KÖÇ – OÖÇ] Uygunsuzluk risklerini belirlemek, gelişimi ölçmek ve Üretici Birim (ÜB) faaliyetlerinin etkinliğini anlamak için kullanılan veri ve yöntemleri tanımlayan bir izleme planı geliştirilir ve uygulanır.	
Veriler ve bilgiler kaydedilir ve öğrenimler Gösterge 1.1.1'deki faaliyet planını bilgilendirmek için kullanılır.	✓
1.1.3 [KÖÇ – OÖÇ] Çiftlik düzeyinde pamuk üretimine yer alan bireylerin temsili ve kapsayıcı örneği olan bir grupla, yılda en az bir kez, öncelikleri ve ihtiyaçları hakkında danışma yürütülür. Bu danışmalardan elde edilen temel bulgular belgelenir ve tüm İlkeler genelindeki faaliyet planlamasında ve sürekli ilerleme için önceliklerin belirlenmesinde dikkate alınır.	✓
1.2.1 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Better Cotton Çiftlik Veri Gereklilikleri Belgesi doğrultusunda, Üretici düzeyindeki veriler doğru ve tam bir şekilde toplanır, doğrulanır ve raporlanır.	✓
1.2.2 [KÖÇ – OÖÇ] Better Cotton Çiftlik Veri Gereklilikleri Belgesi doğrultusunda, çiftlik düzeyindeki veriler doğru ve eksiksiz bir şekilde kaydedilir.	✓

Gösterge

1.3.1 [KÖÇ – OÖÇ]* (*Üretici Birimler (ÜB) için İkinci lisanslama döngüsünden itibaren geçerlidir.)

Sürekli ilerleme için özel odak alanları ve ilgili üç yıllık hedefler belirlenir, bu hedeflere yönelik çalışmak üzere yıllık faaliyetler, Gösterge 1.1.1 ve 1.1.2'deki genel faaliyet ve izlemenin planlanması ve uygulamasının tamamına bir parça olarak dahil edilir ve uygulanır. Odak alanları şunları dikkate alır:

- (i) Yerele ilişkin sürdürülebilirlik öncelikleri;
- (ii) İzleme faaliyetlerinden elde edilen öncelikleri (Gösterge 1.1.2);
- (iii) Gösterge 1.1.3 uyarınca saha düzeyinde yürütülen kapsayıcı danışmalardan ve Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesi (Kriter 1.5) tarafından yürütülen çalışmalardan elde edilen öncelikleri.

1.3.2 [BÇ] Sürekli ilerleme için odaklanılacak özel ve yerele ilişkin sürdürülebilirlik hedefleri belirlenir. Gösterge 1.1.4'teki genel yönetim sisteminin bir parçası olarak bu hedeflere ulaşmaya yönelik faaliyetler uygulanmakta ve gelişim izlenmektedir.

1.4.1 [KÖÇ – OÖÇ] Çiftlik düzeyinde pamuk üretiminde yer alan bireylerin kapasitelerinin güçlendirilmesine yönelik etkili bir program uygulanmaktadır. Eğitim ve ilgili aktiviteler:

- (i) Yerele ilişkin uygulamalara ve yeniliklere odaklanır;
- (ii) Gösterge 1.1.3 uyarınca arazi düzeyinde yürütülen kapsayıcı danışmaların yanı sıra önceki eğitimlerden elde edilen geri bildirimlerle beslenir;
- (iii) Arazi düzeyinde etkiyi artırmak için etkili yaklaşımları ve araçları kullanır.

1.4.2 [KÖÇ – OÖÇ] Eğitim ve diğer ilgili faaliyetler, yararlanabilecek herkes için kapsayıcı ve eşit derecede erişilebilir olacak şekilde tasarlanmıştır.

1.4.3 [KÖÇ – OÖÇ] Katılımcılar, eğitim ve diğer ilgili faaliyetler yoluyla teşvik edilen bilgi, beceri ve uygulamaların ilgisini ve faydalarını anlar.

Gösterge

1.4.4 [BÇ]* (*15'ten fazla işçisi olan BÇ'ler) İşçilerin kapasitelerini güçlendirmek için etkili bir program uygulanmaktadır. Eğitim ve ilgili faaliyetler:

- (i) Yerele ilişkin uygulamalara ve yeniliklere odaklanır;
- (ii) İşçilerle yapılan danışmalardan ve önceki eğitimden elde edilen geri bildirim döngüleriyle beslenir;
- (iii) Etkili yaklaşımları ve araçları kullanır;
- (iv) Yararlanabilecek tüm işçiler için kapsayıcı ve eşit derecede erişilebilir olacak şekilde tasarlanmıştır.

1.5.1 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ*] (*Sadece 10'dan fazla kadın işçisi olan BÇ'ler için)

Kadınların eşit katılımını ve tanınmasını desteklemek için başlı başına bir Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesi belirlenir. Temel görevleri şunları içerir:

- (i) Toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin yerel zorlukları ve iyileştirme fırsatlarını belirlemek için çiftlik düzeyinde pamuk üretiminde yer alan kadınların yanı sıra diğer ilgili topluluk düzeyindeki aktörlere (erkekler dahil) danışmak;
- (ii) Üretici Yönetiminde ve tarımla uğraşan topluluklarda, farklı tarımsal uygulamalar ve üretimsel rolleriyle bağlantılı olanlar da dahil olmak üzere yerele özgü cinsiyet dinamikleri konusunda farkındalık yaratmak;
- (iii) Belirlenen zorluklara ve fırsatlara yönelik önlemler geliştirmek için Üretici Yönetimi ile birlikte çalışmak.

1.5.2 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ*] (*Sadece 10'dan fazla kadın işçisi olan BÇ'ler için)

Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesi ile yakın iş birliği içinde Üretici, faaliyet ve izleme planlarının bir parçası olarak toplumsal cinsiyet eşitliğini ve kapsayıcılığı artırmak için önerilen önlemleri uygular.

1.6.1 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Üretici, yerele ilişkin sürdürülebilirlik konularında diğer ilgili paydaşlarla iş birliğini veya bağlantısını kanıtlar.

1.7.1 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Üretici, yerele ilişkin iklim değişikliğine uyum önlemlerinin farkındadır ve bunları faaliyet ve izleme planları doğrultusunda uygular.

Gösterge

1.7.2 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Üretici, yerele ilişkin iklim değişikliği azaltım önlemlerinin farkındadır ve bunları faaliyet ve izleme planları doğrultusunda uygular.

3.5.1 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Zirai ilaçları hazırlayan ve uygulayan herhangi bir kişinin:

- (i) Sağlıklı;
- (ii) Zirai ilaçların uygulanması konusunda yetenekli ve eğitilmiş;
- (iii) 18 yaşında veya daha büyük;
- (iv) Hamile ya da emzirir durumda olmayan biri

olduğundan emin olunur.

3.5.4 [KÖÇ] Zirai ilaç kullanan kişiler arasında uygun Kişisel Koruyucu Donanım (KKD) kullanımını artırmak için adımlar atılır.

4.1.1 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Yüksek kaliteli lif üretme olasılığını artırmak için tohum seçimi (mümkünse), ekim tarihi, ekim oranı, sıra aralığı, bitki büyümesi ve yabancı ot yönetimine yönelik yerele uygun iyi uygulamalar yürütülmektedir.

5.1.1 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ*] (*Sadece 25'ten fazla kadın işçisi olan BÇ'ler için)

İşçi hakları ihlali risklerini ve vakalarını düzenli olarak izlemek için bir sistem mevcuttur. Bu sistemde:

- (i) İzleme sisteminden sorumlu kişi(ler) açıkça tanımlanır, çiftçiler ve işçiler izleme sisteminin işleyişinde temsil edilir;
- (ii) Risklerin tanımlandığı durumlarda, bunları ele almak ve bunların artmasını önlemek için hızlı önlemler alınır.

5.1.2 [KÖÇ – OÖÇ] Tüm işçilerin, hak ihlalleriyle ilgili endişelerini dile getirmek ve bunların üstüne gitmek için tarafsız, etkili ve güvenli kanallara erişimi vardır. Bu yöntemler mevcut, güvenilir şikâyet mekanizmalarını veya varsa diğer sistemleri kullanmalıdır.

5.1.3 [KÖÇ – OÖÇ] İşçi hakları ihlallerinin meydana geldiği durumlarda, mağdurlar korumaya ve iyileştirmeye erişebilir. Mağdurların gizliliği ve güvenliği süreç boyunca korunur.

Gösterge

5.1.4 [BÇ] **İşçilerin** tarafsız, etkili ve güvenli bir yardım hattına veya başka bir şikâyet mekanizmasına erişimi vardır. Herhangi bir işçi hakları ihlali mağduru desteğe ve çözüme erişebilir.

5.2.1 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] **Çiftçiler** ve **işçiler** iş yerindeki temel ilkeleri ve hakları anlar. Bunlara aşağıdakiler dahildir:

- (i) Örgütlenme özgürlüğü ve toplu pazarlık;
- (ii) Güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı;
- (iii) Ayrımcılığa, zorla veya zorunlu çalıştırmaya ve çocuk işçiliğine karşı koruma.

5.3.1 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Çocuklar ve genç **işçiler**, ILO Sözleşmeleri 138 ve 182 uyarınca ve Şekil 1'de belirtildiği gibi yalnızca güvenli ve yaşa uygun görevleri yerine getirirler.

5.4.3 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] **İşçiler**, işe alımdan işin bitimine kadar tüm çalışma döngüsü boyunca herhangi bir noktada tehdit veya ceza korkusuyla ile karşı karşıya kalmazlar. Bunlar, diğerlerinin yanı sıra, ücretlerin veya belgelerin alıkonulmasını, hareket kısıtlamalarını veya şiddet tehditlerini içerir.

5.6.1 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] İşe alma, görevler, tazminat, eğitime erişim, terfi, işten çıkarma veya emeklilik dahil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere iş gücü uygulamalarında ayrımcılık yoktur.

5.7.1 [OÖÇ – BÇ] **İşçilere**, tarım için geçerli olan yasaya uygun ulusal veya bölgesel asgari veya toplu olarak kararlaştırılan ücret doğrultusunda en azından asgari ücret ödenir. Ücretler adil bir biçimde ve zamanında ödenir.

5.7.2 [KÖÇ] **İşçilere** en azından asgari ücret ödenir veya yerel olarak yürürlükte olan ücretlerin asgari ücretin altında olduğu durumlarda, Üretici ortalama ücretleri kaydetmek için bir sistem uygular ve ücretleri zaman içinde iyileştirmek yönelik adımlar atar.

5.8.1 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] **İşçilere** çalışma sahası yakınında kişisel temizlik için yeterli zaman ve mahremiyet sağlanır.

Gösterge

5.8.2 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] İşçilerin, içme suyuna erişebildikleri, düzenli dinlenme molaları vardır. Dehidrasyon, güneş çarpması ve ilgili hastalık riskleri olduğunda, gölgeye erişim sağlanır ve bu sorunları önlemek ve ele almak için diğer önlemler uygulanır.

5.8.3 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Güvenlik ve sağlık riskleri belirlenir ve bu riskleri en aza indirmek için önlemler alınır (çiftçiler, işçiler ve ilgili amirler için eğitim dahil).

Kazalar veya yaralanmalar meydana gelirse, tıbbi yardım sağlanır ve tekrar oluşmasını önlemek için adımlar atılır.

5.9.1 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] İşçiler, işe alımdan işin bitimine kadar tüm çalışma döngüsü boyunca şiddet ve tacizden uzak bir iş yerinde çalışma hakkına sahiptir.

6.1.1 [KÖÇ – OÖÇ] Üretici, çiftlik düzeyinde pamuk üretiminde yer alan bireylerle ve topluluk seviyesindeki diğer ilgili paydaşlarıyla etkileşime dayalı olarak temel geçim kaynağı odak alanlarını belirler.

6.1.2 [KÖÇ – OÖÇ] Gösterge 6.1.1 'e dayanarak tanımlanmış temel geçim kaynağı odak alanlarına ilişkin gelişmeler sağlayan yerele uygun önlemler zaman içinde alınır.

Ek 2: Kesişen Konu: İklim Değişikliği

İklim değişikliği, pamuk üretiminin tüm alanlarını giderek daha fazla etkilemektedir ve iklim eylemi, doğal kaynakların korunmasını destekleyen ve tarımla uğraşan toplulukların geçim kaynaklarını ve dayanıklılığını artıran sürdürülebilir pamuk üretimine ulaşmak için gereklidir. Better Cotton'ın pamuk sektörünü iklim çözümünün bir parçası haline getirmeye yardımcı olmak için sahip olduğu sorumluluk ve fırsatı kabul ederek, iklim değişikliğine uyum ve azaltım, İ&K genelinde kesişen bir unsur olarak önceliklendirilmektedir. Çeşitli İlkeleri uygularken Üreticiler, tarımla uğraşan toplulukların iklim değişikliğine uyum sağlamasına ve/veya etkilerinin azaltılmasına yardımcı olan yerel olarak ilgili uygulamaları ve faaliyetleri seçmeye teşvik edilmektedir. Özellikle iklime duyarlı göstergeler, İ&K'nin tamamında işaretlenir ve aşağıdaki tabloda sıralanır.

Gösterge	İklim Değişikliği Azaltım	İklim Değişikliğine Uyum
1.1.1 [KÖÇ – OÖÇ] Üretici Birim (ÜB) için belirgin ve yerele uygun bir faaliyet planı geliştirilir, uygulanır ve: (i) Güncel tutulur ve tüm faaliyetleri, zaman çizelgelerini ve sorumlulukları içerir; (ii) İzleme faaliyetlerinin bulguları dikkate alınarak, en az yılda bir kez gözden geçirilir.	✓	✓
1.3.1 [KÖÇ – OÖÇ]* (*Üretici Birimler (ÜB) için İkinci lisanslama döngüsünden itibaren geçerlidir.) Sürekli ilerleme için özel odak alanları ve ilgili üç yıllık hedefler belirlenir, bu hedeflere yönelik çalışmak üzere yıllık faaliyetler, Gösterge 1.1.1 ve 1.1.2'deki genel faaliyet ve izlemenin planlanması ve uygulamasının tamamına bir parça olarak dahil edilir ve uygulanır. Odak alanları şunları dikkate alır: (i) Yerele ilişkin sürdürülebilirlik öncelikleri; (ii) İzleme faaliyetlerinden elde edilen öncelikleri (Gösterge 1.1.2); (iii) Gösterge 1.1.3 uyarınca saha düzeyinde yürütülen kapsayıcı danışmalardan ve Toplumsal Cinsiyet Lideri veya Toplumsal Cinsiyet Komitesi (Kriter 1.5) tarafından yürütülen çalışmalardan elde edilen öncelikleri.	✓	✓
1.3.2 [BÇ] Sürekli ilerleme için odaklanılacak özel ve yerele ilişkin sürdürülebilirlik hedefleri belirlenir. Gösterge 1.1.4'teki genel yönetim sisteminin bir parçası olarak bu hedeflere ulaşmaya yönelik faaliyetler uygulanmakta ve gelişim izlenmektedir.	✓	✓

Gösterge	İklim Değişikliği Azaltım	İklim Değişikliğine Uyum
<p>1.4.1 [KÖÇ – OÖÇ] Çiftlik düzeyinde pamuk üretiminde yer alan bireylerin kapasitelerinin güçlendirilmesine yönelik etkili bir program uygulanmaktadır. Eğitim ve ilgili aktiviteler:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) Yerele ilişkin uygulamalara ve yeniliklere odaklanır; (ii) Gösterge 1.1.3 uyarınca arazi düzeyinde yürütülen kapsayıcı danışmaların yanı sıra önceki eğitimlerden elde edilen geri bildirimlerle beslenir; (iii) Arazi düzeyinde etkiyi artırmak için etkili yaklaşımları ve araçları kullanır. 	✓	✓
<p>1.6.1 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Üretici, yerele ilişkin sürdürülebilirlik konularında diğer ilgili paydaşlarla iş birliğini veya bağlantısını kanıtlar.</p>	✓	✓
<p>1.7.1 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Üretici, yerele ilişkin iklim değişikliğine uyum önlemlerinin farkındadır ve bunları faaliyet ve izleme planları doğrultusunda uygular.</p>	✓	✓
<p>1.7.2 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Üretici, yerele ilişkin iklim değişikliği azaltım önlemlerinin farkındadır ve bunları faaliyet ve izleme planları doğrultusunda uygular.</p>	✓	✓
<p>2.1.1 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Ürün çeşitliliğini en üst düzeye çıkaran yerele uygun uygulamalar yürütülmektedir.</p>	✓	✓
<p>2.1.2 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Toprak örtüsünü en üst düzeye çıkaran yerele uygun tarım uygulamaları yürütülmektedir.</p>	✓	✓
<p>2.1.3 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Toprak bozulmasını en aza indiren yerele uygun tarım uygulamaları yürütülmektedir.</p>	✓	✓
<p>2.1.4 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Toprak ve bitki ihtiyaçlarına dayanarak, gübrelerin en uygun şekilde uygulaması, aşağıdakileri göz önünde bulundurarak ve seçerek faydaları en üst düzeye çıkarmayı ve olumsuz etkileri en aza indirmeyi amaçlamaktadır:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) Doğru besin kaynağı; (ii) Doğru oran; (iii) Doğru zamanlama; (iv) Doğru uygulama yeri. 	✓	

Gösterge	İklim Değişikliği Azaltım	İklim Değişikliğine Uyum
2.1.5 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Bitkilerin ve toprakların besin ihtiyaçlarını karşılamak için alternatif yöntemler (sentetik gübrelerin ötesinde) kullanılmaktadır. Zaman içinde sentetik gübre kullanımını en aza indirmek için adımlar atılır.	✓	
2.2.1 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] (Sadece sulanan çiftlikler) Sulama etkinliğini artırmak ve su verimliliğini en üst düzeye çıkarmak için sulama yöntemleri, teknolojileri ve zamanlaması planlanmakta ve uygulanmaktadır.	✓	✓
2.2.2 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] (Sadece yağmur suyuyla sulanan çiftlikler) Değişen yağış miktarını, yoğunluğunu ve zamanlamasını etkin bir şekilde yönetmek için uygulamalar tatbik edilir.		✓
2.3.1 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Su kütlelerini korumak için önlemler alınmaktadır.	✓	✓
2.3.2 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Doğal yaşam alanları ve biyoçeşitlilik korunur, bunları zaman içerisinde ve yerel veya bölgesel öncelikler doğrultusunda geliştirmek için adımlar atılır.	✓	✓
2.3.3 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Ekim alanlarındaki bozulmuş alanlar tespit edilir, bunları zaman içerisinde ve yerel veya bölgesel öncelikler doğrultusunda eski haline getirmek için adımlar atılır.	✓	✓
2.4.1 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Üretici, Better Cotton Arazi Dönüştürme Referans Belgeleri doğrultusunda, 31 Aralık 2019 ve sonrasında doğal ekosistemlerden dönüştürülen arazilerde pamuk yetiştirilmemesini sağlar.	✓	
2.4.2 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Herhangi bir araziyi dönüştürmeden önce, doğal ekosistemlerin ve Yüksek Koruma Değeri alanların (YKD'ler) korunmasını sağlamak için Better Cotton Arazi Dönüştürme Değerlendirmesi yapılmalıdır. Ortaya çıkan önlemler, İlke 1'deki faaliyet ve izleme planlarının bir parçası olarak tümüyle olarak uygulanır.	✓	

Gösterge	İklim Değişikliği Azaltım	İklim Değişikliğine Uyum
3.1.1 [KÖÇ – OÖÇ] Bir Entegre Zararlı Yönetimi (EZY) stratejisi geliştirilir ve uygulanır:		
(i) Gösterge 3.1.2-3.1.6'yı kapsar;	✓	✓
(ii) EZY uygulamalarının zamanla gelişen farkındalığını ve benimsenmesini destekler;		
(iii) İlke 1 kapsamındaki faaliyet ve izleme planlarına bilgi sağlar.		
3.1.2 [KÖÇ – OÖÇ] Sağlıklı bir ürünün yetiştirilmesine yardımcı olan, zararlı popülasyonlarının ve hastalıkların güçlenmesini engelleyen ve faydalı organizmaların popülasyonlarını koruyan ve geliştiren yöntemler uygulanmaktadır.	✓	✓
3.1.3 [KÖÇ – OÖÇ] Çiftçiler, yerel yetiştirme koşullarına uygunluk ve önemli zararlılara ve/veya hastalıklara karşı duyarlılığın azaltılmasını dikkate alarak, uygun tohum çeşitleri hakkında bilgilendirilir.	✓	✓
3.1.4 [KÖÇ – OÖÇ] Ürün sağlığı, zararlı ve faydalı organizmaların seviyeleri düzenli olarak izlenmektedir. Zararlıların ne zaman ve ne şekilde kontrol edileceğini belirlemek için saha gözlem ve karar verme süreçleri kullanılır.	✓	✓
3.1.5 [KÖÇ – OÖÇ] Çiftçiler önemli zararlıları yönetmek için kimyasal olmayan yöntemlerin (örneğin biyolojik, fiziksel ve kültürel) bilincindedir ve bunlar EZY stratejisinin bir parçası olarak önceliklendirilir.	✓	
3.1.6 [KÖÇ – OÖÇ] Zirai ilaçlar sadece belirli bir zararlı seviyesi eşiğine ulaşıldığında kullanılır. Zirai ilaç kullanılıyorsa:		
(i) Düşük toksisiteli etken maddeler tercih edilir;	✓	
(ii) Direnci azaltacak şekilde seçilir ve uygulanır.		
3.1.7 [BÇ] Aşağıdakileri içeren bir Entegre Zararlı Yönetimi stratejisi uygulanmaktadır:		
(i) Zararlı popülasyonlarının ve hastalıkların güçlenmesini engeller ve faydalı organizmaları korur;		
(ii) Ürün sağlığının, zararlıların, hastalıkların ve faydalı organizmaların düzenli olarak izlenmesini içerir;	✓	✓
(iii) Kimyasal olmayan yöntemlere öncelik verir;		
(iv) Zirai ilaçların yalnızca tanımlanmış zararlı eşiklerine ulaşıldığında kullanılmasını sağlar;		
(v) Zirai ilaç kullanılıyorsa düşük toksisiteli etken maddelere öncelik verir ve direnci yönetir.		

Gösterge

İklim
Değişikliği
Azaltım

İklim
Değişikliğine
Uyum

3.3.1 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Yüksek Derecede Tehlikeli Zirai İlaçlar (YDTZİ), Better Cotton Yasaklı Zirai İlaçlar Listesinde yer alıyorsa kullanılmaz.

3.3.2 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] 2028 yılına kadar Kimyasalların Sınıflandırılması ve Etiketlenmesine Dair Küresel Uyumlaştırılmış Sistem (GHS) tarafından kanserojen (kategori 1a veya 1b), mutajenik (kategori 1a veya 1b) veya reprotoksik (üreme sistemini zehirleyen) (kategori 1a veya 1b) olarak tanımlanan zirai ilaçların aşamalı olarak ortadan kaldırılması için bir plan uygulanmaktadır.

3.4.1 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Better Cotton Yüksek Derecede Çevresel Tehlike Listesi'nde yer alan zirai ilaçlar kullanılırsa, çevresel riskleri azaltmak için önlemler uygulanır.

3.5.7 [KÖÇ] Çiftçiler uygun ve daha az tehlikeli uygulama tekniklerinin farkındadır ve onları benimser.

4.1.1 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Yüksek kaliteli lif üretme olasılığını artırmak için tohum seçimi (mümkünse), ekim tarihi, ekim oranı, sıra aralığı, bitki büyümesi ve yabancı ot yönetimine yönelik yerele uygun iyi uygulamalar yürütülmektedir.

5.8.2 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] İşçilerin, içme suyuna erişebildikleri, düzenli dinlenme molaları vardır. Dehidrasyon, güneş çarpması ve ilgili hastalık riskleri olduğunda, gölgeye erişim sağlanır ve bu sorunları önlemek ve ele almak için diğer önlemler uygulanır.

5.8.3 [KÖÇ – OÖÇ – BÇ] Güvenlik ve sağlık riskleri belirlenir ve bu riskleri en aza indirmek için önlemler alınır (çiftçiler, işçiler ve ilgili amirler için eğitim dahil).

Kazalar veya yaralanmalar meydana gelirse, tıbbi yardım sağlanır ve tekrar oluşmasını önlemek için adımlar atılır.

Gösterge	İklim Değişikliği Azaltım	İklim Değişikliğine Uyum
6.1.1 [KÖÇ – OÖÇ] Üretici, çiftlik düzeyinde pamuk üretiminde yer alan bireylerle ve topluluk seviyesindeki diğer ilgili paydaşlarıyla etkileşime dayalı olarak temel geçim kaynağı odak alanlarını belirler.	✓	✓
6.1.2 [KÖÇ – OÖÇ] Gösterge 6.1.1 'e dayanarak tanımlanmış temel geçim kaynağı odak alanlarına ilişkin gelişmeler sağlayan yerele uygun önlemler zaman içinde alınır.	✓	✓

Ek 3: Terimler Sözlüğü

Terim	Tanımı
Aile Üyeleri	Aile üyeleri veya tarımsal durumda aile işçileri, ailenin başka bir üyesinin bir çiftliği işletmesine yardımcı olan ve çalışan olarak kabul edilmeyen kişilerdir. Çiftlik sahibinin eşi, kızı veya oğlu ya da çiftlik sahibi ile aynı evde veya aynı arsada bulunan ve ortak hane çıkarlarına sahip bir evde yaşamak kaydıyla kız/erkek kardeş, teyze/hala, amca/dayı veya kuzen gibi diğer akrabalar olabilir. ⁹
Akarsu Tamponu	Tampon şerit olarak da adlandırılan akarsu tampon bölgesi, bir akarsuyun yakınında, akarsuyu bitişik arazi kullanımlarının etkisinden gölgelemeye ve kısmen korumaya yardımcı olan bitki örtülü bir alandır. İlgili derelerde, nehirlerde ve göllerde su kalitesinin artırılmasında önemli bir rol oynar, böylece çevresel faydalar sağlar. Tampon bölgelerin genişliği, tamponun işlevi (örneğin, biyoçeşitliliğin korunması veya kimyasal akıntının filtrelenmesi), tampon alanın eğimi ve nehrin veya akarsuyun büyüklüğü ile belirlenmelidir. Bazı ülkelerde, tampon boyutları yönetmelikle tanımlanır.
Ayrımcılık	Ayrımcılık, işin yeterliliği veya doğasında olan gerekliliklerine ilişkin olmayan herhangi bir özelliğe dayalı ayırım, dışlama veya tercihi ifade eder. Toplumsal cinsiyet kimliği veya cinsiyet özellikleri, cinsel yönelim, yaş, milliyet, etnik köken, dil, ırk, sınıf, kast, sosyal köken, din, inanç, yetenek ve engellilik, sağlık, siyasi yakınlık, siyasi görüşler, bir sendika veya diğer işçi örgütüne üyelik, medeni durum ve hamileliğe dayalı ayrımcılığı içerir, ancak bunlarla sınırlı değildir. ¹⁰
Better Cotton Lisansı	Güvence sonuçlarına göre, Üreticinin Better Cotton İlkeleri ve Kriterlerindeki ilgili tüm Göstergelere uyumlu olarak değerlendirilmesinden sonra Üretici (Üretici Birim veya Büyük Çiftlik) düzeyinde Better Cotton Lisansı verilir. Üreticilerin pamuğunu tedarik zincirinde "Better Cotton" olarak satmasını sağlar.
Bitki Direnci	Bitkilerin zararlı veya hastalık gibi düşmanlardan zarar görmesini kısmen veya tamamen önleme ve böylece bitkinin yaşadığı hasar miktarını en aza indirme konusundaki kalıtsal yeteneğidir.

⁹ Eurostat. "Sözlük: Çiftlik İş gücü - Aile İş gücü". Eurostat İstatistikleri Açıklaması. Erişim tarihi 7 Şubat 2023. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Farm_work_force_-_family_work.

¹⁰ ILO. "ILO Çalışma Hayatında Temel İlkeler ve Haklar Bildirgesi ve Takibi". Ayrımcılık (İstihdam ve Meslek) Sözleşmesi, 1958 (No. 111), (1958). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXÜBB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C111.

Terim	Tanımı
Biyçeşitlilik	Ekosistemlerin işlevi ve hizmet sunumu için gerekli olan canlı organizmalar - bitkiler, hayvanlar, mantarlar ve mikroorganizmalar - arasındaki çeşitlilik. ¹¹
Borç Esareti	Borç esareti, bir borcu geri ödemek için çalışmaya zorlanmak ve ayrılamamak veya çalışmaya zorlanmak ve bir borç nedeniyle ayrılamamak anlamına gelir. ¹²
Bozulmuş Alan / Arazi	Bozulmuş arazi, doğrudan veya dolaylı olarak insanların neden olduğu süreçler nedeniyle doğal verimliliğinin veya diğer çevresel değerlerinin bir kısmını kaybeden arazidir. Alanda pamuk yetiştirmek hala mümkündür, ancak bu verimlilik ve doğal potansiyelin olabileceğinden daha az olduğu anlamına gelir. Bozulmuş arazi her zaman çorak görünmez ve işaretler görünmez olabilir. Ciddi derecede bozulmuş arazi, göze çarpan ve sürekli insan etkilerinin (doğrudan veya dolaylı) doğal bitki örtüsünün fiziksel yapısını ve tür kompozisyonunu arazinin uzun vadeli çevresel değerleri sağlayamayacağı ölçüde – aktif eski haline getirme önlemlerinin yokluğunda – değiştirdiği arazidir. ¹³
Bulaşma	Better Cotton İlkeleri ve Kriterleri durumunda bulaşma, zirai ilaçların insan sağlığı, gıda ürünleri ve çevre üzerinde yaratabileceği etkiyi ifade eder. Zirai ilaçların ve ambalajlarının uygunsuz şekilde kullanılması, depolanması veya imha edilmesinden kaynaklanabilir. Çevresel bulaşma meydana geldiğinde, doğrudan veya dolaylı olarak toprağı, suyu, bitki örtüsünü, böcekleri (faydalı böcekler dahil), hayvanları, hedef olmayan bitkileri ve komşu toplulukları etkileyebilir.
Büyük Çiftlikler (BÇ)	Better Cotton Standart Sistemi'nde Büyük Çiftlikler (BÇ), pamuk alanı genellikle 200 hektar üzerinde olan ve mekanize üretime sahip ya da yapısal olarak sürekli ücretli işçiye bağımlı olan çiftlikler olarak tanımlanır. Büyük Çiftlikler, bireysel olarak veya (bazı durumlarda) Büyük Çiftlik grup güvence modeli aracılığıyla Better Cotton'a katılır.
Çiftçi	Better Cotton İlkeleri ve Kriterlerinde kullanılan çiftçi kavramı, çiftçilik görevlerini ve karar verme sorumluluğunu paylaşan, herhangi bir cinsiyet, öz geçmiş ve kimliğe sahip kişileri içerir. Kiracılar ve ortakçılar da girdi maliyetlerini paylaşıyorlarsa ve üretim uygulamalarından esaslı olarak sorumlularsa çiftçi olarak kabul edilirler.

¹¹ FAO. 'Gübrelerin Sürdürülebilir Kullanımı ve Yönetimi için Uluslararası Davranış Kuralları'. (2019). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://www.fao.org/3/ca5253en/ca5253en.pdf>.

¹² ILO ve Walk Free Vakfı. 'Modern Köleliğe ilişkin Küresel Tahminler: Zorla Çalıştırma ve Zorla Evlilik'. (2017). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/documents/publication/wcms_575479.pdf.

¹³ [Hesap Verebilirlik Çerçeve Girişimi, Sürdürülebilir Biyomalzemeler Yuvarlak Masası ve Uluslararası Doktora Öğrencileri Kanseri Konferansı'ndan uyarlanarak değiştirildi](#)

Terim	Tanımı
Çiftlik Düzeyinde Pamuk Üretiminde Yer Alan Bireyler	Üretimsel rolleri ve cinsiyet kimlikleri, cinsiyet özellikleri, cinsel yönelimleri, yaşları, milliyetleri, etnik kökenleri, dilleri, ırkları, sınıfları, kastları, sosyal kökenleri, dinleri, inançları, yetenekleri ve engelleri, sağlıkları, siyasi eğilimleri, siyasi görüşleri, medeni halleri veya başka herhangi statüleri ne olursa olsun, tarımla uğraşan ev halkının tüm üyelerini, işçileri, kiracıları, ortakçıları ve Better Cotton'ın çiftlik düzeyinde üretiminde yer alan diğer herkesi içerir. ¹⁴
Çocuk İşçiliği	Çocukları çocukluklarından, potansiyellerinden ve saygınlıklarından yoksun bırakan, fiziksel ve zihinsel gelişimlerine zarar veren çalışmalar. Aşağıdaki işleri ifade eder: <ul style="list-style-type: none"> - Çocuklar için zihinsel, fiziksel, sosyal veya ahlaki açıdan tehlikeli ve zararlı olan; ve/veya - Aşağıdaki şekillerde eğitimlerine müdahale eden: <ul style="list-style-type: none"> o Onları okula devam etme fırsatından mahrum bırakan; o Okuldan erken ayrılmalarını zorunlu kılan; veya o Okula devam etmeyi aşırı uzun ve ağır işlerle birleştirmeye çalışmalarını gerektiren. ¹⁵
Doğal Ekosistem	Büyük ölçüde yerli olan ve fiziksel yapısı ve tür bileşimi doğal ekolojik süreçler ve/veya geleneksel yönetim uygulamaları (geleneksel tarıma açma uygulamalarının bir parçası olarak orman nadasları dahil) olarak belirlenen ormanlık alanlar, çalılık alanlar ve otlaklar dahil olmak üzere orman ve orman dışı bitki örtüsü.
Doğal Maddeler	Ürünün korunması amacıyla kullanılan doğal maddeler, kimyasal olmayan işlemlere karşılık gelir ve biyopestisit ilaçlarla ilişkilendirilebilir. Bunlar hayvanlar, bitkiler, bakteriler ve bazı mineraller gibi doğal malzemelerden elde edilen zirai ilaçlardır ve “ev yapımı” veya ticari olarak üretilebilirler.
Doğal Yaşam Alanı	Belirli bir organizmanın yaşadığı ve organizmanın hayatta kalmak için gıda, su, hava koşullarından korunma ve yavrularını yetiştirmek için bir yer gibi temel ihtiyaçlarının karşılandığı kendine özgü ekosistem. Tüm organizmaların hayatta kalabilmeleri için yaşam alanlarına uyum sağlamaları gerekir. ¹⁶

¹⁴ Uyarlandığı kaynak: BM Ekonomik ve Sosyal İşler Departmanı. 'Dünya Sosyal Durum Raporu: Sosyal Kapsayıcılık ve Dışlamanın Belirlenmesi'. (2016): 17-31. Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://doi.org/10.18356/5890648c-en>.

¹⁵ ILO. "Çocuk İşçiliği Nedir (IPEC)". Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://www.ilo.org/ipecc/facts/lang-en/index.htm>.<https://www.ilo.org/ipecc/facts/lang-en/index.htm>

¹⁶ WWF. 'Habitat ve Adaptasyon'. Erişim tarihi 7 Şubat 2023. https://wwf.panda.org/discover/knowledge_hub/teacher_resources/webfieldtrips/hab_adaptation/.

Terim	Tanımı
Dönüştürme (Doğal ekosistemlerin dönüştürülmesi)	Doğal bir ekosistemin başka bir arazi kullanımına dönüştürülmesi veya doğal bir ekosistemin fiziksel yapısının ve tür kompozisyonunun derinden değişmesine neden olan şiddetli ve sürekli bozulma. ¹⁷
Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Sınıf 1	Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Sınıf 1, insanlar için toksisitelerine dayalı olarak zirai ilaçlar ve diğer tehlikeli maddeler için kullanılan bir sınıflandırma sistemini ifade eder. WHO Sınıf 1'deki maddeler son derece tehlikeli olan ve düşük dozlarda bile insanlarda "ciddi akut" veya kronik sağlık etkilerine neden olabilen maddelerdir. Bu maddeler ölüme, kansere, mutasyonlara, doğum kusurlarına veya diğer ciddi sağlık etkilerine neden olabilir. Sınıf 1, Son Derece Tehlikeli (Sınıf 1a) ve Yüksek Derece Tehlikeli (Sınıf 1b) olarak alt bölümlere ayrılmıştır.
Ekonomik Eşik	Tahrip edilen ürünün değerinin, zararlıyı kontrol etme veya tedavi etme maliyetini aştığı zararlı popülasyon seviyesi veya ürün hasarı derecesi.
Entegre Zararlı Yönetimi (EZY)	Entegre Zararlı Yönetimi, mevcut tüm zararlı kontrol tekniklerinin dikkatli bir şekilde değerlendirilmesi ve ardından zararlı popülasyonlarının gelişimini engelleyen uygun önlemlerin entegre edilmesidir. Sağlıklı ürünler yetiştirmek ve zirai ilaç kullanımını en aza indirmek için biyolojik, kimyasal, fiziksel ve ürüne özgü (kültürel) yönetim stratejilerini ve uygulamalarını birleştirir. Bu, sürdürülebilir zararlı yönetimi için zirai ilaçların insan sağlığına ve çevreye verdiği riskleri azaltır veya en aza indirir ¹⁸ .
Eski Haline Getirme/ Restorasyon (Arazi/Biyçeşitlilik / Doğal Yaşam Alanları)	Bozulmuş, hasar görmüş veya tahrip olmuş bir ekosistemin (ve ilgili koruma değerlerinin) geri kazanılmasına yardımcı olma sürecidir. ¹⁹
Ev Halkı Dayanıklılığı	Ev halkı dayanıklılığı, ailelerin ve toplulukların stres faktörlerine ve sarsıntılara karşı savunmasızlığını sınırlandıracak ve sürdürülebilirliği teşvik edecek şekilde hazırlanma ve tepki verme kapasitelerini içerir.

¹⁷ Uyarlandığı kaynak: Hesap Verebilirlik Çerçeve Girişimi. 'Terimler ve tanımlar'. (Haziran 2019). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://accountability-framework.org/wp-content/uploads/2019/07/Definitions.pdf>.

¹⁸ FAO. 'Zararlı ve Zirai ilaç Yönetimi'. Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://www.fao.org/pest-and-pesticide-management/en/>.

¹⁹ Hesap Verebilirlik Çerçeve Girişimi. 'Terimler ve tanımlar'. (Haziran 2019). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://accountability-framework.org/wp-content/uploads/2019/07/Definitions.pdf>.

Terim	Tanımı
Gösterge	Better Cotton İlkeleri ve Kriterlerinde Göstergeler, Üreticilerin Better Cotton pamuğu satım lisansı almadan önce uygunluk açısından değerlendirildikleri her Kriter altındaki özel gereksinimlere atıfta bulunur.
Gübreler	Gübre, genellikle toprağa ve aynı zamanda yapraklara uygulanarak bitkilere besin sağlamak için kullanılan kimyasal veya doğal madde veya malzemeleri ifade eder. ²⁰ Sentetik veya inorganik gübreler, endüstriyel olarak kimyasal işlemler, mineral ekstraksiyonu veya mekanik öğütme yoluyla üretilen, besin açısından zengin gübrelerdir. Organik gübreler, işlenmiş veya işlenmemiş hayvan gübreleri, kompost, solucan gübresi, kanalizasyon çamuru ve diğer organik malzemeler dahil olmak üzere organik malzemelerden veya besin sağlamak için kullanılan karışık malzemelerden elde edilen karbon bakımından zengin gübrelerdir. ²¹
Isı Stresi	Isı stresi, vücudun fizyolojik bozulma yaşamadan tolere edebileceği ısıdan daha fazlasının alınmasını ifade eder. Sıcak koşullara sahip bir iş yerinde bir işçinin yaşadığı stres seviyesine dört çevresel faktör katkıda bulunur: sıcaklık, nem, radyan ısı (örneğin, güneşten veya bir fırından) ve rüzgâr hızı. Belirli bir ısı stresi eşiğinin üzerinde vücudun iç düzenleme mekanizmaları, vücut sıcaklığını normal işleyiş için gereken seviyede tutamaz. Sonuç olarak rahatsızlık, fiziksel işlevlerde ve yeteneklerde sınırlanma ve nihayetinde yaralanma ve sıcaklığa bağlı hastalık riskinde artış vardır. ²²
İklim Değişikliği	Dünya'nın yerel, bölgesel ve küresel iklimlerini tanımlayan ortalama iklim modellerinde uzun vadeli değişimdir. Küresel atmosferin bileşimini değiştiren, doğrudan veya dolaylı insan faaliyetine atfedilir ve karşılaştırılabilir zaman dilimlerinde gözlemlenen doğal iklim değişkenliğine ektir. ²³
İklim Değişikliği Azaltım	Sera gazı kaynaklarını azaltmak veya yutaklarını geliştirmek için insan müdahalesi. ²⁴
İklim Değişikliğine Uyum	Doğal ve beşerî sistemlerin iklim değişikliğinin mevcut veya beklenen etkilerine karşı dayanıklılığını artırmayı ve kırılganlığı azaltmayı amaçlayan bireysel veya kolektif stratejiler, girişimler ve önlemlerdir.

²⁰ FAO. 'Küresel Toprak Doktorları Programı: Çiftçiden Çiftçiye Eğitim Programı'. (2019). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://www.fao.org/3/ca7496en/ca7496en.pdf>.

²¹ FAO. 'Gübrelerin Sürdürülebilir Kullanımı ve Yönetimi için Uluslararası Davranış Kuralları'. (2019). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://www.fao.org/3/ca5253en/ca5253en.pdf>.

²² ILO. 'DAHA SICAK Bir Gezegendeki Çalışmak Isı Stresinin İş gücü Verimliliği ve İnsana Yakışır İş Üzerindeki Etkisi'. (2019). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-/dgreports/-/dcomm/-/publ/documents/publication/wcms_711919.pdf.

²³ Uyarlandığı kaynak: Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli. "1,5°C Küresel Isınma. 1,5°C'lik Küresel Isınmanın Etkileri Üzerine Bir IPCC Özel Raporu". Terimler Sözlüğü, (2018). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://www.ipcc.ch/sr15/chapter/glossary/>.

²⁴ Uyarlandığı kaynak: Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli. "1,5°C Küresel Isınma. 1,5°C'lik Küresel Isınmanın Etkileri Üzerine Bir IPCC Özel Raporu". Terimler Sözlüğü, (2018). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://www.ipcc.ch/sr15/chapter/glossary/>.

Terim	Tanımı
İlkeler	İlkeler, Better Cotton İlke ve Kriterleri'ndeki kapsayıcı sürdürülebilirlik alanlarıdır.
İnsana Yakışır İş (İYİ)	İnsana yakışır iş (İYİ), herkesin özgürlük, eşitlik, güvenlik ve insan onuruna yaraşır koşullarda, verimli bir şekilde çalışması için eşit fırsatlar sağlayan işi ifade eder. Bu kavramın, güvenli ve üretken çalışmanın, sosyal korumanın ve sosyal diyalogun teşvik edilmesinin yanı sıra, ILO temel çalışma standartlarında ²⁵ ve ulusal çalışma mevzuatında ifade edilen işçi haklarına saygıyı kapsadığı anlaşılmaktadır.
İşçi Hakları İhlalleri	İşçi hakları ihlalleri, çocuk işçiliği veya zorla çalıştırma, ayrımcılık, iş yerinde şiddet ve taciz, örgütlenme özgürlüğüne ve toplu pazarlık hakkına müdahale, standart altı çalışma koşulları veya istismarcı işe alım uygulamalarını içerir.
İşçiler	Better Cotton işçileri cinsiyete, öz geçmişe veya kimliğe bakılmaksızın pamuk çiftliklerinde çalışan tüm bireyler olarak tanımlar. İşçiler geçici, sezonluk veya sürekli olabilir ve doğrudan çiftçiler tarafından veya örneğin bir tarım aracı vasıtasıyla taşeron olarak işe alınabilir. İşçilere normalde çalışmaları karşılığında ödeme yapılır, ancak aile üyeleri veya imece usulü (topluluk içinde iş gücü takası yapılması) gibi ücretli olmayan işçiler de olabilir. Bazı durumlarda, çiftlik düzeyinde üretim uygulamaları ve girdi maliyetleri üzerinde sınırlı veya hiç karar verme yetkisi olmayan ortakçılar da işçi olarak sınıflandırılabilir. Bir ortakçının ayrıntılı tanımı için lütfen Better Cotton İşçi Profili'ne bakınız.
İşçiler (Geçici)	Belirli görevler için kısa süreli olarak çalıştırılan işçilerdir. Geçici işçilere normalde parça başına ödeme yapılır (ya belirli bir süre, örneğin gün veya saat başına, ya da toplanan pamuk miktarı, sulanan veya ilaçlanan alan vb. başına). Bazı ülkelerde, bu tür işçiler 'günelik', "yevmiyeli", 'sözleşmeli' veya 'serbest' işçi olarak adlandırılabilir ve farklı yasal statülere sahip olabilirler. Better Cotton'ın amaçları doğrultusunda, tüm bu işçiler "geçici" olarak kategorize edilir.
İşçiler (Göçmen)	Bir pamuk çiftliğinde belirli bir süre için, örneğin sezonluk veya geçici çalışma gibi, ücretli bir faaliyette bulunmak üzere başka bir ülkeye veya bölgeye/şehire taşınan bireyler. İş gününün sonunda ikamet ettikleri yere geri dönemeyen ve iş yerlerine daha yakın bir yerde konaklamak zorunda kalan işçiler göçmen işçi olarak kabul edilir.
İşçiler (Sezonluk)	Tüm pamuk sezonu boyunca (yılda 3 -7 ay) çalışan işçilerdir. Bu işçilere tüm sezon için aylık veya toplu olarak veya bazen getirinin bir yüzdesi olarak ödeme yapılır. Ortakçıların aksine, mevsimlik işçilerin girdiler üzerinde karar verme yetkileri yoktur.

²⁵ ILO. 'ILO Çalışma Hayatında Temel İlkeler ve Haklar Bildirgesi ve Takibi'. Erişim tarihi 7 Şubat 2023. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-ed_norm/-declaration/documents/normativeinstrument/wcms_716594.pdf.

Terim	Tanımı
İşçiler (Sürekli)	Yılda 12 ay çalışan işçilerdir. Bu işçiler, daha geniş çiftlik alanı içinde diğer ürünlerin (pamuk dışındaki) üretimini de destekleyebilir.
İşlem Bitiş Tarihi	İşlem bitiş tarihi, Better Cotton Arazi Dönüştürme Yaklaşımı kapsamında belirli arazi dönüşüm türlerine izin verilmeyen tarihi belirtir. ²⁶
Kanserojen, Mutajenik veya Reprotoksik (Üreme sistemini zehirleyen) (KMR) Maddeler	Kanserojen, mutajenik veya reprotoksik (Üreme sistemini zehirleyen) (KMR) maddeler, insan sağlığına belirli şekillerde zarar veren maddelerdir. Kanserojen kimyasallar kanserlere neden olabilir veya kanserleri teşvik edebilir. Mutajenik kimyasallar genetik mutasyonlara neden olabilir. Reprotoksik (Üreme sistemini zehirleyen) kimyasallar üreme faaliyetine zarar verebilir.
Kapasite Güçlendirme	Bu belgede kullanıldığı şekliyle; olumlu sosyal, ekonomik ve çevresel etkiye katkıda bulunmak için çiftlik düzeyinde pamuk üretiminde yer alan bireylerin bilgi, beceri, yetenek ve tutumlarının kilidini açmayı, güçlendirmeyi, ortaya çıkarmayı, uyarlamayı ve sürdürmeyi amaçlayan faaliyetleri ifade eder. ²⁷
Kapsama	Kapsama, fırsatların artırılması, kaynaklara erişim, söz hakkı, haklara saygı, liderlik ve karar alma süreçlerine katılım yoluyla savunmasız veya dışlanmış kişiler için siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel yaşama katılım şartlarının iyileştirilmesi süreci olarak tanımlanmaktadır. Better Cotton İlkeleri ve Kriterleri bağlamında, "kapsayıcı" olmak, tüm bireylerin faaliyetlere, hizmetlere ve çıkarılara erişimde eşit fırsatlara sahip olmasını sağlamak için özel dikkat gösterilmesi ve gerekli önlemlerin alınması anlamına gelir. Kadınlara, gençlere ve savunmasız ve dışlanmış gruplara özel önem verilmelidir. Katılım fırsatları, kendilerini etkileyen konulara ne zaman ve nasıl katkıda bulunacaklarını seçmelerine izin vermelidir.
Kesişimsellik	Kesişimsellik kavramı, cinsiyet, ırk, etnik köken, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, engellilik, sınıf ve diğer ayrımcılık biçimlerine dayalı eşitsizlik sistemlerinin örtüştüğü ve kendine özgü dinamikler ve etkiler yarattığı yolları açıklamaktadır. Tüm eşitsizlik biçimleri karşılıklı olarak pekiştiricidir ve bu nedenle bir eşitsizlik biçiminin diğerini pekiştirmesini önlemek için bir arada analiz edilmeli ve ele alınmalıdır. ²⁸

²⁶ Hesap Verebilirlik Çerçeve Girişimi. 'İşlem Bitiş Tarihlerine İlişkin İşletme Rehberi'. (Haziran 2019). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://accountability-framework.org/operational-guidance/cutoff-dates/>.

²⁷ Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü. 'Kapasite Geliştirme: Bir DAC Önceliği'. (2010). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://www.oecd.org/dac/conflict-fragility-resilience/governance/docs/46682429.pdf>.

²⁸ Kesişimsel Adalet Merkezi. 'Kesişimsellik Nedir'. Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://www.intersectionaljustice.org/what-is-intersectionality>.

Terim	Tanımı
Kimyasal Olmayan Yöntemler	Zirai ilaçlara dayanmayan çeşitli zararlı kontrol teknikleri. Zararlı kontrolü bunlar yerine mekanik, biyolojik veya kültürel yollarla sağlar.
Kimyasalların Sınıflandırılması ve Etiketlenmesine Dair Küresel Uyumlaştırılmış Sistem (GHS)	Kimyasalların Sınıflandırılması ve Etiketlenmesine Dair Küresel Uyumlaştırılmış Sistem (GHS), kimyasallarla ilişkili tehlikeleri sınıflandırmak ve iletmek için standartlaştırılmış bir küresel sistem sağlar. GHS, Birleşmiş Milletler tarafından geliştirilmiş ve 2002 yılında kabul edilmiştir. Daha sonra, birçok ülke GHS'yi kendi düzenleyici sistemleri için bir temel olarak benimsemiştir. GHS, çok çeşitli kimyasalları kapsar ve fiziksel, sağlık ve çevresel tehlikelere göre sınıflandırılmaları için kriterler içerir. Ayrıca, uyarı kelimeleri, piktogramlar ve tehlike ifadeleri dahil olmak üzere etiketleme unsurları gibi standartlaştırılmış iletişim kılavuzlarının yanı sıra bir kimyasalın tehlikeleri ve güvenli bir şekilde nasıl ele alınacağı ve kullanılacağı hakkında ayrıntılı bilgi sağlayan standartlaştırılmış güvenlik bilgi formlarını da içerir. Genel olarak GHS'nin amacı, kimyasalların tehlikeleri hakkında tutarlı ve açık bilgiler sağlayarak işçilerin ve halkın güvenliğini artırmaktır. GHS ayrıca ulusal, bölgesel ve küresel düzeyde kimyasallara ilişkin kural ve düzenlemelerin uyumlaştırılması için bir temel sağlar.
Kirlilik (Pamuk lifi)	Herhangi bir yabancı madde; yani, birçok pamuk içinde pamuk lifi veya çöp (pamuk yaprağı) dışındaki herhangi bir madde. İnsan üretimi (örneğin, gres, plastik, kumaş, saç, makine parçaları, vb.) veya doğal (örneğin, kabuk, çim, tohum kaplama parçaları, vb.) olabilir. Kirlilik, pamuğun toplanması, taşınması ve çırçırlanması sırasında meydana gelebilir ve jüt, tekstil, iplik parçaları, polietilen, polipropilen ip parçaları, insan ve hayvan kılları, metal eşyalar, kuş tüyleri, kâğıt, sigara paketleri ve diğer öğeleri içerebilir.
Kişisel Koruyucu Donanım (KKD) - Asgari	Better Cotton İlkeleri ve Kriterleri durumunda asgari Kişisel Koruyucu Donanım, çiftçilerin ve işçilerin, aşağıdaki belirli vücut parçalarını deri yoluyla emilim, yutma ve solumadan koruyan giysiler ve ekipmanlar giyerek/kullanarak zirai ilaçlarla uğraşırken kendilerini korumaları için asgari beklentiyi ifade eder: <ul style="list-style-type: none"> - Yüz ve hava yolları (gözler, kulak kanalı, burun ve kafa derisi); - Uzunlar (kollar, ön kollar, avuç içleri, bacaklar ve ayaklar); - Karın ve genital bölge.
Kişisel Koruyucu Donanım (KKD) - Uygun	Better Cotton İlkeleri ve Kriterleri durumunda uygun Kişisel Koruyucu Donanım (KKD), deri yoluyla emilim, yutma ve soluma şeklinde tehlikeli maddelere maruz kalmayı önlemek ve/veya azaltmak için zirai ilaç etiketinde detaylandırıldığı gibi zirai ilaçların uygulanmasında kullanılacak/giyilecek özel giysi, malzeme veya ekipmanı ifade eder. Malzemeler su geçirmez, tipik olarak dokuma olmayan (zirai ilaçların geçişini önlemek için), kimyasallara dayanıklı ve yıkanabilir olmalıdır, böylece toksik elementler her kullanımdan

Terim	Tanımı
	sonra bertaraf edilebilir. Bu tür KKD'ler, gerçekleştirilecek görevler için uygun ve rahat olmalı ve mevcut iklim koşullarına uygun olmalıdır.
Kriterler	Kriterler, bir ilke içinde hedeflenmesi gereken sonuçlardır.
Küçük Ölçekli Çiftlikler (KÖÇ)	Better Cotton Standart Sistemi kapsamında Küçük Ölçekli Çiftlikler (KÖÇ), pamuk alanı genellikle 20 hektarı aşmayan ve yapısal olarak sürekli ücretli işçiye bağımlı olmayan çiftlikler olarak tanımlanır. Küçük Ölçekli Çiftlikler, lisanslama amacıyla Üretici Birimler halinde gruplandırılır.
Lif Kalitesi	Pamuk lifinin üç belirgin unsurla tanımlanan kalitesi: lifin doğal özellikleri (mukavemet, uzunluk, incelik ve tekdüzelik), çöp seviyesi (lifte kalan pamuk yaprağı) ve kirlilik seviyesi (pamuk lifinde bulunan ve pamuk lifi veya pamuk yaprağı olmayan herhangi bir şey).
Montreal Protokolü	<p>Ozon Tabakasını İncelten Maddelere İlişkin Montreal Protokolü, stratosferik ozon tabakasını korumak için dönüm noktası niteliğindeki çok taraflı bir çevre anlaşmasıdır. 15 Eylül 1987'de kabul edilen protokol, 198 ülke ve Avrupa Birliği tarafından onaylanmış ve bu da onu şimdikiye kadar üzerinde en çok anlaşılın uluslararası anlaşmalardan biri haline getirmiştir.</p> <p>Ozon tabakası, Dünya atmosferinde güneşten gelen zararlı ultraviyole radyasyonu filtreleyen koruyucu bir tabakadır. Ozon incelten maddeler (ODS), atmosfere salındığında ozon tabakasını tahrip edebilen klor veya brom atomları içeren sentetik kimyasallardır. Montreal Protokolü, ozon tabakasını korumak ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak için zaman içinde 100'e yakın, ağırlıklı olarak insan yapımı ODS'nin üretim ve tüketimini aşamalı olarak bitirmeyi amaçlamaktadır.</p>
Orta Ölçekli Çiftlikler (OÖÇ)	Better Cotton Standart Sistemi kapsamında Orta Ölçekli Çiftlikler (OÖÇ), pamuk alanı genellikle 20 ila 200 hektar arasında olan ve çoğunlukla yapısal olarak sürekli ücretli işçiye bağımlı olan çiftlikler olarak tanımlanır. Orta Ölçekli Çiftlikler, lisanslama amacıyla Üretici Birimler halinde gruplandırılır.
Önceden, Bilgilendirilmiş ve Özgürce verilmiş Onay (ÖBÖO)	Yerli halkların ve yerel toplulukların haklarını, topraklarını, kaynaklarını, bölgelerini, geçim kaynaklarını ve gıda güvenliğini etkileyebilecek herhangi bir faaliyetin başlamasından önce rıza göstermek veya göstermemek üzerine sahip oldukları kolektif bir hak. Kendi seçtikleri temsilciler aracılığıyla ve kendi geleneklerine, değerlerine ve normlarına uygun bir şekilde kullandıkları bir haktır. ²⁹

²⁹ Hesap Verebilirlik Çerçeve Girişimi. "Terimler ve tanımlar". (Haziran 2019). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://accountability-framework.org/wp-content/uploads/2019/07/Definitions.pdf>.

Terim	Tanımı
Örgütlenme Özgürlüğü	Örgütlenme özgürlüğü, işçilerin ve işverenlerin iş yerinde çıkarlarını destekleyen ve savunan örgütleri özgürce kurma veya bunlara katılma ve bunların müdahale olmaksızın çalışma hakkını ifade eder. Örgütlenme hakkı, kayıt dışı ekonomideki çiftçiler ve diğer kişiler de dahil olmak üzere tüm işçiler ve işverenler için geçerlidir. Temel bir iş gücü hakkı olarak örgütlenme özgürlüğü, işçilerin çalışma koşullarını sosyal diyalog yoluyla şekillendirmelerini sağlar. ³⁰
Rotterdam Sözleşmesi	<p>Uluslararası Ticarete Bazı Tehlikeli Kimyasallar ve Zirai İlaçlar için Önceden Bilgilendirilmiş Onay Prosedürüne (PIC) ilişkin Rotterdam Sözleşmesi, 1998 yılında kabul edilen ve 2004 yılında yürürlüğe giren yasal olarak bağlayıcı bir uluslararası antlaşmadır. Belirli tehlikeli kimyasalların ve zirai ilaçların uluslararası ticareti ile ilgili prosedürlere odaklanmaktadır. Paylaşılan sorumlulukları ve ithalatçı ülkelerin ithalatlarına izin vermeden önce potansiyel risklerden tam olarak haberdar olmalarını sağlayarak, insan sağlığını ve çevreyi tehlikeli maddelerin kullanımından ve ticaretinden kaynaklanan risklerden korumayı amaçlamaktadır.</p> <p>Sözleşmenin amaçları şunlardır:</p> <ul style="list-style-type: none">- Belirli tehlikeli kimyasalların uluslararası ticaretinde Taraflar arasında ortak sorumluluk ve iş birliği çabalarını teşvik etmek;- Özellikleri hakkında bilgi alışverişini kolaylaştırarak, ithalat ve ihracatları hakkında ulusal bir karar alma süreci sağlayarak ve bu kararları Taraflara dağıtarak bu tehlikeli kimyasalların çevreye duyarlı kullanımına katkıda bulunmak.³¹ <p>Sözleşmenin Ek III'ü, Sözleşmede belirtildiği gibi PIC prosedürüne tabi olan kimyasalları listeler. Sözleşmenin üyesi (Tarafları) olan az iki ülkede tehlikeli olarak tanımlanmış ve yasaklanmış veya ciddi şekilde kısıtlanmış olan ve önemli uluslararası ticarete konu olan zirai ilaçları içerir.</p>
Saha Kolaylaştırıcı	Saha Kolaylaştırıcılar, Better Cotton Üretici Birimleri yönetim yapısının bir parçasıdır. Çiftçilerin organizasyonuna, çiftlik düzeyinde verilerin toplanmasına ve tarımla uğraşan topluluklarda kapasite güçlendirme faaliyetlerinin yürütülmesine yardımcı olan eğitilmiş, sahada bulunan personeldir. Saha Kolaylaştırıcılar tipik olarak Program Ortakları veya bağlı Yerel Ortaklar tarafından istihdam edilir.

³⁰ ILO. "Örgütlenme Özgürlüğü ve Örgütlenme Hakkının Korunması Sözleşmesi, 1948 (No. 87)". (1948). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::p12100_instruman_id:312232.

³¹ BM Çevre Programı. 'Rotterdam Sözleşmesine Genel Bakış'. Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <http://www.pic.int/TheConvention/Overview/tabid/1044/language/en-US/Default.aspx>.

Terim	Tanımı
Savunmasız Durumdaki ve/veya Dışlanma ile Karşı Karşıya Olan Kişiler	<p>Savunmasız durumdaki kişiler, zarar, sömürü veya olumsuz etki riski altında olan ve yoksulluk, yaş veya sağlık sorunları (durumsal dezavantaj) gibi durumsal fiziksel, sosyal, ekonomik ve çevresel faktörler veya süreçler nedeniyle çeşitli haklara, fırsatlara ve kaynaklara erişmekte zorluk çeken gruplardır.</p> <p>Dışlanmayla karşı karşıya kalan kişiler, tarihsel olarak ırk, kast, etnik köken ve diğer sebeplerle kimlikleri nedeniyle, yatırımlar da dahil olmak üzere sosyal, ekonomik ve politik haklara, fırsatlara ve kaynaklara tam olarak erişemeyen ve/veya bunlardan yararlanamayan gruplardır (sistemik dezavantaj).</p> <p>Her iki kategori örtüşebilir (ayrıca bkz. kesişimsellik) ve büyük ölçüde ülkeye ve yerel koşullara bağlıdır.</p>
Sindirme ve Tehditler	<p>Başka bir kişinin şiddet ve/veya tacizden korkmasına neden olan davranış ve uygulamalardır. Çalışma hayatı durumunda "şiddet ve taciz" terimi ister tek bir olay ister tekrarlayan olsun, fiziksel, psikolojik, cinsel veya ekonomik zarar vermeyi amaçlayan, bunlarla sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel olan bir dizi kabul edilemez davranış ve uygulamayı veya bunların tehdidini ifade eder ve cinsiyete dayalı şiddet ve tacizi içerir.³²</p>
Stockholm Sözleşmesi	<p>Kalıcı Organik Kirleticilere (KOK) İlişkin Stockholm Sözleşmesi, 2001 yılında kabul edilen ve 2004 yılında yürürlüğe giren yasal olarak bağlayıcı bir uluslararası antlaşmadır.</p> <p>Stockholm Sözleşmesi, KOK'ların üretimini, kullanımını ve piyasaya sürülmesini ortadan kaldırmayı veya kısıtlamayı amaçlamaktadır. KOK'lar organik kimyasal maddeler (yani karbon bazlı) olup, sahip oldukları belirli fiziksel ve kimyasal özelliklerin kombinasyonu sebebiyle:</p> <ul style="list-style-type: none">• Son derece uzun süre boyunca (uzun yıllar) bozulmadan kalırlar;• Toprak, su ve en önemlisi havadan kaynaklı doğal süreçlerin bir sonucu olarak çevreye geniş çapta dağılırlar;• İnsanlar da dahil olmak üzere canlı organizmalarda birikir ve besin zincirinde daha yüksek seviyelere çıkıldıkça daha yüksek konsantrasyonlarda bulunurlar; ve• Hem insanlar hem de vahşi yaşam için toksiktirler.

³² ILO. "Şiddet ve Taciz Sözleşmesi, 2019 (No. 190)." (2019). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C190.

Terim	Tanımı
	Sözleşmenin hükümleri, KOK'ların ve kontrol önlemlerinin tanımlanmasını, teknik yardım ve kapasite geliştirmeyi ve Sözleşmenin gerekliliklerinin uygulanmasını değerlendirmek için bir izleme mekanizmasını içerir. ³³
Su Kalitesi	Suyun kimyasal, fiziksel ve biyolojik özelliklerini, genellikle belirli bir amaca uygunluğu açısından tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Başka bir deyişle, bir veya daha fazla biyotik türün gereksinimlerine ve/veya herhangi bir insan ihtiyacına veya amacına göre suyun durumunun bir ölçüsüdür. ³⁴
Su Kütleli	Dünya yüzeyinin üstünde ve/veya altında fiziksel bir su birikimi oluşumu. Su kütlelerinin örnekleri arasında akarsular, nehirler, göller, okyanuslar, sulak alanlar, haliçler, göletler, kanallar, rezervuarlar veya yeraltı suları bulunur. ³⁵
Sürdürülebilir Geçim Kaynakları	Çiftçiler, tarım işçileri ve tarımla uğraşan topluluklar - sarsıntılı zamanlarda bile, başkalarının veya çevrenin mevcut veya gelecekteki refahına zarar vermeden- refahlarını sürdürmek veya iyileştirmek için güvenilir bir şekilde erişilebilir olan maddi ve maddi olmayan kaynakları kullanmak için gereken bilgi, beceri, güç ve seçime sahip olduklarında sürdürülebilir bir geçim sağlanmış olur.
Şikâyet Mekanizması	Herhangi bir ticari faaliyet veya operasyondan olumsuz etkilenen ve bir şikâyette bulunmak isteyen ve tercihe göre bunu anonim olarak yapmak isteyen bireyler, topluluklar ve/veya temsilcileri için resmi veya resmi olmayan, yasal veya yasal olmayan bir mekanizma. Şikâyet mekanizması güvenilir, erişilebilir ve ilgili tüm taraflarca tanınmış olmalıdır. Şikâyet çözüm süreci, her adımda gizliliğe ve şikâyetçinin isteklerine saygı göstermeli, tarafsız ve şeffaf olmalıdır.
Taciz	Belirli bir özelliğe ilişkin, kişinin haysiyetini ihlal etmeyi veya kendisi için korkutucu, düşmanca, aşağılayıcı, küçük düşürücü veya saldırgan bir ortam yaratmayı amaçlayan istenmeyen davranışlar. Zorbalık, cinsel taciz ve sindirmeyi içerir, ancak bunlarla sınırlı değildir.
Takvime Dayalı İlaçlama	Zirai ilaçların zararlı popülasyonunu dikkate almadan, belirli günlerde veya zamanlamalarda uygulanması.
Tarımla Uğraşan Topluluklar	Bir pamuk üretim alanındaki pamuk üretimiyle doğrudan uğraşan, üretimden yararlanan veya etkilenen çiftçiler, işçiler, ev halkı üyeleri ve tüm kişilerdir.

³³ BM Çevre Programı. 'Kalıcı Organik Kirleticilere İlişkin Stockholm Sözleşmesi'. (2004). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <http://chm.pops.int/TheConvention/Overview/tabid/3351/Default.aspx>.

³⁴ Su Koruyuculuğu İttifakı. 'AWS Uluslararası Su Koruyuculuğu Standardı, Sürüm 1.0'. (2014). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://a4ws.org/wp-content/uploads/2017/04/AWS-Standard-Full-v-1.0-English.pdf>.

³⁵ Su Koruyuculuğu İttifakı. 'AWS Uluslararası Su Koruyuculuğu Standardı, Sürüm 1.0'. (2014). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://a4ws.org/wp-content/uploads/2017/04/AWS-Standard-Full-v-1.0-English.pdf>.

Terim	Tanımı
Tehlikeli İşler	Çocuk işçiliği durumunda tehlikeli iş, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından, doğası veya yürütüldüğü koşullar gereği, 18 yaşın altındaki kişilerin sağlığına, güvenliğine veya ahlakına zarar vermesi muhtemel herhangi bir iş olarak tanımlanmaktadır. ³⁶ Tarımsal kimyasalların, zirai ilaçların ve gübrelerin uygulanmasını; çiftlik ekipmanlarının, aletlerinin ve makinelerinin kullanımını; ağır malzeme veya malların kaldırılmasını veya taşınmasını; yeraltında, su altında veya tehlikeli yüksekliklerde tehlikeli görevlerin yerine getirilmesini veya uzun saatler veya aşırı sıcaklıkta çalışmayı içerir, ancak bunlarla sınırlı değildir. Genç bir işçi tarafından gerçekleştirilen her faaliyet bir yetişkin tarafından denetlenmelidir. 182 sayılı ILO Sözleşmesi (Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimleri Sözleşmesi) evrensel olarak onaylanmıştır, bu nedenle tüm ILO Üye Devletlerinde, çocukların gerçekleştiremeyeceği tehlikeli görevlerin bir listesi olmalıdır.
Toksik Yük Göstergesi (TYG)	Zirai ilaç etken maddelerinin göreceli toksisitesini ölçen niteliksel bir göstergedir. Üç kategori kullanarak zirai ilaç kullanımını ölçmek ve karşılaştırmak için sağlık ve çevresel etkileri ve uluslararası zirai ilaç sınıflandırmalarını bir puanlama sistemine dönüştürür: (i) İnsanlarda (memelilerde) toksisite; (ii) Çevresel toksisite; (iii) Çevresel akıbet; ve (iv) Taşıma (maruz kalma olasılığı).
Toplu Eylem	Toplu eylem, iş birliğinin özel bir biçimidir. Tekil eylemle ilgili sorunların çoğunu ele alarak çevresel ve sosyal sorunları çözmeyi amaçlar. Kurumlar arası iş birliklerinden oluşur. Örnekler arasında toplumla iletişim, toplumun katılımı, sivil iletişim, hizmet yoluyla öğrenim, gönüllülük ve koalisyonlar yer alır.
Toplumsal Cinsiyet Eşitliği	Toplumsal cinsiyet eşitliği, hakların, sorumlulukların ve fırsatların kişinin cinsiyet kimliğine veya cinsiyet özelliklerine bağlı olmaması gerektiğini ifade eder. Farklı insan gruplarının çeşitli ve kesişimsel doğasını kabul ederek hem kadınların hem de erkeklerin (kız ve erkek çocukların) çıkarlarının, ihtiyaçlarının ve önceliklerinin dikkate alındığını ima eder. Toplumsal cinsiyet eşitliği sadece bir kadın sorunu değildir, aynı zamanda toplumun tüm üyelerini ilgilendirmeli ve katmalıdır. Hem bir insan hakları sorunu hem de sürdürülebilir insan merkezli kalkınmanın bir ön koşulu ve göstergesi olarak görülmektedir. ³⁷

³⁶ ILO. 'Asgari Yaş Sözleşmesi, 1973 (No. 138)'. (1973). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ilo_code:C138.

³⁷ Dayanak: BM Kadın. "Cinsiyetin Ana Akımlaşırılması: Kavramlar ve Tanımlar". Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://www.un.org/womenwatch/osagi/conceptsanddefinitions.htm>.

Terim	Tanımı
Toprak Erozyonu	Su, rüzgâr, hayvanlar veya insan faaliyetleri yoluyla üst toprağın kara yüzeyinden hızlı bir şekilde uzaklaşması. ³⁸
Toprak Organik Maddesi (TOM)	Toprak organik maddesi (TOM), çeşitli ayrışma aşamalarındaki bitki ve hayvan döküntülerinden, toprak mikroplarının hücre ve dokularından ve toprak mikroplarının sentezlediği maddelerden oluşan, toprağın organik madde bileşenidir. TOM, toprağın fiziksel ve kimyasal özelliklerine ve düzenleyici ekosistem hizmetleri sağlama kapasitesine sayısız fayda sağlar. TOM özellikle toprak fonksiyonu ve kalitesi için kritik öneme sahiptir. Genel TOM seviyelerini yaklaşık olarak hesaplamak için, toprak organik karbonu yaygın olarak kullanılan bir ölçümdür.
Toprak Örselenmesi	Fiziksel veya kimyasal değişiklikler de dahil olmak üzere doğal toprak süreçlerini kesintiye uğratan tarım uygulamalarıdır. ³⁹
Toprak Örtüsü	Toprak örtüsü, toprakları şiddetli yağmur ve rüzgârın neden olduğu erozyondan korumak veya toprağın kuraklıkta kurummasını önlemek amacıyla, toprak yüzeyindeki ürünler ve ürün kalıntıları da dahil olmak üzere bitki örtüsünü ifade eder. ⁴⁰
Toprak Sağlığı	Toprağın canlı bir sistem olarak işlev görme kapasitesidir. Bu, toprağın kimyasal, fiziksel ve biyolojik özelliklerine bağlıdır. Temel bitki besin maddelerini sağlayarak bitki büyümesini sürdürme yeteneği olarak tanımlanan toprak verimliliği, toprak sağlığı ile bağlantılıdır. Sağlıklı, biyoçeşitliliğe sahip toprak, gelişen ürünler, besinlerin döngüsü ve suyun filtrelenmesi için esastır. İyileştirilmiş toprak sağlığı, üretkenliği ve verimi artırabilir, bu da doğrudan çiftçi gelirini artırabilir.
Toprak veya Bitki Testi	Toprak veya bitki testi, tarımda en uygun gübre önerilerini belirlemek adına genellikle bitki besin konsantrasyonlarını tahmin etmek için yapılan çok çeşitli toprak veya bitki analizlerini ifade eder.
Ulusal Olarak Ruhsatlı Zirai İlaçlar	Belirli bir ülkede yasal olarak izin verilen zirai ilaçların bir listesidir (Bazı ülkeler pamukta kullanılmak üzere yalnızca belirli zirai ilaçları ruhsatlandırabilir).

³⁸ FAO. 'Toprak Erozyonu'. Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://www.fao.org/global-soil-partnership/areas-of-work/soil-erosion/en/#:~:text=What%20is%20soil%20erosion,through%20water%2C%20wind%20and%20tillage.https://www.fao.org/global-soil-partnership/areas-of-work/soil-erosion/en/>

³⁹ Daha iyi bir İklim için Tarım. 'Onarıcı Tarım: Toprak Örselenmesini En Aza İndirin'. Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://www.farmingforabetterclimate.org/soil-regenerative-agriculture-group/regenerative-agriculture-minimise-soil-disturbance/>.

⁴⁰ Daha iyi bir İklim için Tarım. 'Onarıcı Tarım: Toprağı Örtülü Tutmak'. Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://www.farmingforabetterclimate.org/soil-regenerative-agriculture-group/regenerative-agriculture-keeping-soil-covered/>.

Terim	Tanımı
Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) Zorla Çalıştırma Göstergeleri	Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), savunmasızlığın kötüye kullanılması, aldatma, hareket kısıtlaması, izolasyon, fiziksel ve cinsel şiddet, sindirme ve tehditler, kimlik belgelerinin alıkonulması, ücretlerin kesilmesi, borç esareti, kötü çalışma ve yaşam koşulları ve aşırı fazla mesai dahil olmak üzere 11 ana zorla çalıştırma göstergesi belirlemiştir. Hareketin kısıtlanması, kimlik belgelerinin alıkonulması, fiziksel ve cinsel şiddet veya sindirme ve tehdit gibi göstergeler zorla çalıştırmanın güçlü göstergeleridir. Güçlü bir gösterge ile birleştirilmiş diğer göstergelerin varlığı, zorla çalıştırma durumuna işaret edebilir. ⁴¹
Üretici	Better Cotton Standart Sistemi kapsamında Üretici, lisans birimini tanımlar ve Küçük Ölçekli Çiftlikler (KÖÇ) veya Orta Ölçekli Çiftlikler (OÖÇ) için Üretici Birim (ÜB), Büyük Çiftlikler (BÇ) durumunda ise bireysel bir çiftlik olabilir.
Üretici Birim (ÜB)	Bir Üretici Birim (ÜB), Better Cotton Programı'na katılmak için ortak bir yönetim yapısı altında birlikte organize olan bir Küçük Ölçekli Çiftlikler (KÖÇ) veya Orta Ölçekli Çiftlikler (OÖÇ) grubudur. Her ÜB, ÜB genelinde çiftçileri desteklemek, eğitmek ve izlemek için bir iç yönetim sistemi uygulamaktan sorumlu olarak atanmış bir ÜB Yöneticisi tarafından yönetilir. Bir ÜB'nin boyutu yerel koşullara bağlıdır, ancak en uygun boyut bir KÖÇ ÜB için 3.500 ila 4.000 çiftçi ve bir OÖÇ ÜB için yaklaşık 100 çiftçidir. KÖÇ ÜB'deki çiftçiler ayrıca Öğrenim Gruplarına ayrılır.
Üretici Birim Yöneticisi (ÜBY)	Better Cotton İlke ve Kriterleri'nin Üretici Birim düzeyinde uygulanmasından sorumlu ana kişidir.
Ürün Çeşitliliği	Ürün çeşitliliği, tarımda kullanılan bitkilerin genetik ve fenotipik özelliklerindeki değişkenlerdir. Son 50 yılda, ürün çeşitliliğinin iki bileşeninde büyük bir düşüş olmuştur; her ürünün kendi içindeki genetik çeşitlilik ve yaygın olarak yetiştirilen türlerin sayısı. Farklı bitki türleri farklı toprak organizmalarıyla birleşerek doğal toprak besin ağı için besin sağladığından, toprak üstü ürün çeşitliliği toprak altı çeşitliliğine de yol açar. Farklı organizmalar farklı besin döngülerinden sorumludur ve toprak besin ağı, bu ilişkiler mümkün olduğunca en çok olduğunda en iyi şekilde çalışır. ⁴²
Ürün Hastalığı	Ürün hastalığı, bir ürün bitkisinin temel fizyolojik veya biyokimyasal sistemleri, semptomlara yol açan bir bitki patojeni tarafından bozulduğunda ortaya çıkar. Bitki patojenleri genellikle mantar, bakteriyel, viral organizmalar veya nematodlardır.
Ürün Rotasyonu	Ürün rotasyonu, toprak sağlığını iyileştirmek, topraktaki besin maddelerini en iyi hale getirmek, zararlı ve yabancı ot baskısıyla mücadele etmek için aynı arazi üzerinde farklı ürünlerin sırayla yetiştirilmesi uygulamasıdır. ⁴³

⁴¹ ILO. 'ILO, Zorla Çalıştırma Göstergeleri'. (2012). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. https://www.ilo.org/global/topics/forced-labour/publications/WCMS_203832/lang-en/index.htm.

⁴² Daha iyi bir İklim için Tarım. 'Onarıcı Tarım, Ürün Çeşitliliğini En Üst Düzeye Çıkarmak İçin Pratik Kılavuz'. Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://www.farmingforabetterclimate.org/downloads/practical-guide-regenerative-agriculture-maximising-crop-diversity/>.

⁴³ Rodale Enstitüsü. 'Ürün Rotasyonları'. Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://rodaleinstitute.org/why-organic/organic-farming-practices/crop-rotations/>.

Terim	Tanımı
Yararlı Böcekler/ Organizmalar	Ürüne fayda sağlayan her tür organizma. Faydaları arasında zararlı kontrolü, tozlaşma ve toprak sağlığının korunması yer alır. Yararlı organizmaların tam tersi zararlılardır.
Yeniden Giriş Aralıkları	Bir zirai ilacın bir alana veya ürüne uygulandığı süre ile insanların koruyucu giysi ve ekipman olmadan o alana gidebileceği süre arasında geçmesi gereken minimum süredir. ⁴⁴
Yüksek Derecede Tehlikeli Zirai İlaçlar (YDTZİ)	Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO)/Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Zirai İlaç Yönetimi Ortak Toplantısı tarafından kabul edilen YDTZİ kriterlerine göre tanımlanan Yüksek Derecede Tehlikeli Zirai İlaçlar (YDTZİ) ⁴⁵ , Dünya Sağlık Örgütü (WHO) veya Kimyasalların Sınıflandırılması ve Etiketlenmesine Dair Küresel Uyumlaştırılmış Sistem (GHS) gibi uluslararası kabul görmüş sınıflandırma sistemleri veya ilgili bağlayıcı uluslararası anlaşmalarda veya sözleşmelerde listelenmelerine göre sağlık veya çevre için özellikle yüksek düzeyde akut veya kronik tehlikeler oluşturduğu kabul edilen zirai ilaçlardır. Ayrıca, bir ülkedeki kullanım koşulları altında sağlığa veya çevreye ciddi veya geri dönüşü olmayan zararlara neden olduğu görülen zirai ilaçlar, son derece tehlikeli olarak kabul edilebilir ve işlem görür. ⁴⁶

⁴⁴ Kanada İş Sağlığı ve Güvenliği Merkezi. 'Zirai ilaçlar - Yeniden Giriş Aralığı'. İSG Yanıtları Bilgi Formları. Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://www.ccohs.ca/oshanswers/chemicals/pesticides/reentry.html>.

⁴⁵ FAO. 'Zararlı ve Zirai ilaç Yönetimi'. NSP - Yüksek Derecede Tehlikeli Zirai ilaçlar (YDTZİ'ler). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://www.fao.org/agriculture/crops/thematic-sitemap/theme/pests/code/hhp/en/>.

⁴⁶ FAO. 'Zirai İlaçların Dağıtımı ve Kullanımına İlişkin Uluslararası Davranış Kuralları, Zirai İlaçların Dağıtımı ve Kullanımına İlişkin Uluslararası Davranış Kurallarının Uygulanmasına İlişkin Açıklamalı Teknik Kılavuzlar Listesi'. (2013). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. https://www.fao.org/fileadmin/templates/agphome/documents/Pests_Pesticides/Code/Annotated_Guidelines2013.pdf.; FAO/WHO. 'Son Derece Tehlikeli Zirai ilaçlara İçin Zirai ilaç Yönetimi Yönergelerine İlişkin Uluslararası Davranış Kuralları.' (2016). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/205561/9789241510417_eng.pdf;jsessionid=9CBD0065C301F4413677565AE78820B2?sequence=1.

Terim	Tanımı
Yüksek Koruma Değeri (YKD)	<p>Yüksek Koruma Değeri (YKD), olağanüstü öneme veya kritik öneme sahip biyolojik, ekolojik, sosyal veya kültürel bir değerdir. YKD'lerin altı kategorisi şunlardır:</p> <ul style="list-style-type: none">- YKD1: Tür Çeşitliliği: Endemik türler ve küresel, bölgesel veya ulusal düzeyde önemli olan nadir, tehdit altındaki veya nesli tükenmekte olan türler dahil olmak üzere biyoçeşitlilik konsantrasyonları. Örneğin, küresel olarak tehdit altında olan birkaç kuş türünün varlığı.- YKD2: Peyzaj Düzeyindeki Ekosistemler, Ekosistem Mozaikleri ve Bozulmamış Orman Peyzajları: Küresel, bölgesel veya ulusal düzeyde önemli olan ve doğal olarak oluşan türlerin büyük çoğunluğunun doğal dağılım ve bolluk modellerinde canlı popülasyonlarını içeren büyük, peyzaj düzeyinde ekosistemler ve ekosistem mozaikleri. Örneğin, sümbül papağanı, jaguar, yelesi kurt, dev su samuru ve en küçük türlerin sağlıklı popülasyonlarına sahip geniş bir Mezoamerikan sulak otlağı ve koyak boyu ormanları.- YKD3: Ekosistemler ve Habitatlar: Nadir, tehdit altındaki veya tehlike altındaki ekosistemler, habitatlar veya sığınaklar. Örneğin, bölgesel olarak nadir görülen bir tatlı su bataklık türü.- YKD4: Ekosistem Hizmetleri: Su havzalarının korunması ve savunmasız toprakların ve yamaçların erozyonunun kontrolü de dahil olmak üzere kritik durumlarda temel ekosistem hizmetleri. Örneğin, bir kasabanın üzerindeki dik bir yamaçta bulunan ve çığ riski taşıyan bir orman.- YKD5: Topluluk İhtiyaçları: Topluluklarla veya yerli halklarla etkileşim yoluyla belirlenen, bu yerel toplulukların veya yerli halkların (geçim kaynakları, sağlık, beslenme, su vb.) temel ihtiyaçlarını karşılamak için esaslı alanlar ve kaynaklar. Örneğin, asgari geçim düzeyinde yaşayan topluluklar için önemli avlanma alanları.- YKD6: Kültürel Değerler: Küresel veya ulusal kültürel, arkeolojik veya tarihsel öneme sahip ve/veya yerel toplulukların veya yerli halkların geleneksel kültürleri için kritik kültürel, ekolojik, ekonomik veya dini/kutsal öneme sahip, bu yerel topluluklarla veya yerli halklarla ilişki kurarak tanımlanan alanlar, kaynaklar, habitatlar ve peyzajlar. Örneğin, bir orman yönetim alanı veya yeni tarımsal ekim alanı içindeki kutsal mezar alanları.⁴⁷
Zararlı (Popülasyonları)	<p>Zararlı; insanlara, hayvanlarına, ürünlerine veya mülklerine zarar veren bir organizmadır. Anahtar kelime "zarar"dır ve genellikle ölçülebilen (genellikle nicel olarak) ve ekonomik kayba eşitlenebilen "hasar" olarak yorumlanır. Zararlı popülasyonları, belirli bir zamanda belirli bir alanda bulunan, örneğin tek bir pamuk tarlasında veya daha geniş bir coğrafi alanda bulunan her bir zararlı türündeki organizma sayısını ifade eder.</p>

⁴⁷ YKD Ağı. 'YKD Yaklaşımı'. Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://www.hcvnetwork.org/hcv-approach>.

Terim	Tanımı
Zirai İlaç	Zararlıları önlemeye, yok etmeye veya kontrol etmeye yönelik herhangi bir madde veya madde karışımı. Bu terim; bitki büyüme düzenleyicileri, yaprak dökücüler (defoliant), kurutucular, meyveyi seyreltme veya meyvenin erken düşmesini önlemeye yönelik katkı maddeleri olarak kullanılması amaçlanan maddelerin yanı sıra biyopestisitleri içerir. Ayrıca, ürünü depolama ve taşıma sırasında bozulmaya karşı korumak için hasattan önce veya sonra ürünlere uygulanan maddeleri de içerir. ⁴⁸ Zirai ilaçlar, bu amaçlardan herhangi biri için uygulanan hem sentetik hem de doğal maddeleri ifade eder.
Zirai İlaç Eylem Ağı'nın Uluslararası Yüksek Derecede Tehlikeli Zirai İlaçlar (YDTZİ'ler) Listesi'nin 3. Grubu	Zirai İlaç Eylem Ağı'nın (PAN) Uluslararası Yüksek Derecede Tehlikeli Zirai İlaçlar Listesi (YDTZİ) ⁴⁹ , insan sağlığı ve çevre için özellikle yüksek risk oluşturduğu düşünülen zira ilaçların bir listesidir. Liste, Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Amerika Birleşik Devletleri Çevre Koruma Ajansı (EPA), Avrupa Komisyonu ve Zirai İlaç Özellikleri Veri Tabanı'ndan alınan bilgiler derlenerek oluşturulmuştur. 3. Grup, PAN'ın çevresel toksisite kriterlerini karşılayan etken maddeleri içerir. Bunlar şu şekilde sınıflandırılır: <ul style="list-style-type: none"> - Toprakta, tortuda ve deniz/tatlı suda kalıcılığı yüksek - Biyobirikimi yüksek - Suda yaşayan organizmalar için çok toksik - Arılar için son derece toksik
Zirai İlaç Karışımı	Bir zirai ilaç karışımı, iki veya daha fazla zirai ilacın (böcek ilacı, mantar ilacı ve/veya mitisitler/kene öldürücü) tek bir ilaçlama çözeltisi halinde birleştirilmesidir. ⁵⁰
Zorlama	Bir bireye iradesi dışında iş dayatmak için kullanılan herhangi bir gözdağı ve ceza tehdidi. İşçiler fiilen zorlamaya maruz kalabilir veya bu zorlama unsurlarıyla sözlü olarak tehdit edilebilir veya istem dışı çalışma ile ilgili olarak diğer işçilere dayatılan zorlamaya tanık olabilirler. Zorlama unsurları arasında, diğerlerinin yanı sıra, işçi veya işçinin ailesine, akrabalarına veya yakın iş dostlarına yönelik tehditler veya şiddet; işçilerin hareketlerine getirilen kısıtlamalar; borç esareti veya borç manipülasyonu; ücretlerin veya diğer vaat edilen

⁴⁸ FAO. 'Zirai İlaçların Dağıtımı ve Kullanımı Hakkında Uluslararası Davranış Kuralları, Revize Edilmiş Sürüm'. (2005). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. <https://www.croplifela.org/images/EN/articulos/27/a0220e00.pdf>.

⁴⁹ PAN International. "PAN International Yüksek Derecede Tehlikeli Zirai İlaçlar Listesi (PAN YDTZİ Listesi)". (Mart 2021). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. https://pan-international.org/wp-content/uploads/PAN_HHP_List.pdf.

⁵⁰ Cloyd, Dr. Raymond A. 'Zirai ilaç Karışımları'. Kansas Eyalet Üniversitesi, Entomoloji Anabilim Dalı, (2011). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. https://cdn.intechopen.com/pdfs/13005/InTech-Pesticide_mixtures.pdf.

Terim	Tanımı
	menfaatlerin alıkonulması; önemli belgelerin (kimlik belgeleri veya ikamet izinleri gibi) alıkonulması ve hakların veya imtiyazların reddi, işten çıkarma veya sınır dışı edilme tehditleri yoluyla işçilerin savunmasızlığının kötüye kullanılması sayılabilir. ⁵¹
Zorla veya Zorunlu Çalıştırma	Zorla çalıştırma, ceza tehdidi altında yaptırılan ve kişinin kendisinin gönüllü olarak teklif etmediği çalışmadır. ⁵² Özünde, bir kişi seçim özgürlüğü olmaksızın bir işe veya hizmete girerse ve ceza veya ceza tehdidi altında işi bırakamazsa zorla çalıştırma durumu yaşar.

⁵¹ ILO İstatistik Bölümü. "Zorla Çalıştırmanın Ölçülmesine İlişkin Rehber İlkeler". (2018). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/meetingdocument/wcms_648619.pdf.

⁵² ILO. "Zorunlu Çalışma Sözleşmesi, 1930 (No. 29)" (1930). Erişim tarihi 7 Şubat 2023. https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100::NO:12100:P12100_ILO_CODE:C029:NO.